



Dokument na rokovanie

A9-0194/2021

4.6.2021

SPRÁVA

o starnutí starého kontinentu – možnosti a výzvy súvisiace s politikou v oblasti starnutia po roku 2020
(2020/2008(INI))

Výbor pre zamestnanosť a sociálne veci

Spravodajkyňa: Beata Szydło

OBSAH

	Strana
NÁVRH UZNESENIA EURÓPSKEHO PARLAMENTU	3
DÔVODOVÁ SPRÁVA.....	34
STANOVISKO VÝBORU PRE POĽNOHOSPODÁRSTVO A ROZVOJ VIDIEKA	35
POZÍCIA VO FORME POZMEŇUJÚCICH NÁVRHOV VÝBORU PRE PRÁVA ŽIEN A RODOVÚ ROVNOSŤ	44
INFORMÁCIE O PRIJATÍ GESTORSKÝM VÝBOROM.....	107
ZÁVEREČNÉ HLASOVANIE PODĽA MIEN V GESTORSKOM VÝBORE	108

NÁVRH UZNESENIA EURÓPSKEHO PARLAMENTU

k starnutiu starého kontinentu – možnosti a výzvy súvisiace s politikou v oblasti starnutia po roku 2020 (2020/2008(INI))

Európsky parlament,

- so zreteľom na články 6, 153, 156 a 174 Zmluvy o fungovaní Európskej únie,
- so zreteľom na Chartu základných práv Európskej únie, najmä na jej články 21, 23, 24, 25, 26, 31, 32, 33, 34 a 35,
- so zreteľom na Dohovor OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím,
- so zreteľom na rozsudok Súdneho dvora Európskej únie, v ktorom sa uvádza, že zásada zákazu diskriminácie z dôvodu veku, ako osobitný prípad rovnakého zaobchádzania, je všeobecnou zásadou práva EÚ¹,
- so zreteľom na závery Rady zo 7. júna 2010 o aktívnom starnutí,
- so zreteľom na závery Rady zo 9. septembra 2020 o ľudských právach, účasti a životných podmienkach seniorov v ére digitalizácie,
- so zreteľom na Agendu 2030 pre udržateľný rozvoj a ciele udržateľného rozvoja OSN,
- so zreteľom na politické vyhlásenie a madridský medzinárodný akčný plán týkajúci sa starnutia, ktorý bol prijatý na Druhom svetovom zhromaždení o starnutí z 8. – 12. apríla 2002,
- so zreteľom na ministerské vyhlásenie prijaté na štvrtej ministerskej konferencii Európskej hospodárskej komisie OSN o starnutí v Lisabone 22. septembra 2017 s názvom Udržateľná spoločnosť pre všetky vekové kategórie: Využitie potenciálu dlhšieho života,
- so zreteľom na správu nezávislého experta OSN pre uplatňovanie všetkých ľudských práv starších osôb o vplyve ochorenia COVID-19 na uplatňovanie všetkých ľudských práv starších osôb, ktorá bola predložená na 75. zasadnutí Valného zhromaždenia OSN 21. júla 2020,
- so zreteľom na Európsky pilier sociálnych práv,
- so zreteľom na rozhodnutie Európskeho parlamentu a Rady zo 14. septembra 2011 č. 940/2011/EÚ, ktorým sa ustanovuje rok 2012 za Európsky rok aktívneho starnutia a medzigeneračnej solidarity², a na pôvodné oznámenie Komisie zo 6. septembra 2010

¹ Rozsudok z 22. novembra 2005, *Werner Mangold / Rüdiger Helm*, C-144/04, ECLI: EU:C:2005:709.

² Ú. v. EÚ L 246, 23.9.2011, s. 5.

(KOM(2010)0462),

- so zreteľom na odporúčanie Rady z 19. decembra 2016 s názvom Cesty zvyšovania úrovne zručností: nové príležitosti pre dospelých³,
- so zreteľom na odporúčanie Rady z 22. mája 2018 o kľúčových kompetenciách pre celoživotné vzdelávanie⁴,
- so zreteľom na svoje uznesenia zo 7. septembra 2010 o úlohe žien v starnúcej spoločnosti⁵ a z 15. novembra 2018 o službách starostlivosti v EÚ na zlepšenie rodovej rovnosti⁶,
- so zreteľom na svoje uznesenie z 11. novembra 2010 o demografických výzvach a solidarite medzi generáciami⁷,
- so zreteľom na svoje uznesenie z 26. mája 2016 o chudobe: rodové hľadisko⁸,
- so zreteľom na svoje uznesenie z 13. septembra 2016 o vytvorení podmienok na trhu práce priaznivých pre rovnováhu medzi pracovným a súkromným životom⁹,
- so zreteľom na svoje uznesenie zo 14. júna 2017 o potrebe stratégie EÚ na odstránenie rozdielov v dôchodkoch žien a mužov a na predchádzanie tomuto javu¹⁰,
- so zreteľom na svoje uznesenie zo 14. novembra 2017 o zavádzaní nástrojov politiky súdržnosti zo strany regiónov pri riešení demografickej zmeny¹¹,
- so zreteľom na svoju pozíciu prijatú v prvom čítaní 28. marca 2019 o návrhu nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa zriaďuje program Erasmus+: program Únie pre vzdelávanie, odbornú prípravu, mládež a šport, a ktorým sa zrušuje nariadenie (EÚ) č. 1288/2013¹²,
- so zreteľom na smernicu Rady 2000/78/ES z 27. novembra 2000, ktorá ustanovuje všeobecný rámec rovnakého zaobchádzania v oblasti zamestnania a povolania¹³ a ktorou sa zavádza zásada nediskriminácie v zamestnaní a povolaniach na základe náboženského vyznania, viery, zdravotného postihnutia, veku alebo sexuálnej orientácie,
- so zreteľom na Komisiou predložený návrh smernice Rady z 2. júla 2008 o vykonávaní zásady rovnakého zaobchádzania s osobami bez ohľadu na náboženské vyznanie alebo vieru, zdravotné postihnutie, vek alebo sexuálnu orientáciu (COM(2008)0426) a na

³ Ú. v. EÚ C 484, 24.12.2016, s. 1.

⁴ Ú. v. EÚ C 189, 4.6.2018, s. 1.

⁵ Ú. v. EÚ C 308 E, 20.10.2011, s. 49.

⁶ Ú. v. EÚ C 363, 28.10.2020, s. 80.

⁷ Ú. v. EÚ C 74 E, 13.3.2012, s. 19.

⁸ Ú. v. EÚ C 76, 28.2.2018, s. 93.

⁹ Ú. v. EÚ C 204, 13.6.2018, s. 76.

¹⁰ Ú. v. EÚ C 331, 18.9.2018, s. 60.

¹¹ Ú. v. EÚ C 356, 4.10.2018, s. 10.

¹² Ú. v. EÚ C 108, 26.3.2021, s. 965.

¹³ Ú. v. ES L 303, 2.12.2000, s. 16.

pozíciu Európskeho parlamentu z 2. apríla 2009 k nemu¹⁴,

- so zreteľom na oznámenie Komisie z 12. októbra 2006 s názvom Demografická budúcnosť Európy – pretvorme výzvu na príležitosť (COM(2006)0571),
- so zreteľom na správu Komisie zo 15. decembra 2006 s názvom Európske hospodárstvo – vplyv starnutia obyvateľstva na verejné výdavky: projekcie za členské štáty EÚ-25 v oblasti dôchodkového zabezpečenia, zdravotnej starostlivosti, starostlivosti o dlhodobochorých, vzdelávania a platieb v nezamestnanosti (2004 – 2050),
- so zreteľom na správu Komisie a Výboru pre sociálnu ochranu pre ministrov Rady pre zamestnanosť a sociálne veci zo 7. októbra 2014 s názvom Adequate Social Protection for Long-Term Care Needs in an Ageing Society (Primeraná sociálna ochrana v súvislosti s potrebami dlhodobej starostlivosti v starnúcej spoločnosti),
- so zreteľom na oznámenie Komisie z 26. apríla 2017 s názvom Iniciatíva na podporu rovnováhy medzi pracovným a súkromným životom pracujúcich rodičov a opatrovateľov (COM(2017)0252),
- so zreteľom na správu Komisie z 24. novembra 2017 s názvom Správa o starnutí obyvateľstva za rok 2018: podkladové predpoklady a prognostické metodiky,
- so zreteľom na medziinštitucionálnu správu Komisie s názvom Správa o starnutí obyvateľstva za rok 2018: hospodárske a rozpočtové prognózy pre 28 členských štátov EÚ (2016 – 2070),
- so zreteľom na oznámenie Komisie z 5. marca 2020 s názvom Únia rovnosti: stratégia pre rodovú rovnosť na roky 2020 – 2025 (COM(2020)0152),
- so zreteľom na správu Komisie zo 17. júna 2020 o vplyve demografickej zmeny (COM(2020)0241),
- so zreteľom na správu Svetovej zdravotníckej organizácie (WHO) z 1. apríla 2002 s názvom Aktívne starnutie: politický rámec,
- so zreteľom na správu WHO z 1. októbra 2007 s názvom Global Age-Friendly Cities: A Guide (Globálne mestá priateľské pre vekové skupiny: príručka)
- so zreteľom na svetovú správu WHO z 30. septembra 2015 o starnutí a zdraví,
- so zreteľom na globálnu stratégiu a akčný plán WHO pre starnutie a zdravie na roky 2016 – 2020 a na rozhodnutie OSN vyhlásiť obdobie od roku 2021 do roku 2030 za dekádu zdravého starnutia,
- so zreteľom na zásady OSN pre staršie osoby prijaté rezolúciou Valného zhromaždenia č. 46/91 zo 16. decembra 1991,
- so zreteľom na Index globálneho starnutia za rok 2015,

¹⁴ Ú. v. EÚ C 137 E, 27.5.2010, s. 68.

- so zreteľom na správu OSN z roku 2019 o starnutí svetového obyvateľstva,
- so zreteľom na pozíciu, že aktívne starnutie je jedným z kľúčových prvkov stratégie Európa 2020,
- so zreteľom na európsky program v oblasti zručností pre udržateľnú konkurencieschopnosť, sociálnu spravodlivosť a odolnosť,
- so zreteľom na právny predpis Spojeného kráľovstva o rovnosti z roku 2010, vďaka ktorému je protiprávne diskriminovať ľudí na základe zmeny pohlavia, sexuálnej orientácie a pohlavia,
- so zreteľom na smernicu Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/1158 z 20. júna 2019 o rovnováhe medzi pracovným a súkromným životom rodičov a osôb s opatrovateľskými povinnosťami, ktorou sa zrušuje smernica Rady 2010/18/EÚ¹⁵ (smernica o rovnováhe medzi pracovným a súkromným životom),
- so zreteľom na článok 54 rokovacieho poriadku,
- so zreteľom na stanovisko Výboru pre poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka,
- so zreteľom na pozíciu v podobe pozmeňujúcich návrhov Výboru pre práva žien a rodovú rovnosť,
- so zreteľom na správu Výboru pre zamestnanosť a sociálne veci (A9-0194/2021),

Všeobecné informácie

- A. keďže starnutie obyvateľstva Európy je demografickým javom, ktorý zahŕňa pokles pôrodnosti i úmrtnosti, ako aj vyššiu očakávanú dĺžku života;
- B. keďže počet obyvateľov Európy klesá; keďže v roku 1960 tvorili obyvatelia EÚ 13,5 % svetovej populácie, v roku 2018 6,9 % a očakáva sa, že do roku 2070 budú tvoriť približne 4 %¹⁶; keďže táto situácia súvisí okrem iného s poklesom pôrodnosti v EÚ v porovnaní s ostatnými regiónmi sveta, čo vedie k starnutiu obyvateľstva s vplyvom na vekové zloženie a relatívne podiely rôznych vekových skupín a prispieva k inverzii demografickej pyramídy; keďže demografická transformácia je univerzálnym javom a klesajúci podiel EÚ na svetovej populácii odráža skorší začiatok tohto globálneho procesu¹⁷; keďže aktívne zapojenie starších ľudí do spoločnosti by sa nemalo podceňovať; keďže viac ako 20 % ľudí vo veku 65 – 74 rokov a približne 15 % ľudí vo veku 75 a viac rokov sa zúčastňuje na formálnych a/alebo neformálnych dobrovoľných činnostiach¹⁸;
- C. keďže súčasná demografická situácia vážne ovplyvňuje sociálnu, hospodársku a územnú súdržnosť EÚ; keďže je dôležité, aby EÚ začlenila demografické otázky do všetkých svojich politík; keďže sa očakáva, že počet obyvateľov v produktívnom veku

¹⁵ Ú. v. EÚ L 188, 12.7.2019, s. 79.

¹⁶ Správa Komisie zo 17. júna 2020 o vplyve demografickej zmeny (COM(2020)0241).

¹⁷ OSN, *Zmena vekovej štruktúry obyvateľstva a trvalo udržateľný rozvoj: stručná správa*, 2017.

¹⁸ Eurostat, *Starnúca Európa – štatistika o sociálnom živote a názoroch*, údaje získané v júli 2020.

(ľudia vo veku od 15 do 64 rokov) sa výrazne zníži, z 333 miliónov v roku 2016 na 292 miliónov v roku 2070; keďže sa predpokladá, že do roku 2100, budú ľudia vo veku 80 a viac rokov tvoriť 14,6 % obyvateľstva¹⁹;

- D. keďže rodová rovnosť je základnou hodnotou EÚ uznanou v zmluvách a v Charte základných práv, a keďže sa EÚ zaviazala začleniť ju do všetkých svojich činností;
- E. keďže dlhovekosť je pozoruhodným kolektívnym úspechom podporeným výrazným pokrokom v oblasti hospodárskeho a sociálneho rozvoja a zdravia, ktorý výrazne zlepšil kvalitu života a prispel k zvýšeniu priemernej dĺžky života mužov a žien o desať rokov za posledných 50 rokov; keďže priemerná dĺžka života sa v rokoch 2016 až 2070 zrejme zvýši zo 78,3 na 86,1 roka u mužov a z 83,7 na 90,3 roka u žien; keďže zvýšenie priemernej dĺžky života sa za každých okolností musí považovať za faktor pokroku civilizácie a nikdy za prekážku; keďže podľa údajov bol v roku 2018 odhadovaný počet rokov zdravého života 64,2 rokov v prípade žien a 63,7 rokov v prípade mužov²⁰; keďže však nesúlad medzi priemernou dĺžkou života a rokmi zdravého života je znepokojujúci a mala by sa mu naliehavo venovať pozornosť;
- F. keďže dlhší a zdravší život má cenu pre jednotlivcov aj pre spoločnosti a vytvára nové príležitosti na účasť a začlenenie starších osôb do hospodárskeho a spoločenského života; keďže sociálne zapojenie vo vyššom veku navyše prispieva k zdraviu a dobrým životným podmienkam jednotlivcov; keďže existuje vzájomný vzťah medzi dlhovekosťou a sociálnym postavením; keďže účasť na rôznych spoločenských aktivitách, ako je dobrovoľníctvo, šport alebo koníčky, ako aj pravidelný kontakt s rodinou a priateľmi, má zvyčajne pozitívny vplyv na celkové zdravie starších ľudí a zabraňuje ich izolácii;
- G. keďže prirodzená zmena obyvateľstva EÚ je od roku 2012 negatívna, pričom v EÚ sa v roku 2019 zaznamenalo viac úmrtí (4,7 milióna) než pôrodov (4,2 milióna); keďže miera pôrodnosti sa v EÚ znižuje a v roku 2018 klesla na hodnotu 1,55; keďže to súvisí s rôznymi faktormi vrátane lepšieho zdravia a vyššej úrovne vzdelania²¹, ale aj so všeobecnou sociálno-ekonomickou situáciou vrátane neistoty a znehodnocovania príjmov, ktorá ovplyvňuje všetky skupiny, ale predovšetkým mladých ľudí, najmä ich kvalitu života, rovnováhu medzi pracovným a súkromným životom a životné plány; keďže demografické zmeny by mohli mať v strednodobom a dlhodobom horizonte vplyv na hospodársku a sociálnu udržateľnosť EÚ; keďže prístup ku kvalitným verejným službám je rozhodujúcim faktorom kvality života; keďže hospodársky a sociálny vplyv demografických zmien zvyčajne potrebu posilniť sociálne zabezpečenie a systémy zdravotnej starostlivosti;
- H. keďže výskum poukazuje na koreláciu medzi mierami pôrodnosti a politikami, ktoré podporujú lepšie pracovné príležitosti, dôstojné pracovné a životné podmienky, pružné pracovné režimy, veľkorysú rodinnú podporu, finančnú podporu počas materskej, rodičovskej a otcovskej dovolenky, kvalitnú starostlivosť o deti od prvých rokov a

¹⁹ Eurostat, Štruktúra obyvateľstva a starnutie, údaje získané v auguste 2020.

²⁰ Pracovný dokument útvarov Komisie zo 17. júna 2020, ktorý je prílohou jej správy o vplyve demografickej zmeny (SWD(2020)0109), s. 7.

²¹ OSN, *Zmena vekovej štruktúry obyvateľstva a trvalo udržateľný rozvoj: stručná správa*, 2017, s. 11.

vyrovnanjšie rozdelenie zodpovedností za starostlivosť medzi mužov a ženy;

- I. keďže miera zamestnanosti na čiastočný úväzok je vyššia v prípade žien (31,3 %) než v prípade mužov (8,7 %) a týka sa aj starších žien (49,8 % starších mužov v porovnaní so 64,1 % starších žien); keďže v roku 2018 dĺžka obvyklej pracovnej doby bola v EÚ-28 v prípade mužov vo veku 65 až 74 rokov priemerne 30,3 hodín za týždeň a v prípade žien rovnakého veku 24,1 hodín za týždeň, a keďže sa očakáva, že muži budú súčasťou pracovnej sily 38,6 rokov, zatiaľ v prípade žien je táto hodnota 33,7 rokov²²;
- J. keďže odstraňovanie rozdielov v zamestnanosti žien a mužov je podmienené dodržiavaním základných sociálnych práv a poskytovaním základných sociálnych služieb;
- K. keďže ženy vo veku od 55 do 64 rokov majú nižšiu mieru zamestnanosti ako muži (52,4 % u žien v porovnaní so 65,4 % u mužov) a sú najpravdepodobnejšími poskytovateľmi neformálnych služieb starostlivosti v domácnosti²³;
- L. keďže celkový počet ľudí v produktívnom veku (15 – 64 rokov) sa v EÚ v rokoch 2005 až 2030 zníži o 20,8 milióna po odchode populačne silnej generácie do dôchodku, čo povedie k väčšej záťaži pre systémy zdravotnej starostlivosti a dôchodkové systémy členských štátov; keďže sa očakáva, že pomer celkovej vekovej závislosti dosiahne do roku 2100 57 %, čo je takmer dvojnásobok v porovnaní s rokom 2019 (31 %);
- M. keďže vekový medián v krajinách EÚ-28 sa zvýšil z 38,3 roka v roku 2001 na 43,1 roka v roku 2018²⁴; keďže v roku 2018 malo 19 % občanov EÚ 65 rokov alebo viac a keďže ich potreby by sa mali zohľadniť v politickom rozhodovacom procese na úrovni EÚ, na vnútroštátnej i regionálnej úrovni;
- N. keďže život sprevádzajú zmeny, ako sú strata partnera, príbuzných alebo priateľov, zhoršenie zdravia a zmeny v zvykoch, pracovných modeloch a finančnej situácii; keďže starší ľudia sú osobitne vystavení fenoménu sociálneho vylúčenia a izolácie; keďže čoraz väčší počet dospelých v EÚ zažíva sociálnu izoláciu (75 miliónov ľudí – 18 % obyvateľstva); keďže riziko sociálnej izolácie je najvyššie medzi staršími osobami, zatiaľ čo pocit osamelosti je najvýznamnejší vo vekovej skupine ľudí vo veku od 26 do 45 rokov²⁵;
- O. keďže viac ako 50 % opatrovateľov vo veku do 65 rokov kombinuje starostlivosť so zamestnaním; keďže, ako Komisia často zdôrazňuje, povinnosti v oblasti starostlivosti sú jedným z hlavných dôvodov nižšej účasti žien na trhu práce, a to preto, že ženy kvôli nim znižujú svoj pracovný čas alebo úplne opúšťajú platenú prácu, čo pre Európu predstavuje stratu 370 miliárd EUR ročne; keďže podľa odhadov 80 % všetkej starostlivosti v celej EÚ poskytujú neformálni opatrovatelia, väčšinou ženy (75 %), čo poukazuje na existenciu rodových rozdielov v oblasti opatrovateľskej starostlivosti, ktoré majú výrazný vplyv na rozdiely dôchodkov žien a mužov; keďže starostlivosť poskytovaná neformálnymi opatrovateľmi bez akejkoľvek formálnej pracovnej zmluvy

²² Eurostat, *Starnúca Európa: Pohľad na životy starších obyvateľov v EÚ*, 2019.

²³ Eurostat, *Starnúca Európa: Pohľad na životy starších obyvateľov v EÚ*, 2019.

²⁴ Výskumná služba Európskeho parlamentu, *Demografické vyhliadky Európskej únie*, marec 2020, s. 3.

²⁵ Vedecké centrum EÚ: vedecký a znalostný útvar Komisie, *Ako osamelí sú Európania?*, 12. júna 2019.

je obzvlášť problematická, pretože ich ponecháva mimo trhu práce a bez akejkoľvek možnosti legalizácie; keďže tento typ situácie vedie k dvojitému negatívnemu účinku: na jednej strane títo neformálni opatrovatelia (väčšinou ženy) majú spravidla nízke mzdy, nemajú sociálnu ochranu, neplatia príspevky na sociálne zabezpečenie a v dôsledku toho na konci svojho pracovného života buď nedostávajú žiadne dôchodky, alebo len minimálny dôchodok, a na druhej strane takáto situácia má negatívny vplyv na štát a jeho príslušné inštitúcie, ktoré nedostávajú príspevky na sociálne zabezpečenie a dane platené zamestnávateľmi a zamestnancami;

- P. keďže osoby so zdravotným postihnutím alebo osoby patriace k etnickej, rasovej, jazykovej, sexuálnej alebo inej menšine všetkých vekových skupín zatajili alebo zatajujú časť svojej identity zo strachu alebo kvôli hrozbe odmietnutia alebo zneužívania; keďže starší ľudia so zdravotným postihnutím alebo s odlišným rasovým, etnickým alebo sociálnym pôvodom, genetickými vlastnosťami, jazykom alebo sexuálnou orientáciou čelia väčšej diskriminácii, stigmám a nekonsenzuálnym postupom a sú vystavení vyššiemu riziku sociálneho vylúčenia;
- Q. keďže COVID-19 má významný vplyv aj na demografickú situáciu; keďže mnohí starší ľudia zomreli a podľa niektorých štúdií má koronavírus značný vplyv na populačné trendy EÚ, ako napríklad zníženie strednej dĺžky života a plánovanie rodiny;
- R. keďže pri vypracúvaní našich politík v oblasti starnutia by sa mal náležite zohľadniť vplyv rodových rozdielov v oblasti zdravia a nerovností v oblasti zdravia súvisiacich so sociálno-kultúrnymi faktormi; keďže určité choroby a stavy spojené s vekom, ako sú depresie alebo kardiovaskulárne choroby, majú diferencovaný vplyv na ženy a mužov; keďže určité choroby a stavy postihujú viac ženy ako mužov, napríklad Alzheimerova choroba alebo demencia, rakovina prsníka, inkontinencia, osteoporóza a osteoartritída; keďže výskyt týchto stavov sa v našich starnúcich spoločnostiach zvýši;
- S. keďže demografické zmeny nemajú jednoliaty vplyv na všetky krajiny a regióny, ale majú väčší vplyv na regióny, ktoré už zaostávajú, čo zhoršuje existujúce územné a sociálne nerovnosti; keďže vyludňovanie najviac postihuje vidiecke, okrajové a najvzdialenejšie regióny vrátane ostrovov, pričom najmä mladí ľudia a ženy opúšťajú tieto oblasti, čo vedie k rastúcemu podielu starších ľudí, ktorí tam žijú, čo by mohlo zvýšiť riziko sociálnej izolácie;
- T. keďže počet starších ľudí (80 a viac rokov) v EÚ sa medzi rokmi 2010 a 2030 zvýši o 57,1 %²⁶, čo bude mať významné dôsledky pre systém sociálneho zabezpečenia;
- U. keďže opatrenia na obmedzenie pohybu a hospodárska recesia COVID-19 mali neprimeraný vplyv na ženy z dôvodu nerovného rozdelenia povinností v oblasti starostlivosti, odvetvovej špecializácie a zvýšeného domáceho násillia;
- V. keďže v rokoch 2000 až 2015 sa počet obyvateľov starších ako 60 rokov v EÚ zvýšil v mestách o 68 % a vo vidieckych oblastiach o 25 %;
- W. keďže podľa Európskej pozorovacej siete pre územné plánovanie počet obyvateľov európskych aglomerácií sa do roku 2050 zvýši o 24,1 milióna a bude predstavovať

²⁶ Základný scenár Eurostatu.

takmer polovicu celkového počtu obyvateľov EÚ, a počet obyvateľov vidieka sa zníži o 7,9 milióna ľudí;

- X. keďže staršie ženy vo všeobecnosti častejšie ako starší muži čelia vážnym ťažkostiam v oblasti prístupu k základným tovarom a službám, ako sú zdravotnícke služby, dlhodobá starostlivosť a dôstojné bývanie, a to kvôli viacerým faktorom, ako sú rozdiely v odmeňovaní žien a mužov a rozdiely v dôchodkoch, vyššia dĺžka života žien alebo väčší podiel osamelo žijúcich starších žien²⁷;
- Y. keďže starší ľudia majú s väčšou pravdepodobnosťou obmedzený prístup na internet, ako aj nedostatočné povedomie a znalosti o existujúcich a vznikajúcich technológiách; keďže len 35 % ľudí vo veku 55 – 74 rokov má základné digitálne zručnosti v porovnaní s 82 % ľudí vo veku 16 – 24 rokov²⁸, a v dôsledku toho sú starší ľudia zraniteľnejší voči vylúčeniu vrátane digitálneho vylúčenia; keďže sociálne aj digitálne vylúčenie starších ľudí sa zhoršilo v dôsledku obmedzenia pohybu a sociálnych opatrení, ktoré členské štáty prijali v reakcii na pandémiu COVID-19; keďže bezbariérové a používateľsky ústretové technológie môžu pomôcť prekonať tieto výzvy; keďže Rada sa tomuto problému venovala v roku 2020 a vydala závery ľudských právach, účasti a dobrých životných podmienkach starších osôb v ére digitalizácie;
- Z. keďže počet obyvateľov klesol v rokoch 1998 až 2018 v niektorých regiónoch EÚ až o 15 % v dôsledku rýchleho vylúďňovania a starnutia obyvateľstva; keďže rýchla demografická zmena spôsobuje neúmerne veľké náklady na prispôsobenie; keďže takmer dve tretiny regiónov s rýchlo klesajúcim počtom obyvateľov sú regióny s nízkym HDP na obyvateľa²⁹; keďže starnutie obyvateľstva spôsobuje pokles počtu obyvateľov v produktívnom veku a môže viesť k úpadku obcí a dedín v celej EÚ; keďže rozhodnutia o zlúčení obcí a dedín alebo o ich začlenení do iných obcí alebo miest môžu tiež viesť k úplnému zániku obcí a dedín;
- AA. keďže všetky politiky zamerané na riešenie demografických príležitostí a výziev musia mať inkluzívny prístup založený na právach a dôkazoch, ktorý je zameraný na ľudí, a musia dodržiavať zásady rovnosti, najmä rodovej rovnosti a nediskriminácie, a chrániť práva žien vrátane ich sexuálnych a reprodukčných práv a hospodárskych práv; keďže riešenie demografických výziev nesmie žiadnym spôsobom oslabiť individuálnu reprodukčnú autonómiu; keďže prístup k službám a komoditám v oblasti sexuálneho a reprodukčného zdravia je nevyhnutný pre telesnú, duševnú a sociálnu pohodu;
- AB. keďže politiky a opatrenia EÚ v oblasti starnutia a demografických zmien musia byť plne v súlade so stratégiou EÚ pre rodovú rovnosť na roky 2020 – 2025; keďže existuje úzka súvislosť medzi demografickými výzvami a uplatňovaním hľadiska rodovej rovnosti, čo by sa malo odraziť v príslušných politických reakciách;
- AC. keďže štatistické údaje o využívaní času ukazujú nerovnomerné rozdelenie práce v oblasti starostlivosti medzi pohlavia v celej Európe; keďže napriek významným národným rozdielom súvisiacim s rozšírením sociálnej starostlivosti a sociálnych

²⁷ Eurostat, *Starnúca Európa: Pohľad na životy starších obyvateľov v EÚ*, 2019.

²⁸ Európska komisia, *The Digital economy and Society Index (DESI) 2020*, s. 52.

²⁹ Pracovný dokument útvarov Komisie zo 17. júna 2020, ktorý je prílohou jej správy o vplyve demografickej zmeny (SWD(2020)0109), s. 42.

služieb a rozdielnou mierou aktivity žien ženy znášajú neprimeranú časť opatrovateľskej zát'aže, čo má zásadný vplyv na ich výkonnosť na trhu práce a ich rozhodnutia pri plánovaní rodiny;

- AD. keďže sa osobitná pozornosť musí venovať aj extrémnej starobe, aby sa v prípade potreby pomohlo osobám, ktoré prišli o samostatnosť, a aby sa tieto osoby neocitli v izolácii;
- AE. keďže podiel dôchodcov vo veku nad 65 rokov vystavených riziku chudoby v EÚ sa od roku 2013 postupne zvyšuje;
- AF. keďže staršie osoby prispievajú k spoločnosti a pokračovali v tom aj počas pandémie COVID-19, a to aj ako zamestnanci, opatrovatelia alebo dobrovoľníci; keďže napríklad mnoho starších zdravotníckych pracovníkov sa vrátilo z dôchodku, aby podporili úsilie o zamedzenie šírenia pandémie; keďže neformálni opatrovatelia, vo väčšine prípadov ženy, zvýšili počas pandémie svoje úsilie s cieľom kompenzovať zníženú mieru vzdelávacích služieb, služieb v oblasti starostlivosti o deti a služieb v oblasti dlhodobej starostlivosti;
- AG. keďže starnúce obyvateľstvo môže byť zdrojom poznatkov o miestnych tradíciách, gastronómii a spôsoboch života vo vidieckych oblastiach, ktoré sa môžu využiť na rozvoj miestneho cestovného ruchu a podnikania;
- AH. keďže pripravovaná dlhodobá vízia pre vidiecke oblasti načrtne stratégiu EÚ na riešenie vplyvu demografických zmien na našu sociálno-ekonomickú štruktúru;
- AI. keďže generačná obnova je jedným z osobitných cieľov Spoločnej poľnohospodárskej politiky (SPP) po roku 2020; keďže prenos znalostí a medzigeneračné vzdelávanie majú zásadný význam pre posilnenie spolupráce a solidarity medzi generáciami, čím prekonávajú rozdiely medzi generáciami;

Zdravie a starostlivosť;

- AJ. keďže by sa mali vždy brať do úvahy etické riziká vyplývajúce z používania technológie v zdravotníctve;
- AK. keďže WHO definuje zdravé starnutie ako proces rozvoja a zachovania funkčnej schopnosti, ktorá umožňuje dobré životné podmienky vo vyššom veku; keďže existuje vzájomný vzťah medzi vnímaným zdravím a príjmami; keďže v roku 2017 menej ako tretina (32,4 %) starších ľudí v prvom príjmovom kvintile (20 % obyvateľstva s najnižším príjmom) považovala svoje zdravie za dobré alebo veľmi dobré, pričom v prípade starších ľudí patriacich k 20 % obyvateľstva s najvyšším príjmom bol tento podiel 54,7 %³⁰; keďže výsledky európskeho prieskumu zdravia formou rozhovoru ukázali, že u väčšiny starších ľudí sa potvrdilo, že trpia chronickými chorobami alebo sťažnosťami, pričom len každá deviata osoba uviedla, že takéto problémy nemá, a keďže mnohé zdravotné postihnutia vznikajú alebo sa prejavujú vo vyššom veku; keďže takmer polovica starších ľudí v EÚ (vo veku 65 a viac rokov) poukazuje na ťažkosti

³⁰ Eurostat, *Starnúca Európa: Pohľad na životy starších obyvateľov v EÚ*, 2019, s. 53.

s aspoň jednou osobnou činnosťou alebo činnosťou v domácnosti;³¹ keďže približne štvrtinu obyvateľov EÚ zasiahlo v roku 2018 dlhotrvajúce obmedzenie činnosti z dôvodu zdravotných problémov³²; keďže približne 15 % dospelých vo veku 60 rokov a viac má duševnú poruchu;

- AL. keďže vo väčšine rozvinutých krajín sa za starších ľudí považujú osoby vo veku 65 rokov a viac; keďže veková skupina 65 a viac rokov je veľmi heterogénna s výraznými rozdielmi, pokiaľ ide o zdravie, spôsob života, postavenie, ako aj životné a sociálne podmienky; keďže sa preto treba vyvarovať zovšeobecneniam; keďže zameranie sa na vek 65 rokov ako hornú vekovú hranicu zberu údajov často nezodpovedá realite hospodárskych a sociálnych činností starších ľudí, čo vedie k neúplným a nepresným údajom; keďže v mnohých štatistikách a zberoch údajov nie sú zahrnuté staršie osoby, keďže je bežné nezhrmažďovať štatistické údaje pre osoby vo veku nad 65 rokov; keďže to už nie je primerané vzhľadom na rastúci podiel obyvateľstva, ktorý dosahuje vyšší vek;
- AM. keďže hoci rozdiely vo vzdelávaní žien a mužov sú vo väčšine európskych krajín v prospech žien, ženy v oblasti miery činnosti a miezd platia materskú pracovnú pokutu, zatiaľ čo muži majú otcovskú pracovnú bonifikáciu; keďže je dôležité poukázať na ťažkosti, ktorým čelia ženy pri zosúladaovaní materstva s rozvojom profesionálnej kariéry a ktoré znižujú okruh dostupných možností materstva aj rozvoja profesionálnej kariéry; keďže snaha o nájdenie rovnováhy medzi kariérou a materstvom zvyčajne končí tým, že ženy odkladajú materstvo, čím sa znižuje potenciálny počet detí, alebo tým, že ženy zostávajú bez detí; keďže všetky tieto faktory znižujú pôrodnosť pod mieru nahradenia a teda vedú k následnému starnutiu obyvateľstva;
- AN. keďže počet ľudí, ktorí sú závislí od pomoci iných osôb alebo majú potreby v oblasti zdravotnej a dlhodobej starostlivosti, sa s vekom zvyšuje; keďže podiel jednotlivcov, ktorí potrebujú takéto služby, je vyšší u osôb vo veku 80 rokov a viac; keďže závislosť sa zvyšuje starnutím, ale aj inými faktormi, ako sú sociálno-ekonomické a environmentálne faktory, ako aj dosiahnuté vzdelanie, medziľudské vzťahy a osobný blahobyť; keďže potreby starostlivosti a podpory sú rôznorodé, a vhodné prostriedky na zabezpečenie samostatnosti a nezávislosti sa líšia; keďže prevažnú väčšinu starostlivosti o staršie závislé osoby poskytujú neformálne, zvyčajne neplatené opatrovatelky vo veku 60 rokov alebo viac;
- AO. keďže systémy neformálnej a formálnej starostlivosti sú pod tlakom demografických zmien, ktoré ešte zhoršuje nedostatok pracovníkov formálnej starostlivosti; keďže výskum nadácie Eurofound ukazuje, že je potrebné zabezpečiť prístup k domácej alebo komunitnej starostlivosti ľuďom s malými potrebami v oblasti dlhodobej starostlivosti, a to nielen na podporu neformálnych opatrovateľov a zlepšenie kvality života osôb, ktoré sú príjemcami starostlivosti, ale aj na to, aby sa rýchlejšie zistili vznikajúce potreby a reagovalo sa na ne;
- AP. keďže v EÚ neexistuje jednotné vymedzenie odkázanosti; keďže vyšší vek sa

³¹ Eurostat, Štatistika zdravotného postihnutia – potreby starších osôb v oblasti pomoci alebo asistencie, údaje získané v júni 2019.

³² Eurostat, Štatistika funkčných obmedzení a obmedzení činnosti, údaje získané v septembri 2020.

nevyhnutne nerovná odkázanosti;

- AQ. keďže niektorí starší ľudia nemôžu využívať opatrenia a politiky aktívneho starnutia z dôvodu rôznych faktorov, ako je miesto ich bydliska, zdravotný stav, nedostatok motivácie a zvyk alebo príležitosti na pravidelnú fyzickú, mentálnu, kultúrnu alebo sociálnu činnosť a rekreáciu; keďže starší ľudia môžu takisto čeliť ťažkostiam pri prístupe k športovým, kultúrnym a fyzickým rehabilitačným centrom a musia čeliť finančným obmedzeniam alebo nedostatočnej alebo neprimeranej činnosti prispôbenej ich individuálnym psychofyzikálnym podmienkam; keďže účinná stratégia aktívneho starnutia by mala mať pozitívny vplyv na starších ľudí, spoločnosť a hospodárstvo ako celok;
- AR. keďže vytváranie podmienok pre zdravé starnutie a sebestačnosť žien a mužov prostredníctvom komplexného prístupu k starobe ako životnej etape, ako aj prispôbenie bývania a miestneho prostredia tak, aby starším ľuďom umožňovali žiť v ich domove a jeho okolí čo najdlhšie, prinesie systémové a individuálne výhody;
- AS. keďže cieľom starostlivosti a podpory by malo byť zachovanie samostatnosti, nezávislosti a blahobytu starších osôb; keďže myšlienka starnutia v komunite jednotlivca v prostredí priaznivom pre vek má kľúčový význam pre mestské plánovanie a posilnenie prechodu od inštitucionálnej starostlivosti ku komunitným službám; keďže okrem toho možnosti zachovania samostatnosti a nezávislosti závisia od podmienok, ako sú prostredie priaznivé pre vek, prístupnosť a cenová dostupnosť služieb vrátane kvalitného bývania a komunitnej starostlivosti; keďže demografické zmeny si vyžadujú vhodné reakcie na osobitné potreby v oblasti zdravia a na podporné služby a zariadenia;
- AT. keďže sa šíria neštandardné formy práce, ktoré síce poskytujú flexibilitu na vykonávanie opatrovateľských povinností, nie vždy však reagujú na potreby pracujúcich ľudí, a keďže nemožnosť zorganizovať program starostlivosti sťažuje ženám kombinovanie materstva a práce;
- AU. keďže hromadenie zdravotných rizík, zranení a chronických chorôb počas celého života zvyšuje riziko zdravotného postihnutia; keďže starší ľudia častejšie konzultujú so všeobecnými lekármi a špecialistami, ale uvádzajú aj väčšie ťažkosti pri prístupe k zdravotníckym službám v niektorých členských štátoch, ako je tomu u priemernej populácie, okrem iného z dôvodu ceny lekárskeho služieb, dlhých vzdialeností a dlhých poradovníkov³³; keďže investície do hospodárstva starostlivosti sú nevyhnutné na zabezpečenie slušného života pre všetkých, ktorí potrebujú starostlivosť a opatrovateľov; keďže ľudia v starších vekových skupinách sú zraniteľnejší, a teda náchylnejší na choroby a na komplikácie a úmrtia spojené s rôznymi chorobami vrátane ochorenia COVID-19; keďže ochorenie COVID-19 poukázalo na potrebu spoľahlivejších systémov zdravotnej starostlivosti a väčšej kapacity v oblasti intenzívnej starostlivosti; keďže v tejto súvislosti by sa mal bezodkladne zabezpečiť prístup k lekárskej ošetrovanej a poskytované osobných ochranných prostriedkov v zariadeniach dlhodobej starostlivosti;
- AV. keďže pandémia COVID-19 ukázala, že prístupné a vysokokvalitné verejné služby a služby starostlivosti sú najúčinnější reakciou na potreby obyvateľstva vrátane potrieb

³³ Eurostat, *Starnúca Európa: Pohľad na životy starších obyvateľov v EÚ*, 2019, s. 70.

starších ľudí, ktorí za rôznych okolností počas pandémie zažili a naďalej zažívajú diskrimináciu, pokiaľ ide o prístup k zdravotníckym službám a službám starostlivosti vrátane prekážok zdravotného ošetrovania vo všeobecnosti; keďže pandémia COVID-19 opäť vytiahla na svetlo nedostatok primeraného bývania, kvalitných zariadení v oblasti starostlivosti a dostatočných služieb v oblasti starostlivosti a podporných služieb; keďže najvyšší podiel infekcií a úmrtí v EÚ v súvislosti s ochorením COVID-19 súvisí so zariadeniami opatrovateľskej starostlivosti a domovmi opatrovateľských služieb, rezidenčnými službami pre starších ľudí, osoby so zdravotným postihnutím, a s inými sociálnymi službami³⁴; keďže veľa starších ľudí zomrelo počas pandémie v dôsledku preťaženia mnohých jednotiek intenzívnej starostlivosti; keďže v niektorých prípadoch bol jedným z hlavných kritérií pre rozhodnutie o dostupnosti liečby intenzívnej starostlivosti vek pacienta; keďže mnohým starším osobám sa bráni v prístupe k lekárskej starostlivosti, ktorá nesúvisí s pandemiou COVID-19, a keďže služby starostlivosti ako také sú počas pandémie obmedzené alebo úplne zastavené;

- AW. keďže starnutie obyvateľstva EÚ prináša nové výzvy v oblasti rodovej rovnosti, pretože ženy sú aj naďalej hlavnými poskytovateľmi starostlivosti (platenej aj neplatenej)³⁵; keďže kríza spôsobená koronavírusom túto situáciu zhoršila;
- AX. keďže starší ľudia sú menej odolní voči extrémnym poveternostným javom, ako sú opakované vlny vysokých teplôt;

Právo na dôstojné starnutie

- AY. keďže zabezpečiť dôstojný život znamená zabezpečiť pracovníkom právo na včasný odchod do dôchodku, čo im umožní užívať si zdravý a nezávislý dôchodok; keďže právo na odchod do dôchodku musí byť spojené s odpracovanou dobou a nesmie závisieť od kolísania priemernej dĺžky života alebo akéhokoľvek iného dôvodu, ktorý sa používa na vyvíjanie tlaku na pracovníkov; keďže užívanie si dôchodku by malo byť založené na príjme, ktorý umožňuje dôstojné životné podmienky, vrátane ochrany zdravia, kultúrneho obohacovania a získavania nových zručností, čím sa umožní plné začlenenie dôchodcov do spoločenského prostredia, v ktorom žijú;
- AZ. keďže dôstojný život, najmä seniorov, nemožno oddeliť od práva na dostupné bývanie, v hygienických a pohodlných podmienkach, ktoré starším ľuďom umožní starnúť so sociálnou a rodinnou ochranou; keďže v mnohých situáciách, v ktorých dochádza k tlaku vyplývajúcejmu z majetkových špekulácií, boli najskôr vystáňovaní seniori, čím sa zvýšila ich sociálna izolácia a funkčná závislosť;
- BA. keďže ženy sú vystavené väčšiemu riziku chudoby a sociálneho vylúčenia okrem iného z dôvodu pretrvávajúceho problému zamestnanosti žien a mužov, rozdielov v odmeňovaní a dôchodkoch žien a mužov, väčšieho počtu prerušení kariéry z dôvodu rodinných povinností a opatrovateľských povinností a väčšieho počtu čiastočných

³⁴ Európske centrum pre prevenciu a kontrolu chorôb a kol., Veľký vplyv ochorenia COVID-19 na zariadenia dlhodobej starostlivosti, návrh na monitorovanie v EÚ/EHP, *Eurosurveillance*, zväzok 25, vydanie 22, 4. júna 2020.

³⁵ Európsky inštitút pre rodovú rovnosť, Starnúce spoločnosti, migrácia a zmena klímy prinášajú nové výzvy pre rodovú rovnosť, 10. decembra 2019.

pracovných úväzkov³⁶, niekedy neistých a dočasných zamestnaní³⁷, najmä v prípade osamelých matiek; keďže tieto faktory sťažujú mnohým ženám šetrenie na neskoršie obdobie života a robia ich mimoriadne zraniteľnými voči chudobe v starobe;

- BB. keďže podľa Eurostatu dostávajú ženy vo všetkých členských štátoch EÚ nižšie dôchodky než muži; keďže ženy v EÚ vo veku nad 65 rokov dostávajú dôchodok, ktorý je v priemere o 30 % nižší než v prípade mužov;
- BC. keďže z prieskumu Eurobarometra z roku 2019 vyplýva, že 40 % ľudí v EÚ pociťuje diskrimináciu na základe veku; keďže vekový prístup je prítomný na rôznych úrovniach a prejavuje sa v rôznych formách, a to aj v individuálnych prístupoch a vnímaní seba a vo vzťahoch medzi generáciami; keďže sa preukázalo, že vekový prístup znižuje zdravie a očakávanú dĺžku života a bráni plnej účasti na spoločenskom, kultúrnom a občianskom živote a môže viesť k obmedzeniu prístupu starších ľudí k službám alebo aktívnej účasti na trhu práce na vnútroštátnej úrovni aj na úrovni EÚ a k službám na pracovisku, čo vedie k marginalizácii a sociálnemu vylúčeniu; keďže podľa najnovšieho európskeho prieskumu pracovných podmienok bola diskriminácia na základe veku najbežnejšou formou diskriminácie na pracovisku; keďže medzi ďalšie formy diskriminácie, na ktoré poukazujú starší ľudia, patrí prístup k finančným produktom a službám, zdravotná starostlivosť, vzdelávanie, odborná príprava a voľný čas³⁸; keďže úspešný boj proti diskriminácii na základe veku a vekovým stereotypom, a to aj na trhu práce, má zásadný význam pre aktívne starnutie, vytváranie väčšej solidarity medzi generáciami a pre využívanie skúseností starších pracovníkov; keďže v tejto súvislosti je nevyhnutné posilniť aj rovnaký prístup k tovaru a službám;
- BD. keďže podľa WHO je aktívne starnutie proces optimalizácie príležitostí pre zdravie, účasť a bezpečnosť s cieľom zvýšiť kvalitu života starnúcich ľudí, umožniť ľuďom využiť svoj potenciál dobrých životných podmienok počas celého života a podieľať sa na živote spoločnosti podľa svojich potrieb, želaní a spôsobilostí, a zároveň im poskytnúť primeranú ochranu, bezpečnosť a starostlivosť, keď potrebujú pomoc;
- BE. keďže EÚ a viaceré členské štáty sa aktívne podieľajú na úvahách o nových nástrojoch na medzinárodnej úrovni na ochranu práv starších osôb; keďže tieto medzinárodné úvahy by sa mali aktívne podporovať a podnecovať; keďže smernica Rady 2000/78/ES ustanovuje všeobecný rámec pre rovnaké zaobchádzanie v zamestnaní a povolani, nerieši však diskrimináciu v iných oblastiach spoločenského života, ani viacnásobnú diskrimináciu;
- BF. keďže starší ľudia sa niekedy stávajú obeťami násillia, zneužívania a iných znepokojujúcich činov, ako sú podvody a nekalé obchodné praktiky, zbavenie právnej spôsobilosti a prostriedky na riadenie vlastných záležitostí; keďže jav zneužívania starších ľudí by mal byť lepšie pokrytý údajmi a výskumom o jeho výskyte a

³⁶ V roku 2018 v EÚ-27 pracovalo na čiastočný úväzok 30,5 % žien a 9,2 % mužov (Eurostat, Labour Force Survey).

³⁷ Podiel zmlúv na dobu určitú v prípade ľudí vo veku 15 – 64 rokov bol v posledných rokoch stabilný. V roku 2018 predstavoval 12,1 % celkovej zamestnanosti. Podiel žien je o niečo vyšší (13,1 %) ako v prípade mužov (11,2 %) (Eurostat).

³⁸ Agentúra Európskej únie pre základné práva, bulletin o dôsledkoch pandémie koronavírusu v EÚ na základné práva: č. 3 z júna 2020 so zameraním na starších ľudí a č. 6 z 30. novembra 2020 so zameraním na sociálne práva.

spôsoboch, ako mu predchádzať; keďže je potrebné vyvinúť komplexnejšie údaje o zlom zaobchádzaní so staršími ľuďmi;

BG. keďže EÚ financuje pilotné iniciatívy ako EUROPeAN, MILCEA a WeDO v oblasti boja proti trestnej činnosti voči starším ľuďom;

BH. keďže starší ľudia vo vidieckych alebo odľahlých oblastiach môžu čeliť vyšším rizikám súvisiacim s vekom vrátane chudoby, horšieho prístupu ku kvalitnej zdravotnej starostlivosti a službám, menšej sociálnej podpory alebo obmedzenejších príležitostí na sociálnu interakciu a nedostatočného prístupu k službám verejnej dopravy;

Zamestnanosť a aktívne starnutie

BI. keďže podľa prieskumu Eurobarometra z roku 2012 bolo 60 % ľudí v EÚ proti zvýšeniu zákonného veku odchodu do dôchodku, zatiaľ čo 61 % sa domnievalo, že každý by mal mať možnosť pokračovať v práci aj po dosiahnutí zákonom stanoveného veku odchodu do dôchodku; keďže takmer polovica pracovníkov vo veku 50 a viac rokov by v závislosti od svojich finančných potrieb uprednostnila kratšiu pracovnú dobu, pričom značná časť dôchodcov by rada pracovala aspoň niekoľko hodín týždenne³⁹; keďže práca nad rámec veku odchodu do dôchodku je spojená s politikami na pracovisku, ktoré podporujú zamestnateľnosť a zotrvávanie pracovníkov v zamestnaní dlhšie, ak si to želajú; keďže miera prijímania starších osôb, ktoré nie sú zamestnané, je však mimoriadne nízka, a keďže starší pracovníci sú vystavení vysokému riziku, že sa stanú dlhodobo nezamestnanými; keďže miera chudoby a sociálneho vylúčenia osôb vo veku 55 až 64 rokov je vyššia než priemer EÚ pre všetky vekové skupiny; keďže 56 % ľudí v EÚ sa obáva, že ich príjem v starobe nebude dostatočný⁴⁰; keďže pravdepodobnosť nájdenia nového pracovného miesta sa znižuje s vekom, sčasti na základe štrukturálnych prekážok vrátane diskriminácie na základe veku⁴¹; keďže z údajov vyplýva, že ľudia, ktorí odišli do dôchodku, ale naďalej pracujú z vlastného rozhodnutia, majú v priemere vyššiu mieru spokojnosti so životom ako ľudia, ktorí odišli do plného dôchodku⁴²; keďže pocit, že má život zmysel, vo všeobecnosti klesá po dovŕšení 50 rokov, ale stále je oveľa silnejší v prípade jednotlivcov, ktorí po odchode do dôchodku naďalej pracujú alebo sa podieľajú na starostlivosti o deti alebo dlhodobej starostlivosti⁴³; keďže boj proti nezamestnanosti starších pracovníkov v EÚ je naďalej veľmi dôležitý;

BJ. keďže primerané pracovné podmienky a podmienky zamestnania, vrátane zlepšenia bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, lepšej rovnováhy medzi pracovným a súkromným životom, veku primeraného pracovného prostredia, nižších kvantitatívnych požiadaviek a autonómie v pracovnom čase môžu podnietiť veľa starších ľudí k tomu, aby zostali na trhu práce, ak si to želajú;

BK. keďže osobitnú pozornosť treba venovať potrebám pracovníkov vo veľmi fyzicky alebo psychicky náročných pracovných miestach; keďže túto otázku možno riešiť

³⁹ Článok nadácie Eurofound z 19. mája 2021 s názvom Dôchodok.

⁴⁰ Eurofound, Európsky prieskum kvality života za rok 2016, s. 79.

⁴¹ Eurofound, Európsky prieskum kvality života za rok 2016, s. 77.

⁴² Eurofound, Európsky prieskum kvality života za rok 2016, s. 15.

⁴³ Eurofound, Európsky prieskum kvality života za rok 2016, s. 26.

prostredníctvom stratégií v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, politik na podporu rovnováhy medzi pracovným a súkromným životom, prístupu k možnostiam vzdelávania a odbornej prípravy a ich využívania v práci alebo mimo nej, podpory medzigeneračných výmen na pracoviskách a možnosti postupného odchodu do dôchodku, čo prinesie individuálne aj spoločenské výhody;

- BL. keďže staršia EÚ s menšou pracovnou silou môže vyvíjať tlak na verejné rozpočty a systémy sociálneho zabezpečenia a zdravotnej starostlivosti; keďže sa odhaduje, že celkové náklady na starnutie obyvateľstva⁴⁴ dosiahnu do roku 2070 26,7 % HDP⁴⁵; keďže v štúdií vypracovanej pre Komisiu v roku 2018 o striebornej ekonomike (ľudia vo veku 50 rokov a viac) sa odhaduje, že príspevok striebornej ekonomiky EÚ k HDP do roku 2025 dosiahne 6,4 bilióna EUR a 88 miliónov pracovných miest; keďže by to zodpovedalo 32 % HDP EÚ a 38 % zamestnanosti v EÚ⁴⁶;
- BM. keďže podpora zohľadňovania celého životného cyklu a zvyšovanie povedomia zamestnávateľov o význame pracovného prostredia priaznivého pre starších ľudí má zásadný význam pre aktívne starnutie; keďže boj proti nezamestnanosti mladých a starších ľudí je aj naďalej kľúčovou výzvou v mnohých regiónoch; keďže EÚ a členské štáty stále musia primerane reagovať na výzvy na trhu práce; keďže je potrebné prispôsobiť zručnosti starších pracovníkov, ktorí sú obzvlášť ohrození hospodárskou reštrukturalizáciou, a uskutočňovať politiky na podporu mobility starších ľudí na trhu práce, najmä pokiaľ ide o opätovné zamestnanie;
- BN. keďže zamestnávatelia sa často zdráhajú ponúknuť primeranú odbornú prípravu starším pracovníkom; keďže celoživotné vzdelávanie prispieva k aktívnemu starnutiu a umožňuje ľuďom pracovať a plne sa zapájať do života spoločnosti; keďže Parlament prijal uznesenie o návrhu nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa zriaďuje program Erasmus+;
- BO. keďže zaručenie kvalitného zamestnania vrátane dôstojných miezd, zdravia a bezpečnosti pri práci a rovnováhy pracovného a osobného života pracovníkov počas celej ich profesionálnej kariéry je nevyhnutným predpokladom vyváženého pracovného života a aktívneho starnutia pri dobrom zdraví po odchode do dôchodku; keďže to znamená nielen zníženie výskytu rizík pri práci, ale aj podnecovanie a podporu zdravia podporujúcich návykov pracovníkov a riešenie rizík ako psychosociálne riziká a muskuloskeletálne poruchy; keďže zdravie a výkonnosť starších pracovníkov neurčuje ich vek, ale súbor úzko súvisiacich faktorov ako individuálny životný štýl a vystavenie rizikám na pracovisku⁴⁷; keďže kvalitné pracovné miesta, ako aj bezpečné a zdravé pracoviská, sú dôležité nielen pre blaho pracovníkov, ale aj pre konkurencieschopnosť podnikov a udržateľnosť systémov sociálneho zabezpečenia;
- BP. keďže vplyv demografických zmien na trh práce zdôraznil význam ďalšieho zlepšovania postupov riadenia podnikov a pracovných metód, ako aj významnú úlohu

⁴⁴ V dokumente 2018 Ageing Report sú celkové náklady starnutia vymedzené tak, že sú vypočítané ako verejné výdavky na dôchodky, zdravotnú starostlivosť, dlhodobú starostlivosť, vzdelávanie a dávky v nezamestnanosti.

⁴⁵ Medziinštitucionálny dokument Komisie s názvom Správa o starnutí obyvateľstva za rok 2018: hospodárske a rozpočtové prognózy pre 28 členských štátov EÚ (2016 – 2070),

⁴⁶ Správa Komisie z 12. apríla 2018 o striebornej ekonomike.

⁴⁷ Správa Európskej agentúry pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci zo 4. októbra 2016 s názvom Starnúca pracovná sila: dôsledky pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci – prehľad výskumu.

digitálnych riešení ako práca na diaľku, najmä v súvislosti s pandémiou COVID-19, keďže ponúkajú množstvo príležitostí na zlepšenie pracovných podmienok zamestnancov, a to aj pre zamestnancov vo veku blízkom veku odchodu do dôchodku, a na zabezpečenie inkluzívnejšieho pracovného prostredia, najmä na účely rovnováhy medzi pracovným a súkromným životom a pre osoby so zdravotným postihnutím;

- BQ. keďže regióny s vysokou mierou nezamestnanosti sa vyznačujú vyššou mierou starnutia a klesajúcim počtom obyvateľov;
- BR. keďže v roku 2019 predstavovali zamestnaní pracovníci vo vekovej skupine 55 – 64 rokov 59,1 % pracovnej sily v EÚ⁴⁸; keďže v roku 2016 približne jedna tretina manažérov rodinných poľnohospodárskych podnikov bola vo veku 65 rokov a viac a väčšina (57 %) mala aspoň 55 rokov; keďže len 1 z 10 manažérov poľnohospodárskych podnikov mal menej ako 40 rokov;

Riešenie demografických výziev s podporou fondov Únie

- BS. keďže programy, projekty a akcie, ktoré podporujú stratégie aktívneho starnutia, by sa mali odzrkadľovať vo všetkých oblastiach politiky a keďže členské štáty by mali na riešenie demografických výziev využívať všetky dostupné nástroje EÚ, ako sú európske štrukturálne a investičné fondy, najmä Európsky fond regionálneho rozvoja (EFRR), Kohézny fond, Európsky sociálny fond plus (ESF+) a Nástroj na prepájanie Európy; keďže finančné prostriedky EÚ uľahčujú poskytovanie základnej infraštruktúry;
- BT. keďže iniciatívy ako cena „Access City“ motivujú k tomu, aby sa verejné priestory prispôbovali potrebám starších osôb a osôb so zníženou pohyblivosťou a majú pozitívny vplyv na ich nezávislosť; keďže takéto iniciatívy nielen zlepšujú kvalitu ich života, zabezpečujú ich sociálne začlenenie a zaručujú im rovnaké uplatňovanie základných práv, ale môžu mať aj pozitívny hospodársky vplyv;
- BU. keďže počet jednočlenných domácností sa od roku 2010 zvýšil o 19 %; keďže v roku 2019 žilo 40 % žien starších ako 65 rokov v EÚ osamote, čo je viac ako dvojnásobok podielu mužov žijúcich osamote⁴⁹; keďže v mnohých členských štátoch je bývanie mladých ľudí, slobodných ľudí, starších ľudí a osôb so zdravotným postihnutím, chronickými chorobami a funkčnými obmedzeniami neprimerané z dôvodu problémov s prístupnosťou, nízkymi normami alebo vysokými nákladmi na živobytie a domácnosť; keďže obydlia by mali byť dostupné, prístupné, bezpečné a pohodlné, čo sú všetko je mimoriadne dôležité faktory nielen pre starších ľudí; keďže u mnohých starších ľudí je menej pravdepodobné, že zrenovujú svoje domovy, ak nie sú vlastníkami;
- BV. keďže ľudské práva sú všeobecné a neodňateľné, nedeliteľné, vzájomne závislé a vzájomne prepojené a patria všetkým ľuďom a všetkým generáciám bez diskriminácie na akomkoľvek základe; keďže starší ľudia vrátane ľudí so zdravotným postihnutím sú pre spoločnosť hodnotní a preto by sa mali zapájať do spoločnosti v čo najväčšom rozsahu a žiť dôstojne a čo najviac nezávisle; keďže solidarita medzi generáciami by mala usmerňovať obnovu EÚ smerujúcu k spravodlivejšej, inkluzívnejšej a odolnejšej

⁴⁸ Eurostat, Miera zamestnanosti starších pracovníkov, veková skupina 55 – 64 rokov, prístup z 2. júna 2021.

⁴⁹ Správa Komisie zo 17. júna 2020 o vplyve demografickej zmeny (COM(2020)0241), s. 10.

spoločnosti, ktorá na nikoho nezabudne;

- BW. keďže všetky členské štáty aj EÚ sú stranami Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím, a teda majú právnu povinnosť zaručiť osobnú samostatnosť, nediskrimináciu, plnohodnotné a účinné zapojenie do spoločnosti, ako aj rovnosť príležitostí a prístupnosť; keďže v Európskej únii je viac než 80 miliónov osôb so zdravotným postihnutím, z ktorých väčšinu tvoria ženy a dievčatá, a keďže väčšina zdravotných postihnutí sa získava s vekom; keďže osoby so zdravotným postihnutím sú vystavené vyššiemu riziku chudoby a diskriminácie⁵⁰; keďže politiky starnutia musia zabezpečiť ochranu a sociálne začlenenie osôb so zdravotným postihnutím, ako aj ich prístup na trh práce a k službám; keďže mobilita je kľúčom k podpore nezávislého života a autonómie; keďže zabezpečenie plne prístupného dopravného reťazca od dverí k dverám je rozhodujúce;
- BX. keďže neurodegeneratívne choroby ako Alzheimerova choroba a iné formy demencie sú vo väčšine európskych krajín naďalej nedostatočne diagnostikované; keďže existujú jasné náznaky, že súčasný počet 9 miliónov potvrdených prípadov demencie sa do roku 2050 zdvojnásobí⁵¹; keďže demencia je hlavnou príčinou závislosti a zdravotného postihnutia starších osôb v Európskej únii, ktorá v súčasnosti postihuje približne 10 miliónov ľudí, a keďže sa očakáva, že jej výskyt sa do roku 2030 zdvojnásobí;
- BY. keďže SPP zostáva kľúčovým nástrojom na podporu vidieckeho hospodárstva a vytvárania pracovných miest vo vidieckych oblastiach;
- BZ. keďže naša potravinová bezpečnosť závisí od úspešnej generáčnej výmeny v poľnohospodárstve;

Boj proti diskriminácii starších ľudí

1. zdôrazňuje, že oceňovať starších ľudí a bojovať proti ich diskriminácii je možné len prostredníctvom politiky sociálneho, kultúrneho a hospodárskeho začleňovania zameranej na poskytovanie spravodlivých dôchodkov, ktoré zaručujú dobrú kvalitu života; zdôrazňuje preto význam verejných systémov sociálneho zabezpečenia, ktoré sú distribučné a založené na solidarite medzi generáciami, ktoré sa starajú o každého bez ohľadu na jeho či jej vlastné príspevky (čo je mimoriadne dôležité napríklad pre ženy, ktoré svoju kariéru strávili ako opatrovatelky), s dôstojnou kvalitou života bez chudoby a sociálneho vylúčenia;
2. vyzýva Komisiu a členské štáty, aby zintenzívnili svoje úsilie v boji proti všetkým formám diskriminácie starších ľudí, najmä žien, najmä v oblasti zamestnanosti, prístupu k finančným produktom a službám, zdravotnej starostlivosti, bývania, podpory samostatnosti, vzdelávania, odbornej prípravy a voľnočasových aktivít; ďalej vyzýva Komisiu a členské štáty, aby podporovali pozitívne vnímanie staroby v spoločnosti a sociálne začlenenie starších ľudí stimulovaním prostredia priaznivého pre starších ľudí v EÚ prostredníctvom vhodných opatrení a aby podporovali výmenu osvedčených postupov na všetkých úrovniach riadenia a posilnili svoju podporu striebornej

⁵⁰ Správa Komisie zo 17. júna 2020 o vplyve demografickej zmeny (COM(2020)0241), s. 22.

⁵¹ Správa Alzheimer Europe zo 17. februára 2020 s názvom Ročenka demencie v Európe za 2019: Odhad prevalencie demencie v Európe.

ekonomike v EÚ; vyzýva Komisiu, aby po 20 rokoch využila správu o vykonávaní smernice Rady 2000/78/ES na naplánovanie posilnenia rámca týkajúceho sa diskriminácie na základe veku v oblasti zamestnaní a povolání;

3. vyjadruje poľutovanie nad existujúcimi rozdielmi v dôchodkoch žien a mužov a žiada členské štáty, aby predložili konkrétne opatrenia na ich riešenie vrátane boja proti rozdielom v odmeňovaní žien a mužov a zvyšovania miery zamestnanosti žien prostredníctvom opatrení na vyváženie pracovného a súkromného života a boja proti neistej a neformálnej práci, ako aj zabezpečenia minimálneho príjmu pre všetkých;
4. zdôrazňuje, že predĺženie zákonného veku odchodu do dôchodku nepredstavuje vhodný nástroj na riešenie a vyriešenie súčasnej hospodárskej a sociálnej krízy, pretože by mohlo viesť k ďalšiemu zhoršeniu základných práv starších pracovníkov;
5. zdôrazňuje, že na zabezpečenie väčšieho počtu príležitostí pre ženy vo vidieckych oblastiach je nevyhnutné zachovať existujúci podprogram venovaný na tento účel v nasledujúcom viacročnom finančnom rámci; žiada najmä poskytovanie podpory ženám poľnohospodárkam prostredníctvom opatrení na podporu prístupu k pôde, podporu usídľovania a pokrytie sociálneho zabezpečenia;
6. vyzýva Komisiu a Radu, aby stanovili rok medzigeneračnej solidarity a aktívneho starnutia, ktorý bude dopĺňať a rozvíjať ciele a ducha Európskeho dňa solidarity medzi generáciami a Európsky rok aktívneho starnutia a solidarity medzi generáciami 2012, a to s cieľom posilniť povedomie o problémoch starších ľudí a podporiť stratégie na ich zmiernenie, ako aj odstrániť stereotypy a predsudky, posilniť medzigeneračné väzby, bojovať proti sociálnemu vylúčeniu a riešiť otázky sexuálneho zdravia; zdôrazňuje význam tejto iniciatívy nielen v kontexte demografických zmien, ale aj pandémie COVID-19, ktorá osobitne zasiahla zraniteľné skupiny vrátane starších ľudí a ľudí, ktorí sa o nich starajú; vyzýva tiež členské štáty, aby pri riešení demografických výziev konzultovali s odborníkmi z akademickej obce a organizáciami občianskej spoločnosti; vyzýva Komisiu a Radu, aby urýchlili vykonanie závery Rady o ľudských právach, účasti a dobrých životných podmienkach starších osôb v ére digitalizácie vrátane vytvorenia platformy pre účasť a dobrovoľníctvo po skončení pracovného života a podpory medzigeneračných výmen a väzieb;
7. pripomína, že rozdiely v dôchodkoch žien a mužov vyplývajúce z rozdielov v odmeňovaní žien a mužov dosahujú 37 % a vyplývajú z nahromadených nerovností počas celého pracovného života žien a z období neprítomnosti na trhu práce, ktoré sú ženám vnútené v dôsledku viacerých foriem nerovnosti a diskriminácie; zdôrazňuje, že vzhľadom na demografické zmeny je potrebné urýchlene riešiť tento rozdiel, pretože jeho vplyv budú staršie ženy pociťovať ešte dlho;
8. víta zelenú knihu Komisie z 27. januára 2021 s názvom Starnutie: Podpora solidarity a zodpovednosti medzi generáciami (COM(2021)0050); vyzýva Komisiu, aby vypracovala akčný plán EÚ pre demografickú zmenu a solidaritu medzi generáciami, ktorý zohľadní rozmanitosť a zložitosť situácie s osobitných vekových skupinách, ako aj rozdiely v členských štátoch; zdôrazňuje, že takýto plán by mal byť sociálne inkluzívny a zameraný na umožnenie dôstojného, aktívneho a zdravého starnutia a mal by sa vypracovať v súlade s Dekádou zdravého starnutia WHO so zapojením zástupcov

všetkých generácií; vyzýva Komisiu a členské štáty, aby pri plnení cieľov trvalo udržateľného rozvoja venovali osobitnú pozornosť situácii starších ľudí; opakuje svoju výzvu členským štátom, aby bez ďalšieho odkladu prijali navrhovanú smernicu Rady o vykonávaní zásady rovnakého zaobchádzania s osobami bez ohľadu na náboženské vyznanie alebo vieru, zdravotné postihnutie, vek alebo sexuálnu orientáciu, ktorá je nevyhnutná na boj proti všetkým druhom diskriminácie vo všetkých sférach spoločenského života a na boj proti viacnásobnej diskriminácii;

9. domnieva sa, že dlhodobá vízia pre vidiecke oblasti bude musieť klásť osobitný dôraz na programy aktívneho zapojenia vidiekeho spoločenského života starších ľudí;
10. zdôrazňuje, že je potrebné lepšie vyšetrovať páchanie násilia na starších ľuďoch a predchádzať mu;
11. vyzýva Komisiu a členské štáty, aby ratifikovali a vykonávali Dohovor Rady Európy o predchádzaní násiliu na ženách a domácomu násiliu a o boji proti nemu;

Zdravotná a dlhodobá starostlivosť o starších ľudí

12. zdôrazňuje, že staršie ženy sú viac zaťažené vysokými nákladmi na dlhodobú starostlivosť, keďže stredná dĺžka života žien je vyššia, zatiaľ čo ich zdravotné výsledky na konci života sú horšie, čím sa zvyšuje ich potreba dlhodobej starostlivosti a pomoci; pripomína tiež, že ženy tvoria prevažnú väčšinu neformálnych opatrovateľov a najmä staršie ženy v produktívnom veku majú menej príležitostí v oblasti prístupu na trh práce a vytvárania vlastných dôchodkových nárokov;
13. vyzýva Komisiu a členské štáty, aby vypracovali a prijali jednotné vymedzenie závislosti od pomoci iných osôb, a to aj s prihliadnutím na potreby neformálnych opatrovateľov; zdôrazňuje, že na vytvorenie účinných systémov starostlivosti o závislé osoby, najmä starších ľudí, je potrebné prijať jednotné vymedzenie a systém posudzovania stupňa závislosti; zdôrazňuje, že je potrebné presadzovať stratégie personalizovanej kvalitnej podpory pre závislé osoby; zdôrazňuje, že by sa mali zohľadniť osobitné potreby osôb s rôznymi chorobami vrátane neurodegeneratívnych chorôb, ako je Alzheimerova choroba a demencia, od diagnostiky až po liečbu a dlhodobú starostlivosť;
14. poukazuje na význam flexibilných foriem práce, ktoré ženám a mužom umožňujú zosúladiť pracovný a rodinný život, a na potrebu kampaní na zvyšovanie informovanosti o rovnakom rozdelení práce v domácnosti a starostlivosti a opatery, lepších investícií do infraštruktúry v oblasti starostlivosti a rovnocennej, neprenosnej a platenej materskej a otcovskej dovolenky s cieľom dosiahnuť pokrok v lepšom rozdelení platenej a neplatenej práce podľa pohlavia;
15. zdôrazňuje, že je potrebné bojovať proti rodovej segmentácii na trhu práce, najmä pokiaľ ide o dobre platenú kariéru orientovanú na budúcnosť, napríklad vo vede, strojárstve, technológiách a matematike (STEM), IKT a digitálnych odvetviach; zdôrazňuje význam vzdelávania v týchto oblastiach počas celého života, a to aj v prípade starších žien, s cieľom zvýšiť ich trvalú účasť na trhu práce;
16. vyzýva členské štáty, aby zabezpečili rovnaký prístup k službám zdravotnej a inej

starostlivosti, a to aj doma, ako aj rezidenčnej alebo komunitnej dlhodobej starostlivosti a paliatívnej starostlivosti bez akejkoľvek diskriminácie;

17. vyzýva Komisiu a členské štáty, aby chránili a podporovali sexuálne a reprodukčné práva a zaručili všeobecný prístup k službám a komoditám v oblasti sexuálneho a reprodukčného zdravia;
18. zdôrazňuje, že je mimoriadne dôležité plne chrániť právo starších ľudí na starostlivosť a podporu, umožniť im prístup k cenovo dostupnej, kvalitnej a holistickej starostlivosti a podporným službám prispôbeným individuálnym potrebám, ako aj podporovať dobré životné podmienky, samostatnosť, nezávislosť a začlenenie do komunity bez akejkoľvek formy diskriminácie; zdôrazňuje kľúčovú úlohu primerane financovaných systémov sociálnej ochrany pri zabezpečovaní cenovo dostupnej a skutočne dostupnej starostlivosti;
19. vyzýva Komisiu, aby predložila európsku dohodu o starostlivosti a európsky program pre opatrovateľov zamerané na prechod na hospodárstvo starostlivosti zahŕňajúce príslušné investície a právne predpisy na úrovni EÚ, a s komplexným prístupom ku všetkým potrebám a službám v oblasti starostlivosti a stanovením minimálnych noriem a kvalitatívnych usmernení pre starostlivosť počas celého života, aj v prípade detí, starších ľudí a osôb s dlhodobými potrebami, a to s cieľom identifikovať a uznať rôzne druhy neformálneho poskytovania starostlivosti a okrem iného zaručiť finančnú podporu pre opatrovateľov, primerané obdobia dovolenky a cenovo dostupné služby;
20. vyzýva na prijatie potrebných opatrení na podporu vyššej miery zamestnanosti žien, ako sú cenovo dostupná starostlivosť a starostlivosť o deti, primerané dĺžky rodičovskej dovolenky a flexibilita pracovného času a miesta práce aj pre mužov; poukazuje na to, že podľa prognóz OECD by celková konvergencia miery účasti mala za následok zvýšenie HDP na obyvateľa o 12,4 % do roku 2030;
21. vyzýva Komisiu a členské štáty, aby uplatňovali prístup „zdravie vo všetkých politikách“ a posudzovali vplyv politických rozhodnutí na zdravie vo všetkých príslušných oblastiach;
22. pripomína, že vyššia miera pôrodnosti si vyžaduje viac pracovných príležitostí, stabilné zamestnanie a bývanie, dôstojné pracovné a životné podmienky, pružné formy organizácie práce, veľkorysú rodinnú podporu a platenú rodičovskú dovolenku pre oboch rodičov, kvalitnú starostlivosť o deti už od nízkeho veku a rovnomerné rozdelenie neplatennej starostlivosti a povinností v domácnosti medzi mužov a ženy; zdôrazňuje, že vzhľadom na demografické zmeny a predpokladané zvýšenie strednej dĺžky života je kľúčové zabezpečiť plnohodnotnú účasť žien na trhu práce bez prestávok a prerušení kariéry alebo prechodov na prácu na kratší úväzok a na dočasnú prácu, pretože to zníži riziko chudoby žien v starobe; naliehavo preto vyzýva členské štáty, aby urýchlene a v plnej miere transponovali a vykonávali smernicu o rovnováhe medzi pracovným a súkromným životom, a vyzýva ich, aby išli nad rámec minimálnych noriem stanovených v uvedenej smernici;
23. vyzýva Komisiu a členské štáty, aby ďalej skúmali možnosti využívania užívateľsky prívetivých, bezpečných a prístupných asistenčných digitálnych technológií, starostlivosti na diaľku a telemedicíny, najmä v regiónoch zasiahnutých demografickým

poklesom a vo vzdialených regiónoch; zdôrazňuje, že používanie týchto technológií by malo byť v úplnom súlade s existujúcim rámcom ochrany údajov a vždy by sa mali náležite zohľadniť etické otázky týkajúce sa používania technológií v oblasti zdravia; nabáda členské štáty, aby vytvorili centrá dennej starostlivosti pre starších ľudí v blízkosti škôl a materských škôl, čím sa mohli podporiť medzigeneračné väzby;

24. je presvedčený, že každý by mal mať právo vybrať si kvalitné služby v oblasti starostlivosti, ktoré sú vhodné preňho a jeho rodinu; je presvedčený, že prístup k rozvoju služieb v oblasti starostlivosti by mal zohľadňovať všetky kategórie používateľov a rozdiely medzi nimi a širokú škálu preferencií typov služieb starostlivosti, ktoré vyžadujú; konštatuje, že služby v oblasti starostlivosti by sa mali rozvíjať tak, aby sa posilnila kontinuita starostlivosti, preventívnej zdravotnej starostlivosti, rehabilitácie a nezávislého života;
25. požaduje vytvorenie regulačného rámca, ktorý zaručí kvalitné služby starostlivosti diaľkovej starostlivosti a telemedicíny, a to poskytnutím právnych záruk zdravotníckym pracovníkom a stanovením potrebných požiadaviek na odbornú prípravu s cieľom zabezpečiť opateru a primárnu starostlivosť pre všetkých občanov EÚ bez ohľadu na ich vek, a to vo všetkých geografických oblastiach;
26. nabáda členské štáty, aby podporovali pružné, primerané a prispôsobené modely starostlivosti, a zdôrazňuje, že aktívne, zdravé starnutie, blahobyt a zamestnateľnosť starších ľudí v pracovnom veku sú nevyhnutné na zabezpečenie udržateľnosti systémov sociálneho zabezpečenia a starostlivosti; vyzýva členské štáty, aby podporovali rozvoj prostredia priaznivého pre starších ľudí a domácich, rodinných a komunitných riešení starostlivosti, a to aj pre osoby s demenciou, aby vytvorili verejnú sieť podporných služieb a zdravotníckeho vybavenia, podporovali mobilitu, nezávislý život, sociálne začlenenie a autonómiu a aby v týchto otázkach uľahčili iniciatívy občianskej spoločnosti a sociálneho hospodárstva;
27. vyzýva členské štáty, aby lepšie uznali hodnotu neformálnej starostlivosti, zlepšili sociálnu ochranu a rôzne formy podpory neformálnych opatrovateľov, poskytovali odbornú podporu, odbornú prípravu a partnerské poradenstvo neformálnym opatrovateľom a aby v úzkej spolupráci so sociálnymi partnermi zaviedli rôzne formy periodickej úľavy pre rodinných príslušníkov, ktorí sa starajú o starších ľudí, najmä tých, ktorí potrebujú služby respitnej starostlivosti a dennej starostlivosti, a podporné služby vrátane pružných foriem organizácie práce; nabáda členské štáty, aby predložili ciele stratégie na pomoc neformálnym opatrovateľom a uznali ich prínos k starostlivosti o starších ľudí a aby predložili návrhy na primerané odľahčovacie služby; zdôrazňuje, že poskytovanie neformálnej starostlivosti by malo byť voľbou a že by sa mali podporovať služby formálnej starostlivosti;
28. nabáda členské štáty, aby rozvíjali dobrovoľnícku činnosť a pomoc starším ľuďom, keďže to zohráva osobitnú úlohu v krízových situáciách, ako to dokazuje pandémia COVID-19;
29. vyzýva členské štáty, aby bojovali proti chudobe žien, najmä vo vyššom veku, ktorá má negatívny vplyv na sociálne zabezpečenie žien aj na úrovne HDP v EÚ, a aby zabezpečili primeranú sociálnu ochranu pracovníkov;

30. vyzýva členské štáty, aby zabezpečili prístup k rehabilitačným a reintegračným službám s cieľom podporiť starších pracovníkov, aby sa vrátili na trh práce po prerušení kariéry súvisiacom so zdravím, ak si to želajú, pretože aktívne starnutie je kľúčom k zdraviu;
31. zdôrazňuje, že feminizácia chudoby je výsledkom niekoľkých faktorov vrátane rodových nerovností v kariérnom postupe, skutočnosti, že ženy sú často zamestnané na základe atypických zmlúv, chýbajúceho sociálneho zabezpečenia pre partnerov pomáhajúcich samostatne zárobkovo činným osobám a chudoby v domácnostiach, v ktorých čele je slobodná matka;
32. zdôrazňuje, že pandémia COVID-19 je dôkazom toho, aké je nevyhnutné, aby členské štáty mali spoľahlivé a inkluzívne zdravotnícke systémy odolné voči krízam; vyzýva členské štáty, aby zabezpečili dostatočný počet odborníkov v oblasti služieb zdravotnej a inej starostlivosti a zabezpečili prístup k geriatrickej medicíne v celej EÚ; vyzýva členské štáty, aby zabezpečili primerané pracovné a zamestnanecké podmienky v povolaniach v oblasti zdravotnej a inej starostlivosti a aby investovali do vzdelávania a odbornej prípravy ako prostriedku na zabezpečenie kvality poskytovanej starostlivosti; vyzýva na vytvorenie stimulov motivujúcich na vstup do povolania opatrovateľa starších ľudí;

Sociálna ochrana a sociálne začlenenie

33. vyzýva členské štáty, aby starším osobám zaručili dôstojnú životnú úroveň, a vyzýva ich preto, aby si vymieňali osvedčené postupy, najmä pokiaľ ide o stanovenie minimálnych starobných dôchodkov;
34. vyzýva Komisiu a členské štáty, aby vypracovali odporúčania na zníženie rizika chudoby a sociálneho vylúčenia vo vyššom veku s osobitným zameraním na rozdiely v dôchodkoch žien a mužov, staršie osoby so zdravotným postihnutím, starších migrantov, starších Rómov, staršie osoby patriace k etnickým, rasovým, jazykovým alebo sexuálnym menšinám a iné skupiny, ktoré sú neprimerane postihnuté chudobou a sociálnym vylúčením; nabáda Výbor pre sociálnu ochranu, aby venoval viac analýz skupinám, ktoré čelia vysokej miere chudoby a sociálneho vylúčenia;

Aktívne starnutie

35. zdôrazňuje, že vytvorenie a vykonávanie možností celoživotného vzdelávania prispôbených veku je zásadne dôležitý a nevyhnutný prvok zlepšovania sociálnej a hospodárskej udržateľnosti a osobného blahobytu; vyzýva členské štáty, aby investovali do zručností a vzdelávania a rozvíjali projekty formálneho, neformálneho a informálneho vzdelávania, odbornej prípravy a celoživotného vzdelávania, ako aj príležitosti na lepšiu integráciu starších ľudí vrátane online vzdelávania bez ohľadu na to, či sú stále súčasťou trhu práce alebo sú už na dôchodku;
36. v tejto súvislosti zdôrazňuje potrebu posilniť digitálne zručnosti starších ľudí, čo im môže pomôcť nielen využívať online vzdelávanie, ale aj zlepšiť ich prístup k zdravotnej starostlivosti a iným digitálnym službám; žiada prístupné a cenovo dostupné programy digitálnych zručností prispôbené potrebám starších osôb; vyzýva Komisiu, aby prijala konkrétne opatrenia zamerané na starších ľudí; ďalej vyzýva Komisiu a členské štáty, aby podporovali iniciatívy zamerané na zvyšovanie úrovne zručností a rekvalifikáciu,

najmä pre zraniteľné skupiny, s cieľom pomôcť ľuďom nájsť si kvalitné pracovné miesto a uspokojiť potreby trhu práce, bojovať proti digitálnej priepasti a zabezpečiť, aby sa tieto osoby účinne prispôbili inovatívnym riadiacim a pracovným metódam a digitálnym riešeniam, ako je telepráca, a mali z nich úžitok;

37. vyzýva členské štáty, aby využívali prostriedky z fondov ESF+ a EFRR na podporu vytvárania kvalitných pracovných miest, podporu lepšej rovnováhy medzi pracovným a súkromným životom a zabezpečenie pracovných príležitostí v regiónoch, ktorým hrozí vylúčenie, s osobitným dôrazom na lepšiu účasť žien na trhu práce; zdôrazňuje význam poradenských služieb, celoživotného vzdelávania a programov na rekvalifikáciu a zvyšovanie kvalifikácie pracovníkov vo všetkých vekových kategóriách;
38. vyzýva členské štáty a európsku sieť verejných služieb zamestnanosti, aby rozvíjali výmenu postupov pri začleňovaní starších uchádzačov o zamestnanie do trhu práce;
39. víta odhodlanie Komisie dosiahnuť dôstojnú mzdu pre všetkých pracovníkov, či už prostredníctvom zákonných minimálnych miezd, alebo kolektívneho vyjednávania;
40. zdôrazňuje, že riešenie demografických zmien by sa malo riadiť prístupom založeným na právach a malo by podporovať a vytvárať rovnaké príležitosti, dialóg a solidaritu namiesto konkurencie medzi ľuďmi rôznych generácií;
41. vyzýva Komisiu a členské štáty, aby zabezpečili riadne vykonávanie smernice o rovnováhe medzi pracovným a súkromným životom a podporovali regionálne a miestne iniciatívy a projekty zamerané na dosiahnutie lepšej rovnováhy medzi pracovným a súkromným životom mužov a žien;
42. víta návrh Komisie na spustenie programu pre tzv. digitálnych dobrovoľníkov⁵² s cieľom umožniť mladým kvalifikovaným ľuďom a skúseným seniorom podeliť sa o svoje digitálne zručnosti s tradičnými podnikmi; nabáda členské štáty, aby rozvíjali dobrovoľnícku činnosť a mentorstvo na prenos poznatkov medzi generáciami, aby bolo možné bojovať proti sociálnemu vylúčeniu a umožnila sa výmena zručností a skúseností, podporovalo sa zvyšovanie kvalifikácie mladých pracovníkov a zachovali sa tradičné remeslá ako súčasť európskeho dedičstva;
43. vyzýva Komisiu a členské štáty, aby preklenuli digitálnu priepasť a ďalej preskúmali možnosti sociálneho začlenenia a integrácie starších ľudí v produktívnom veku do trhu práce, najmä tých, ktorí sú v domácnosti, využívaním internetu, iných informačných technológií a umelej inteligencie na kultúrne, zábavné, vzdelávacie, pracovné, komunikačné a lekárske účely vrátane telestarostlivosti a telemedicíny bezpečným spôsobom a zabezpečením najvyššej úrovne ochrany osobných údajov, pričom uznáva význam priameho osobného kontaktu a dôstojného prístupu; požaduje najmä stratégie na zlepšovanie digitálnych zručností, konektivity a prístupu k zariadeniam v kontexte zariadení dlhodobej starostlivosti;
44. konštatuje, že zlepšenie pripojenia a dostupnosti služieb vo vidieckych a odlahlých

⁵² Oznámenie Komisie z 10. marca 2020 s názvom Stratégia pre MSP pre udržateľnú a digitálnu Európu (COM(2020)0103).

oblastiach je kľúčové pre riešenie otázky vyľudňovania týchto regiónov a sociálneho a digitálneho vylúčenia starších obyvateľov, ktorí tam žijú; vyzýva preto členské štáty, aby uznali význam vidieckych a odľahlých oblastí z hľadiska celej ich rozmanitosti a rozvíjali ich potenciál stimulovaním investícií do miestneho hospodárstva, podporovaním podnikania a zlepšovaním ich infraštruktúry;

45. vyzýva Komisiu, aby podporovala členské štáty v boji proti chudobe, ktorá sa osobitne dotýka osamelých matiek a ktorú ešte viac prehĺbila kríza vedúca k vyššej miere sociálneho vylúčenia,
46. zdôrazňuje zásadný vplyv neustále sa vyvíjajúcich digitálnych technológií na každodenný život ľudí, a preto zdôrazňuje potrebu vysokorýchlostného internetu a nevyhnutného a aktuálneho technologického vybavenia v školách, nemocniciach a vo všetkých ostatných relevantných zariadeniach verejných služieb, vrátane efektívnej elektronickej verejnej správy; domnieva sa, že príležitosti, ktoré prináša celoživotné vzdelávanie v kombinácii s digitalizáciou, sú nevyhnutné na to, aby sa starnúcemu obyvateľstvu vo vidieckych a odľahlých oblastiach zabezpečili rôzne možnosti vrátane doplnkového príjmu; vyzýva preto Komisiu a členské štáty, aby podporovali programy vzdelávania a odbornej prípravy, ktoré starnúcemu obyvateľstvu pomôžu rozvíjať zručnosti a získať poznatky v oblastiach ako elektronický obchod, online marketing a IKT; vyzýva členské štáty, aby zabezpečili, aby všetky domácnosti mali prístup k vysokorýchlostnému internetu a digitálnym zariadeniam, a aby podporovali získavanie digitálnych zručností, najmä v prípade zraniteľných skupín;
47. domnieva sa, že ekologická a digitálna transformácia EÚ by mala využiť plný potenciál starnúcich vidieckych spoločenských; v tejto súvislosti pripomína, že je dôležité zabezpečiť prístup k širokopásmovému internetu a základným službám vo vidieckych oblastiach, využívanie elektronickej zručnosti a nové prístupy k udržateľnému rozvoju, ako je koncepcia inteligentných obcí a transformácia udržateľného potravinového systému;
48. zdôrazňuje, že v dôsledku vývoja, digitalizácie a špecializácie poľnohospodárstva, potrebujú ľudia v tomto odvetví, ako aj ľudia, ktorí doň ešte len vstupujú, primeranú úroveň digitálnej, technickej a ekonomickej odbornej prípravy, a vyzýva na podporu výmenných programov, diskusií, online kurzov odbornej prípravy a elektronickej vzdelávania;
49. vyzýva členské štáty, aby zohľadnili osobitnú situáciu starších pracovníkov na trhu práce prostredníctvom opatrení ako individualizovaná odborná príprava a optimalizovaný pracovný čas;
50. vyzýva Komisiu, aby podporovala členské štáty pri rastúcom využívaní štrukturálnych fondov na investície do verejnej starostlivosti o deti a starostlivosti o starších ľuďoch a závislé osoby;
51. vyzýva členské štáty, aby podporovali fungovanie a rozvoj organizácií starších ľudí a iných foriem zapojenia do spoločnosti;
52. vyzýva Komisiu a Výbor pre sociálnu ochranu, aby sa v budúcej správe o primeranosti dôchodkov dôkladnejšie venovali neštandardným trajektóriám trhu práce s

plnohodnotnou analýzou rozdielov v dôchodkoch žien a mužov vo všetkých ich aspektoch a vo všetkých troch pilieroch dôchodkových systémov; ďalej vyzýva Komisiu, aby posúdila primeranosť minimálnych dôchodkov, ktoré sú zvlášť relevantné pre predchádzanie chudobe v starobe;

53. zdôrazňuje, že vznikajúca tzv. strieborná ekonomika by sa mohla stať jednou z hlavných hnacích síl hospodárstva najmä vo vidieckych oblastiach, a mohla by sektorom zdravotnej a dlhodobej starostlivosti dať možnosť ponúkať kvalitnú starostlivosť efektívnejším spôsobom; vyzýva Komisiu a členské štáty, aby v stratégiách EÚ a v národných stratégiách zohľadňovala potenciál striebornej ekonomiky a vo väčšej miere ju propagovala, a to aj v oblasti cestovného ruchu a kultúrnych výmen zameraných na starších ľudí;
54. pripomína, že práve najvzdialenejšie regióny sa najčastejšie stretávajú s vyľudňovaním a vyžadujú si osobitný súbor opatrení na zmiernenie negatívnych dôsledkov demografických zmien, ktorým sú často vystavené; vyzýva členské štáty, aby proaktívne využívali dostupné štrukturálne a investičné fondy s cieľom riešiť výzvy, s ktorými sa tieto regióny stretávajú;
55. vyzýva Komisiu a členské štáty, aby zapojili organizácie zastupujúce a chrániace záujmy starších osôb do prijímania rozhodnutí, ktoré sa ich týkajú;
56. zdôrazňuje, že práca na diaľku môže poskytnúť množstvo príležitostí vzdialeným oblastiam ako jeden z najlepších nástrojov na využívanie digitálnych technológií s cieľom zachovať obyvateľstvo vidieckych a odľahlých oblastí a zároveň prospieť miestnym komunitám a ich hospodárstvu; vyzýva Komisiu, aby predložila program EÚ práce na diaľku s cieľom vypracovať legislatívny rámec, v ktorom sa stanovujú jasné minimálne normy a podmienky pre prácu na diaľku v celej EÚ;
57. vyzýva Komisiu a členské štáty, aby práva starších osôb so zdravotným postihnutím začlenili do všetkých politík a programov súvisiacich so zdravotným postihnutím a starnutím a aby zabezpečili úplný súlad s dohovorom Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím;

Osobitné politiky a výskum

58. vyzýva členské štáty, aby využívali finančné prostriedky EÚ a súkromné investície v kombinácii s vnútroštátnymi a miestnymi investíciami na zabezpečenie primeraného, bezpečného a dostupného bývania a na prispôbenie budov potrebám starších, zraniteľných a znevýhodnených ľudí; zdôrazňuje, že budovy by mali mať prvky prístupnosti; zdôrazňuje, že bezpečné bývanie je také, kde sa obmedzila možnosť výskytu nebezpečenstva a uľahčila reakcia v prípade nebezpečenstva; pripomína, že prístupné bývanie by malo ísť ruka v ruke s primeranou infraštruktúrou;
59. zdôrazňuje nevyhnutnú úlohu, ktorú zohrávajú regionálne a miestne orgány pri riešení čoraz väčších demografických problémov vo vidieckych a odľahlých oblastiach zmysluplným a udržateľným spôsobom;
60. vyzýva Komisiu a členské štáty, aby podporovali najlepšie postupy pre efektívnu politiku v oblasti starnutia;

61. vyzýva členské štáty, aby podporovali iniciatívy, ktoré posilnia medzigeneračné väzby a umožnia starším ľuďom, ktorí pre zdravotné alebo finančné dôvody musia odísť zo svojho miesta bydliska, nájsť si cenovo dostupné bývanie, ktoré by splňalo ich potreby;
62. vyzýva členské štáty, aby pri reforme dôchodkových systémov a úprave veku odchodu do dôchodku zohľadnili rodové hľadisko, vzhľadom na rozdiely medzi ženami a mužmi, pokiaľ ide o formy práce, a na vyššie riziko diskriminácie starších žien na trhu práce;
63. vyzýva členské štáty, aby predchádzali násiliu páchanému na starších ženách a napravili ho v rámci svojich vnútroštátnych reakcií na COVID-19 vrátane liniek pomoci a podporných služieb a aby venovali osobitnú pozornosť zariadeniam rezidenčnej starostlivosti;
64. žiada Komisiu a členské štáty, aby vytvorili účinné programy boja proti násiliu páchanému na ženách, ktoré budú zahŕňať vekový rozmer, s cieľom zabrániť fyzickému, sexuálnemu, psychickému a hospodárskemu zneužívaniu, ktoré môže byť spôsobené starším ľuďom, z ktorých väčšinu tvoria ženy; navrhuje, aby sa uskutočnili štatistické prieskumy o náraste násilia páchanom na starších ľuďoch s cieľom zamerať sa na tento závažný problém, o ktorom starší ľudia väčšinou nemôžu informovať, pretože znášajú zlé zaobchádzanie ako súčasť toho, že sú starí a závislí, a s cieľom účinnejšie bojovať proti zlému zaobchádzaniu so starými ľuďmi a v tejto súvislosti viac angažovať celú spoločnosť;
65. zdôrazňuje, že chránené a podporované bývanie môže viesť k deinštitucionalizácii starostlivosti; vyzýva členské štáty, aby preskúmali možnosti podpory chráneného, podporovaného a medzigeneračného bývania, ako aj prispôsobovania bývania na základe kritérií kvality;
66. nabáda členské štáty, aby uskutočňovali informačné a vzdelávacie kampane a akcie zamerané na starších ľudí o bezpečnosti cestnej premávky, poukazujúce na vplyv fyziologických zmien a zhoršovanie psychomotorických zručností na schopnosť pohybu na cestách, čím sa zlepši bezpečnosť všetkých účastníkov cestnej premávky;
67. nabáda členské štáty, aby zvýšili výdavky z ESF+, EFRR a Fondu na spravodlivú transformáciu na ciele súvisiace s odbornou prípravou a rekvalifikáciou starších pracovníkov a zaručovaním rovnakého prístupu k verejným službám, s osobitným dôrazom na podnecovanie podnikov, aby zamestnávali starších pracovníkov, ako aj na prispôbenie verejnej infraštruktúry vrátane dopravy a verejných priestorov potrebám starších ľudí; vyzýva členské štáty, aby podporovali investície do verejných služieb vo vidieckych oblastiach s pomocou štrukturálnych fondov, ktoré by pritiahli mladšiu generáciu a zlepšili životné podmienky starších ľudí žijúcich v týchto oblastiach; požaduje väčšie využívanie prostriedkov z Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka s cieľom bojovať proti izolácii a sociálnemu vylúčeniu starších ľudí vo vidieckych a znevýhodnených oblastiach s osobitným zameraním na oblasti, ktorým hrozí vyľudňovanie; vyzýva členské štáty, aby v tejto súvislosti využili možnosti, ktoré ponúka nástroj Next Generation EU;
68. zdôrazňuje význam primeraných, spoľahlivých a porovnateľných údajov ako základu politik a opatrení na riešenie demografických výziev; vyzýva Komisiu, aby zrevidovala

štatistický rámec EÚ tým spôsobom, že zvýši hornú vekovú hranicu pre zber údajov, zaistí zahrnutie osôb žijúcich v ústavoch a rozdelí údaje podľa pohlavia a veku, pričom sa v plnej miere dodržia normy v oblasti súkromia a základných práv; vyzýva Komisiu a členské štáty, aby zbierali viac údajov a zintenzívnili svoju podporu rozvoja výskumu v oblasti zdravého starnutia a chorôb súvisiacich s vekom a životných podmienok starších ľudí;

69. víta akčný plán Európskeho piliera sociálnych práv a vyzýva na urýchlené a účinné vykonávanie zásad uvedených v tomto pilieri; vyzýva Komisiu, aby s cieľom zlepšiť a posilniť zastúpenie starších ľudí v procese tvorby právnych predpisov EÚ a zohľadniť existujúci Parlament EÚ pre mládež zvažila financovanie tejto iniciatívy z programu Práva, rovnosť a občianstvo EÚ;
70. vyzýva Komisiu a členské štáty, aby svoje činnosti zamerali na predĺženie života starších ľudí v zdraví; v tejto súvislosti zdôrazňuje význam programov na podporu a vzdelávanie v oblasti celoživotného zdravia, prevenciu chorôb a pravidelné skúmanie a na realizáciu nových iniciatív, ako sú lepšie politiky prevencie chorôb a účinnejšie programy zdravotnej starostlivosti na stimuláciu procesu zdravého starnutia; vyzýva Komisiu a členské štáty, aby sa aktívne zapájali do Dekády zdravého starnutia WHO vypracovaním plánov zdravého starnutia v EÚ obsahujúcich prístup k službám zdravotnej a inej starostlivosti, ako aj stratégie podpory zdravia a prevencie; vyzýva Komisiu, aby v rámci programu Horizont Európa vytvorila ambiciózný výskumný program v oblasti fyzického a duševného zdravia; nabáda členské štáty, aby zvažili využitie finančných prostriedkov poskytnutých v rámci viacročného finančného rámca a nástroja Next Generation EU na tento účel;
71. vyzýva členské štáty, aby podporovali medzigeneračnú výmenu okrem iného podporou dobrovoľníckej práce mladých ľudí pre starších ľudí a podporovali a financovali medzigeneračné centrá, keďže tieto môžu byť kľúčové pre boj proti diskriminácii na základe veku a zabezpečenie sociálneho začlenenia starších ľudí; nabáda členské štáty, aby zriadili komunitné strediská starostlivosti a vytvorili príležitosti na dobrovoľníctvo a na celoživotné vzdelávanie zamerané na starších ľudí v blízkosti škôl a škôlok, a podporovali posilňovanie medzigeneračných väzieb podporovaním komunikácie medzi týmito službami; naliehavo vyzýva členské štáty a Komisiu, aby podporovali programy, projekty a kroky, ktoré zvyšujú sociálne, kultúrne a politické zapojenie starších ľudí;
72. vyzýva Komisiu a členské štáty, aby propagovali a podporovali inkluzívny trh práce a spoločnosti umožňujúce rovnakú účasť a využívajúce zručnosti a schopnosti všetkých; vyzýva členské štáty, aby vypracovali stratégie zamestnateľnosti a riadenia kariéry s cieľom pripraviť sa na starnúcu pracovnú silu a nestálejšie trhy práce vzhľadom na časté a hlboké zmeny na trhoch práce; zdôrazňuje, že takéto stratégie by mali obsahovať podporu vzdelávania, odbornej prípravy a celoživotného vzdelávania osôb všetkých vekových kategórií, zdravých pracovísk primerane prispôbených zamestnancom so zdravotnými ťažkosťami alebo so zdravotným postihnutím, prostriedkov na zosúladenie pracovného a súkromného života a podpory medzigeneračných výmen na pracovisku; vyzýva okrem toho na to, aby Platforma chárty rozmanitosti EÚ kládla väčší dôraz na podporu rozmanitosti na pracoviskách z hľadiska veku a zdravotného postihnutia; vyzýva Komisiu, aby v novej rámcovej stratégii v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia na pracovisku zdôrazňovala psychosociálne a fyzické riziká pre ženy aj mužov

súvisiace s vekom; zdôrazňuje, že bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci je kľúčová;

73. vyzýva Komisiu a členské štáty, aby uľahčovali prístup k práci tým, ktorí chcú, najmä ženám vo veku 60 rokov a viac, pretože by sa tým zvýšili ich celoživotné príjmy, a aby zaviedli pracovné činnosti na čiastočný úväzok s nízkym rizikom pre starších ľudí, ak sú stále zdraví a schopní prevziať zodpovednosť; zdôrazňuje, že je dôležité vytvoriť platené pracovné príležitosti pre ľudí, ktorí už dosiahli zákonný vek odchodu do dôchodku a chcú zostať aktívni alebo stať sa aktívnymi, a to nielen vzhľadom na vytvorenie dodatočného príjmu, ale aj ako prostriedok na boj proti sociálnemu vylúčeniu; okrem toho podporuje stimuly na dobrovoľnícku činnosť a mentorstvo v záujme zintenzívnenia prenosu poznatkov medzi generáciami; zdôrazňuje, že takéto opatrenia a činnosti nesmú byť na úkor mladých uchádzačov o zamestnanie alebo dlhodobo nezamestnaných;
74. vyzýva Komisiu, aby prijala stratégiu EÚ týkajúcu sa opatrovateľov; zdôrazňuje, že investície do služieb starostlivosti sú nevyhnutné, pretože nielen zvýšia mieru zamestnanosti žien, poskytnú pracovné príležitosti v rámci formálnej ekonomiky pre predtým neformálnych opatrovateľov a podporia rovnováhu medzi pracovným a súkromným životom žien, ale zároveň zlepšia životné podmienky starších ľudí prostredníctvom investícií do zariadení dlhodobej starostlivosti, opatrení na zlepšenie duševného zdravia a boj proti izolácii a opatrení na predchádzanie násiliu na starších ženách a na boj proti nemu, ako aj prostredníctvom investovania do zdravia a vzdelávania ľudí, a to s cieľom zabezpečiť, aby ostali aktívni a v dobrom zdravotnom stave aj vo vyššom veku; vyzýva členské štáty, aby prijali súbor ukazovateľov prístupu a udržateľnosti systémov starostlivosti o starších ľudí, ako aj spoločný rámec kvality služieb starostlivosti o starších ľudí; zdôrazňuje, že je dôležité zabezpečiť, aby starostlivosť o staršie osoby zostala v kompetencii jednotlivých štátov;
75. vyzýva členské štáty, aby väčšiu pozornosť venovali starším ľuďom, ktorí sú zvlášť zraniteľní voči vírusovým infekciám vrátane ochorenia COVID-19; vyzýva Komisiu a členské štáty, aby bojovali proti izolácii, zanedbávaniu a sociálnemu vylúčeniu starších ľudí počas pandémie COVID-19 prostredníctvom podpory kampaní na zvyšovanie informovanosti, uskutočňovania výskumu, uľahčovania výmeny názorov a kombinovania štrukturálnych a investičných fondov EÚ; okrem toho vyzýva členské štáty, aby zabezpečili uplatňovanie práv pacientov pri cezhraničnej zdravotnej starostlivosti, ako aj dostupnosť bezpečných a cenovo dostupných liekov a prístup k nim; zdôrazňuje, že pandémia COVID-19 preukázala potrebu väčšej solidarity zo strany EÚ; vyzýva Komisiu, aby vypracovala a prijala chartu EÚ na ochranu práv starších osôb na základe článku 25 Charty základných práv;
76. uznáva významnú úlohu, ktorú by politika súdržnosti a SPP mohli zohrávať pri podpore a posilňovaní zamestnateľnosti a začleňovania žien vo vidieckych a odľahlých oblastiach čeliacich demografickým problémom; vyzýva členské štáty, aby na tento účel lepšie využívali príslušné finančné prostriedky;
77. vyzýva členské štáty, aby využívali finančné prostriedky z iniciatívy REACT-EU na riešenie demografických zmien⁵³;

⁵³ Správa Komisie zo 17. júna 2020 o vplyve demografickej zmeny (COM(2020)0241), s. 20.

78. zdôrazňuje, že nové technológie a inovačné metódy by sa mohli ukázať ako užitočné na zníženie nákladov na služby všeobecného záujmu, pričom by sa zachovala životná úroveň a kvalita služieb vo vzdialených a riedko osídlených oblastiach; nabáda členské štáty a príslušné regionálne a miestne orgány, aby investovali do nekonvenčných a inovatívnych opatrení zameraných na poskytovanie základných služieb pre obyvateľstvo a vytvorenie vhodného prostredia s cieľom prilákať ľudí, aby sa vrátili a zvrátili vyľudňovanie;
79. vyzýva členské štáty, aby posilnili výmenu najlepších postupov týkajúcich sa vytvárania vhodných demografických politík a iniciatív zameraných na využitie možností a riešenie výziev, ktoré prináša starnutie obyvateľstva EÚ;
80. opätovne pripomína osobitný charakter rodinného farmárčenia, ktoré spája poľnohospodársku činnosť a rodinný život, pričom starší poľnohospodári zostávajú aktívni aj po dosiahnutí dôchodkového veku;
81. uznáva potenciál starších ľudí vrátane poľnohospodárov stať sa hnacou silou dynamickej striebornej ekonomiky vo vidieckych oblastiach založenej na sociálnej inovácii, inkluzívnych vidieckych spoločenstvách a zdravšom životnom prostredí; vyzýva Komisiu, aby tento potenciál dôkladne preskúmala pri vypracúvaní svojej dlhodobej vízie pre vidiecke oblasti a aktívne starnutie;
82. vyzýva verejné inštitúcie, aby podporovali vytvorenie osobitného systému ochrany, ktorý by zohľadňoval osobitnú povahu nezamestnanosti, ktorá postihuje pracovníkov v poľnohospodárstve, a to vzhľadom na veľmi dočasný charakter sezónnej práce v poľnohospodárstve. poukazuje na to, že by to mohlo poskytnúť väčšiu istotu osobám, ktoré sa rozhodnú pracovať v poľnohospodárstve;
83. poukazuje na to, že starnúca pracovná sila a nedostatočná generačná výmena predstavujú závažnejší problém v poľnohospodárstve než v iných odvetviach; domnieva sa, že vytvorenie nových povolání s cieľom umožniť generačnú výmenu zabezpečením atraktívnosti a ziskovosti povolání v odvetví poľnohospodárstva je kľúčom k zvráteniu tohto trendu;
84. poznamenáva, že iba 11 % všetkých poľnohospodárskych podnikov v Európskej únii prevádzkujú poľnohospodári mladší ako 40 rokov⁵⁴; vyzýva členské štáty, aby odstránili všetky prekážky, ktoré bránia mladým poľnohospodárom vstúpiť do poľnohospodárskeho odvetvia, vrátane ťažkého prístupu k pôde; okrem toho vyzýva členské štáty, aby podporovali nové spôsoby spolupráce medzi generáciami, ako sú partnerstvá, podielové hospodárenie, dlhodobý prenájom a iné opatrenia, ktoré by mohli riešiť nedostatok pôdy a povzbudiť mladých ľudí, aby sa stali poľnohospodármi;
85. zdôrazňuje, že niektoré prekážky generačnej výmeny v poľnohospodárstve súvisia s prístupom k pôde a prevodom poľnohospodárskych podnikov z generácie na generáciu; pripomína, že starší poľnohospodári, ktorí čelia riziku nízkych dôchodkov, straty príjmov (vrátane platieb SPP) a sociálneho vylúčenia vo vidieckych oblastiach po odchode do dôchodku, majú tendenciu zostať aktívni a udržať si svoje poľnohospodárske podniky dlhšie; v tejto súvislosti zdôrazňuje potrebu prispôbených

⁵⁴ [Eurostat, Poľnohospodári a pracovná sila v poľnohospodárstve – štatistika, údaje získané v novembri 2018.](#)

politických nástrojov na zabezpečenie hladkého prechodu poľnohospodárskych podnikov a aktívneho starnutia pre starších poľnohospodárov vo vidieckych spoločnostiach;

86. konštatuje, že v mnohých členských štátoch vnútroštátne dôchodkové systémy neposkytujú poľnohospodárom na dôchodku dostatočný príjem. vyjadruje poľutovanie nad tým, že predĺženie poľnohospodárskej činnosti nad zákonný vek odchodu do dôchodku, ktoré spomaľuje generačnú výmenu, je často jediným spôsobom, ako riešiť túto situáciu; zdôrazňuje, že podpora v rámci SPP nemá nahrádzať dôchodkový systém;
87. poukazuje na to, že v poľnohospodárstve, najmä v regiónoch, sú čoraz viac potrebnejší vysokokvalifikovaní mladí odborníci, a upozorňuje na potrebu prijať všetky opatrenia na povzbudenie mladých ľudí, aby študovali poľnohospodárske profesie, ako aj na uľahčenie odovzdávania znalostí starších ľudí mladšej generácii;
88. domnieva sa, že poľnohospodárske partnerstvá medzi staršími a mladšími generáciami sú kľúčom k prehĺbeniu medzigeneračnej solidarity, prenosu poznatkov a vzájomnému učeniu, čo je osobitne dôležité pre zavádzanie nových technológií a digitálnych zručností v poľnohospodárstve;
89. domnieva sa, že prevažnú väčšinu poľnohospodárskej pracovnej sily v Európe naďalej predstavujú rodinní pracovníci, ale konštatuje, že podiel tohto druhu pracovnej sily už roky neustále klesá a očakáva sa, že v blízkej budúcnosti bude ďalej klesať; zdôrazňuje, že nezastaviteľný exodus z vidieka z určitých častí EÚ povedie k tomu, že vidiecke oblasti budú čeliť hospodárskym, sociálnym a environmentálnym problémom, ktoré si vyžadujú ambicióznejšie a koordinovanejšie politiky;
90. zdôrazňuje, že je dôležité podporovať vidiecke oblasti v ich rozmanitosti, stimulovať investície do projektov, ktoré podporujú miestne hospodárstva vrátane lepšej dostupnosti dopravy a digitálnej pripojiteľnosti; domnieva sa, že je dôležité pripomenúť, že zachovanie zamestnanosti v poľnohospodárstve má priamy vplyv na zachovanie hospodárstva na vidieku; okrem toho vyjadruje presvedčenie, že by sa nemala podceňovať výzva, ktorej čelia všetci poľnohospodári, pokiaľ ide o pochopenie úlohy moderných technológií a inovácií a ich používania v poľnohospodárstve; preto zdôrazňuje význam celoživotného odborného vzdelávania, poradenských služieb a výmeny poznatkov, a to v rámci SPP aj mimo nej.
91. domnieva sa, že prístup žien k poľnohospodárstvu by sa mal uľahčiť vhodnými verejnými službami, ktoré by im umožnili vo väčšej miere pracovať v poľnohospodárstve;
92. konštatuje, že starnutie obyvateľstva, najmä v poľnohospodárskych a vidieckych oblastiach, je nevyhnutným trendom, ktorý treba zohľadniť pri navrhovaní hospodárskych a sociálnych politik; domnieva sa, že otázka starnutia obyvateľstva si vyžaduje viacrozmerý prístup, a zdôrazňuje, že je dôležité podporovať širšiu komplementárnosť a synergiu medzi oblasťami politiky a podpornými nástrojmi; pripomína, že primerané zdroje a služby sú nevyhnutné na to, aby sa starším ľuďom zabezpečilo prostredie prispôbené ich veku;
93. zdôrazňuje, že nerovnosti v prístupe k pôde, priame platby a podpora medzi krajinami

EÚ aj v rámci nich patria medzi otázky, ktoré je potrebné riešiť, aby sa zastavil regionálny úpadok a aby sa starší ľudia po dovŕšení dôchodkového veku povzbudzovali k tomu, aby odišli z poľnohospodárstva, a mladí ľudia, aby začali s farmárčením;

94. vyzýva členské štáty, aby pri navrhovaní svojich strategických plánov zohľadnili podiel starších ľudí (nad 65 rokov) vo vidieckych regiónoch a zvažili zavedenie opatrení, ktoré sa vzťahujú na starších obyvateľov vidieckych oblastí alebo sa na nich zameriavajú, napríklad prostredníctvom pružnejšieho prístupu k podmienkam, ktoré sa vzťahujú na skutočnú a aktívnu účasť tejto vekovej skupiny na hospodárskom živote príslušného regiónu;
95. zdôrazňuje, že vzhľadom na situáciu spôsobenú pandemiou COVID-19 je potrebné zaviazat' sa k živému a dynamickému vidieku, odstrániť byrokráciu a investovať do infraštruktúry a kvalitných služieb vo vidieckych oblastiach s cieľom zastaviť proces starnutia v poľnohospodárstve a podporiť úlohu žien ako manažérok podnikov;
96. konštatuje, že účinný systém mobility je jedným z predpokladov regionálneho hospodárskeho rozvoja, územnej súdržnosti a rozvoja regionálneho potenciálu. poukazuje na to, že je preto potrebné poskytnúť potrebné finančné prostriedky na rozvoj a údržbu dopravných spojení, čo by mohlo podnietiť staršiu generáciu k tomu, aby dlhšie zostala v poľnohospodárstve, a prilákať mladých ľudí z regionálnych centier, aby pracovali na vidieku;
97. zdôrazňuje úlohu a význam SPP pri podpore generačnej výmeny v odvetví poľnohospodárstva; vyzýva členské štáty, aby vo svojich strategických plánoch uprednostnili opatrenia na zvýšenie počtu mladých poľnohospodárov a aby podporovali súlad s inými nástrojmi dostupnými na vnútroštátnej úrovni a na úrovni EÚ;
98. zdôrazňuje ústrednú úlohu, ktorú zohrávajú iniciatívy miestneho rozvoja vedené spoločenstvom pri obnove a udržiavaní živej a prosperujúcej miestnej vidieckej ekonomiky, a potrebu zachovať dostatočnú úroveň financovania programu LEADER; vyzýva členské štáty, aby plne využívali kapacity programu LEADER;
99. poznamenáva, že služby poskytované mimovládnyimi organizáciami (MVO), najmä starším osobám, sú dôležité; požaduje posilnenie financovania činností MVO v regiónoch.

o

o o

100. poveruje svojho predsedu, aby postúpil toto uznesenie Rade a Komisii.

DÔVODOVÁ SPRÁVA

Starnutie obyvateľstva je v súčasnosti jednou z najdôležitejších výziev, ktorým čelí Európska únia.

Zvýšenie priemernej dĺžky života, nižšia pôrodnosť, rastúca urbanizácia a znižovanie počtu osôb v produktívnom veku – to sú len tie najdôležitejšie zmeny, ktoré vedú k zníženiu podielu Európanov na svetovej populácii (odhaduje sa, že do roku 2070 bude tento podiel predstavovať menej ako 4 % svetovej populácie). Demografické zmeny prehlbujú aj regionálne rozdiely a následne vedú k vyľudňovaniu oblastí v EÚ, najmä vidieckych oblastí.

Pandémia koronavírusu zvýraznila problémy, ktoré si vyžadujú našu osobitnú pozornosť, a zdôraznila potrebu zohľadniť v opatreniach EÚ osobitnú stratégiu zameranú na starších ľudí. Cieľom je zdôrazniť úlohu starších ľudí v spoločnostiach EÚ, poskytnúť im primeranú starostlivosť, bojovať proti osamelosti v starobe a využívať ich rozsiahle vedomosti a skúsenosti. Preto aj táto správa venuje toľko priestoru solidarite medzi generáciami a podpore iniciatív založených na striebornej ekonomike, mentorstve a opatreniach na mobilizáciu starších ľudí.

Dôrazne by sa tiež malo zakročiť proti všetkým formám diskriminácie, trestnej činnosti a vylúčenia, s ktorými sa stretávajú starší ľudia. Už mnoho rokov sa hovorí o jave ageizmu, ktorý sa prejavuje okrem iného v diskriminácii starších ľudí na trhu práce, počas pandémie koronavírusu sa však tento jav ukázal v inom svetle. Ochorenie COVID-19 ukázalo, že práve tejto vekovej skupine osobitne hrozí digitálne vylúčenie alebo diskriminácia z hľadiska rovnakého prístupu k zdravotníckym službám.

V správe sa tiež vyzýva na stanovenie európskeho roka dôstojného starnutia, ktorého cieľom by malo byť okrem iného posilnenie medzigeneračných väzieb a boj proti osamelosti v starobe. Ide o odkaz na iniciatívu z roku 2012, keď sa EÚ po prvýkrát pokúsila riešiť problém starnutia. Mnohé z úloh, ktoré sa vtedy stanovili, sú stále aktuálne, ale pandémia koronavírusu postavila EÚ pred ďalšie nové výzvy v tejto oblasti, a tu je dôvod výzvy na návrat k tejto iniciatíve.

Starostlivosť o starších ľudí je jednou z najväčších výziev, preto sa v správe upozorňuje na zložitnosť tohto problému – počnúc rôznymi potrebami starších ľudí cez zjednotenie vymedzenia odkázanosti, využívanie starostlivosti na diaľku a telemedicíny až po zahrnutie čo najväčšieho počtu lekárskejších a zdravotníckych povolání do odbornej prípravy a zabezpečenie podpory opatrovateľom starších osôb.

Demografické zmeny budú pokračovať, preto je dôležité zaistiť, aby verejné priestory zodpovedali potrebám starnúcich generácií. EÚ by mala nabádať členské štáty, aby vo väčšej miere využívali finančné prostriedky z fondov EÚ, ako sú ESF+ alebo EFRR, na prispôbenie infraštruktúry a verejných priestorov potrebám starších ľudí.

V správe sa tiež poukazuje na konkrétne opatrenia zamerané na jednu zo základných hodnôt EÚ, ktorou je solidarita medzi generáciami. Okrem podpory opatrení v oblasti mentorstva alebo dobrovoľníckych činností je užitočné nabádať členské štáty, aby vytvorili centrá dennej starostlivosti v blízkosti škôl a materských škôl, čo pomôže vytvárať medzigeneračné väzby a bojovať proti osamelosti v starobe.

28.10.2020

STANOVISKO VÝBORU PRE POĽNOHOSPODÁRSTVO A ROZVOJ VIDIEKA

pre Výbor pre zamestnanosť a sociálne veci

k starnutiu starého kontinentu – možnosti a výzvy súvisiace s politikou v oblasti starnutia po roku 2020
(2020/2008(INI))

Spravodajca výboru požiadaneho o stanovisko: Luke Ming Flanagan

NÁVRHY

Výbor pre poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka vyzýva Výbor pre zamestnanosť a sociálne veci, aby ako gestorský výbor zaradil do návrhu uznesenia, ktorý prijme, tieto návrhy:

- A. keďže sa predpokladá, že demografický index ekonomickej závislosti poproduktívnej zložky (ľudia vo veku 65 rokov a viac v porovnaní s osobami vo veku 15 – 64 rokov) sa v EÚ ako celku v nasledujúcich desaťročiach výrazne zvýši; keďže v roku 2019 sa zvýšil na 31,4 %¹ a predpokladá sa, že sa bude ďalej zvyšovať, najmä do roku 2050, keď dosiahne 52 %², pričom v roku 2070 dosiahne 51,2 %;
- B. keďže demografický vývoj v súvislosti so starnutím obyvateľstva má v európskych regiónoch rôzny vplyv, čo výraznejšie ovplyvňuje vidiecke a odľahlé oblasti; keďže v týchto oblastiach takisto klesá počet obyvateľov; keďže pokles počtu obyvateľov môže negatívne ovplyvniť sociálnu, hospodársku a územnú súdržnosť EÚ;
- C. keďže starnúce obyvateľstvo môže byť zdrojom poznatkov o miestnych tradíciách, gastronómii a spôsoboch života vo vidieckych oblastiach, ktoré sa môžu využiť na rozvoj miestneho cestovného ruchu a podnikania;
- D. keďže starnutie obyvateľstva Európy je demografický jav, s ktorým sa spája pokles pôrodnosti aj úmrtnosti a vyššia stredná dĺžka života európskeho obyvateľstva;
- E. keďže demografické zmeny sa v jednotlivých členských štátoch a ich regiónoch značne líšia, pričom vidiecke a znevýhodnené oblasti sú najviac postihnuté poklesom počtu a starnutím obyvateľstva;
- F. keďže v roku 2019 predstavovali zamestnaní pracovníci vo vekovej skupine 55 – 64

¹ <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tps00198/default/table?lang=sk>

² <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tps00200/default/table?lang=sk>

rokov 59,1 % pracovnej sily v EÚ³; keďže v roku 2016 približne jedna tretina manažérov rodinných poľnohospodárskych podnikov bola vo veku 65 rokov a viac a väčšina (57 %) mala aspoň 55 rokov; keďže len 1 z 10 manažérov poľnohospodárskych podnikov mal menej ako 40 rokov;

- G. keďže demografická situácia vážne ovplyvňuje sociálnu, hospodársku a územnú súdržnosť EÚ; keďže je dôležité, aby EÚ začlenila demografickú problematiku do všetkých svojich politík;
- H. keďže znepokojujúce demografické trendy vo vidieckych oblastiach EÚ prehlbujú sociálno-ekonomické rozdiely a zvyšujú riziko chudoby a sociálneho vylúčenia;
- I. keďže pripravovaná zelená kniha o starnutí a dlhodobej vízii pre vidiecke oblasti načrtne stratégiu EÚ na riešenie vplyvu demografických zmien na našu sociálno-ekonomickú štruktúru;
- J. keďže generačná výmena je jedným zo špecifických cieľov SPP na obdobie po roku 2020; keďže prenos znalostí a medzigeneračné vzdelávanie majú zásadný význam pre posilnenie spolupráce a solidarity medzi generáciami, čím prekonávajú rozdiely medzi generáciami;
- K. keďže súčasná situácia starších ľudí na trhu práce a všeobecnejšie v spoločnosti ukazuje, že sú potrebné rozsiahle a rozhodné investície v oblastiach, ako sú rovnaké príležitosti, celoživotné vzdelávanie, pomoc pri zamestnávaní a poskytovanie zdravotnej starostlivosti, na riešenie rastúcich hospodárskych a sociálnych nerovností v rámci EÚ;
- L. keďže starší ľudia vo vidieckych alebo odľahlých oblastiach môžu čeliť vyšším rizikám súvisiacim s vekom vrátane chudoby, horšieho prístupu ku kvalitnej zdravotnej starostlivosti a službám, menšej sociálnej podpory alebo obmedzenejších príležitostí na sociálnu interakciu a nedostatočného prístupu k službám verejnej dopravy;
- M. keďže existujú značné rozdiely medzi regiónmi Európskej únie, pokiaľ ide o demografické zmeny, pričom existuje tendencia preľudnenia miest na jednej strane a exodu z vidieka na strane druhej;
- N. keďže vidiecke oblasti a okrajové regióny sú vážne postihnuté demografickými zmenami, čo môže spôsobovať izoláciu starších ľudí na týchto územiach;
- O. keďže v roku 2018 sa 42 % pracovných úrazov v EÚ týkalo pracovníkov starších ako 45 rokov; keďže bezpečnosť na pracovisku musí preto zohľadňovať vplyv starnutia na pracovnú silu;
- P. keďže medzi jednotlivými členskými štátmi existujú výrazné rozdiely, a to tak z hľadiska zloženia obyvateľstva, ako aj z hľadiska demografického vývoja;
- Q. keďže naša potravinová bezpečnosť závisí od úspešnej generačnej výmeny

³ <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tesem050/default/table?lang=sk>

v poľnohospodárstve;

- R. keďže SPP zostáva kľúčovým nástrojom na podporu vidieckeho hospodárstva a vytvárania pracovných miest vo vidieckych oblastiach;
 - S. keďže Európska zelená dohoda by na ceste k ekologickej a digitálnej transformácii mala využiť plný potenciál starších generácií;
 - T. keďže pandémie ochorenia COVID-19 zvýšila zraniteľnosť a digitálne a sociálne vylúčenie starších ľudí vo vidieckych oblastiach;
1. domnieva sa, že vytváranie príležitostí na medzigeneračný dialóg je dôležité na obohatenie spoločenského života starších ľudí vo vidieckych oblastiach, boj proti riziku sociálnej izolácie a zároveň na pomoc mladším generáciám odovzdávaním poznatkov o minulosti a tradičných postupoch, s cieľom prispieť k zachovaniu kultúry a dedičstva, ako aj k súdržnejšej spoločnosti;
 2. opätovne pripomína osobitný charakter rodinného farmárčenia, ktoré spája poľnohospodársku činnosť a rodinný život, pričom starší poľnohospodári zostávajú aktívni aj po dosiahnutí dôchodkového veku;
 3. domnieva sa, že bude naďalej nutné, aby sociálni partneri a európske a vnútroštátne inštitúcie vyvíjali intenzívne úsilie o vytvorenie skutočne pozitívnej „kultúry“ aktívneho starnutia a nediskriminačného prijímania zamestnancov; zdôrazňuje potrebu opatrení na zapojenie starších ľudí do rozvoja miestnych hospodárstiev a na uľahčenie prístupu k verejným službám s cieľom zlepšiť kvalitu života starších ľudí;
 4. domnieva sa, že je potrebné nájsť nový prístup k mentorstvu a partnerstvu, aby sa zastavil únik mozgov, keďže pokročilé zručnosti sa viac koncentrujú u starších členov pracovnej sily;
 5. uznáva potenciál starších ľudí vrátane poľnohospodárov stať sa hnacou silou dynamickej striebornej ekonomiky vo vidieckych oblastiach založenej na sociálnej inovácii, inkluzívnych vidieckych spoločenstvách a zdravšom životnom prostredí; vyzýva Komisiu, aby tento potenciál dôkladne preskúmala pri vypracúvaní svojej dlhodobej vízie pre vidiecke oblasti a aktívne starnutie;
 6. vyzýva verejné inštitúcie, aby podporovali vytvorenie osobitného systému ochrany, ktorý by zohľadňoval osobitnú povahu nezamestnanosti, ktorá postihuje pracovníkov v poľnohospodárstve, a to vzhľadom na veľmi dočasný charakter sezónnej práce v poľnohospodárstve. poukazuje na to, že by to mohlo poskytnúť väčšiu istotu osobám, ktoré sa rozhodnú pracovať v poľnohospodárstve;
 7. poukazuje na to, že starnúca pracovná sila a nedostatočná generačná výmena predstavujú závažnejší problém v poľnohospodárstve než v iných odvetviach; domnieva sa, že vytvorenie nových povolání s cieľom umožniť generačnú výmenu zabezpečením atraktívnosti a ziskovosti povolání v odvetví poľnohospodárstva je kľúčom k zvráteniu tohto trendu;
 8. poznamenáva, že iba 11 % všetkých poľnohospodárskych podnikov v Európskej únii

prevádzkujú poľnohospodári mladší ako 40 rokov⁴; vyzýva členské štáty, aby odstránili všetky prekážky, ktoré bránia mladým poľnohospodárom vstúpiť do poľnohospodárskeho odvetvia, vrátane ťažkého prístupu k pôde; okrem toho vyzýva členské štáty, aby podporovali nové spôsoby spolupráce medzi generáciami, ako sú partnerstvá, podielové hospodárenie, dlhodobý prenájom a iné opatrenia, ktoré by mohli riešiť nedostatok pôdy a povzbudiť mladých ľudí, aby sa stali poľnohospodármi;

9. zdôrazňuje, že niektoré prekážky generačnej výmeny v poľnohospodárstve súvisia s prístupom k pôde a prevodom poľnohospodárskych podnikov z generácie na generáciu; pripomína, že starší poľnohospodári, ktorí čelia riziku nízkych dôchodkov, straty príjmov (vrátane platieb SPP) a sociálneho vylúčenia vo vidieckych oblastiach po odchode do dôchodku, majú tendenciu zostať aktívni a udržať si svoje poľnohospodárske podniky dlhšie; v tejto súvislosti zdôrazňuje potrebu prispôbených politických nástrojov na zabezpečenie hladkého prechodu poľnohospodárskych podnikov a aktívneho starnutia pre starších poľnohospodárov vo vidieckych spoločnostiach;
10. konštatuje, že v mnohých členských štátoch vnútroštátne dôchodkové systémy neposkytujú poľnohospodárom na dôchodku dostatočný príjem. vyjadruje poľutovanie nad tým, že predĺženie poľnohospodárskej činnosti nad zákonný vek odchodu do dôchodku, ktoré spomaľuje generačnú výmenu, je často jediným spôsobom, ako riešiť túto situáciu; zdôrazňuje, že podpora v rámci SPP nemá nahrádzať dôchodkový systém;
11. poukazuje na to, že v poľnohospodárstve, najmä v regiónoch, sú čoraz viac potrebnejší vysokokvalifikovaní mladí odborníci, a upozorňuje na potrebu prijať všetky opatrenia na povzbudenie mladých ľudí, aby študovali poľnohospodárske profesie, ako aj na uľahčenie odovzdávania znalostí starších ľudí mladšej generácii;
12. domnieva sa, že v pripravovanej zelenej knihe o starnutí a dlhodobej vízii pre vidiecke oblasti sa bude musieť klásť osobitný dôraz na programy aktívneho zapojenia starších ľudí do života vidieckych spoločností;
13. domnieva sa, že poľnohospodárske partnerstvá medzi staršími a mladšími generáciami sú kľúčom k prehĺbeniu medzigeneračnej solidarity, prenosu poznatkov a vzájomnému učeniu, čo je osobitne dôležité pre zavádzanie nových technológií a digitálnych zručností v poľnohospodárstve;
14. domnieva sa, že prevažnú väčšinu poľnohospodárskej pracovnej sily v Európe naďalej predstavujú rodinní pracovníci, ale konštatuje, že podiel tohto druhu pracovnej sily už roky neustále klesá a očakáva sa, že v blízkej budúcnosti bude ďalej klesať; zdôrazňuje, že nezastaviteľný exodus z vidieka z určitých častí Únie povedie k tomu, že vidiecke oblasti budú čeliť hospodárskym, sociálnym a environmentálnym problémom, ktoré si vyžadujú ambicióznejšie a koordinovanejšie politiky;
15. pripomína, že starší ľudia v odľahlých, horských a vidieckych oblastiach sú náchylnejší na digitálne a sociálne vylúčenie, ktoré sa ešte zhoršilo v dôsledku ochorenia COVID-

⁴ https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Farmers_and_the_agricultural_labour_force_statistics

- 19;
16. vyzýva Komisiu a členské štáty, aby balík opatrení Nástroja Európskej únie na obnovu starostlivo zamerali na pomoc zmierniť negatívny vplyv pandémie COVID-19 na staršiu generáciu;
 17. zdôrazňuje, že je dôležité podporovať vidiecke oblasti v ich rozmanitosti, stimulovať investície do projektov, ktoré podporujú miestne hospodárstva vrátane lepšej dostupnosti dopravy a digitálnej pripojiteľnosti; domnieva sa, že je dôležité pripomenúť, že zachovanie zamestnanosti v poľnohospodárstve má priamy vplyv na zachovanie hospodárstva na vidieku; okrem toho vyjadruje presvedčenie, že by sa nemala podceňovať výzva, ktorej čelia všetci poľnohospodári, pokiaľ ide o pochopenie úlohy moderných technológií a inovácií a ich používania v poľnohospodárstve; preto zdôrazňuje význam celoživotného odborného vzdelávania, poradenských služieb a výmeny poznatkov, a to v rámci SPP aj mimo nej.
 18. domnieva sa, že prístup žien k poľnohospodárstvu by sa mal uľahčiť vhodnými verejnými službami, ktoré by im umožnili vo väčšej miere pracovať v poľnohospodárstve;
 19. konštatuje, že starnutie obyvateľstva, najmä v poľnohospodárskych a vidieckych oblastiach, je nevyhnutným trendom, ktorý treba zohľadniť pri navrhovaní hospodárskych a sociálnych politík; domnieva sa, že otázka starnutia obyvateľstva si vyžaduje viacrozmerý prístup, a zdôrazňuje, že je dôležité podporovať širšiu komplementárnosť a synergiu medzi oblasťami politiky a podpornými nástrojmi; pripomína, že primerané zdroje a služby sú nevyhnutné na to, aby sa starším ľuďom zabezpečilo prostredie prispôbené ich veku;
 20. vyzýva národné, regionálne a miestne orgány, aby zvážili zavedenie alebo podporu programov na zachovanie znalostí starších miestnych obyvateľov s cieľom zdokumentovať a zaznamenať nehmotné kultúrne dedičstvo spojené s miestnou gastronómiou, receptami, výrobkami a inými zvykmi, ktoré sa zase môžu použiť na rozvoj a zachovanie miestneho živobytia, produktov a cestovného ruchu;
 21. domnieva sa, že ekologická a digitálna transformácia EÚ by mala využiť plný potenciál starnúcich vidieckych spoločenstiev; v tejto súvislosti pripomína, že je dôležité zabezpečiť prístup k širokopásmovému internetu a základným službám vo vidieckych oblastiach, využívanie elektronických zručností a nové prístupy k udržateľnému rozvoju, ako je koncepcia inteligentných obcí a transformácia udržateľného potravinového systému;
 22. uznáva významnú úlohu, ktorú by politika súdržnosti a SPP mohli zohrávať pri podpore a posilňovaní zamestnatelnosti a začleňovania žien vo vidieckych a odľahlých oblastiach čeliacich demografickým problémom, a vyzýva členské štáty, aby na tento účel lepšie využívali príslušné finančné prostriedky;
 23. zdôrazňuje, že nerovnosti v prístupe k pôde, priame platby a podpora medzi krajinami EÚ aj v rámci nich patria medzi otázky, ktoré je potrebné riešiť, aby sa zastavil regionálny úpadok a aby sa starší ľudia po dovŕšení dôchodkového veku povzbudzovali k tomu, aby odišli z poľnohospodárstva, a mladí ľudia, aby začali s farmárčením;

24. konštatuje, že zlepšenie pripojenia a dostupnosti služieb vo vidieckych a odľahlých oblastiach je kľúčové pre riešenie otázky vylúčenia týchto regiónov a sociálneho a digitálneho vylúčenia starších obyvateľov, ktorí tam žijú; vyzýva preto členské štáty, aby uznali význam vidieckych a odľahlých oblastí z hľadiska celej ich rozmanitosti a rozvíjali ich potenciál stimulovaním investícií do miestneho hospodárstva, podporovaním podnikania a zlepšovaním ich infraštruktúry;
25. vyzýva členské štáty, aby pri navrhovaní svojich strategických plánov zohľadnili podiel starších ľudí (nad 65 rokov) vo vidieckych regiónoch a zvažili zavedenie opatrení, ktoré sa vzťahujú na starších obyvateľov vidieckych oblastí alebo sa na nich zameriavajú, napríklad prostredníctvom pružnejšieho prístupu k podmienkam, ktoré sa vzťahujú na skutočnú a aktívnu účasť tejto vekovej skupiny na hospodárskom živote príslušného regiónu;
26. zdôrazňuje, že vzhľadom na situáciu spôsobenú pandemiou ochorenia COVID-19 je potrebné zaviazat' sa k živému a dynamickému vidieku, odstrániť byrokraciu a investovať do infraštruktúry a kvalitných služieb vo vidieckych oblastiach s cieľom zastaviť proces starnutia v poľnohospodárstve a podporiť úlohu žien ako manažérok podnikov;
27. zdôrazňuje úlohu európskych štrukturálnych a investičných fondov v kombinácii s inými fondmi EÚ pri riešení demografických výziev vo vidieckych oblastiach, najmä podporovaním hospodárskeho rozvoja a sociálneho začlenenia;
28. upozorňuje na význam zabezpečenia dostupnosti služieb v regiónoch, keďže ich úpadok podnecuje starších ľudí, aby odišli do dôchodku skôr a presťahovali sa do miest, kde sú tieto služby ľahko dostupné;
29. domnieva sa, že príležitosti, ktoré prináša celoživotné vzdelávanie v kombinácii s digitalizáciou, sú nevyhnutné na to, aby sa starnúcemu obyvateľstvu vo vidieckych a odľahlých oblastiach zabezpečili rôzne možnosti vrátane doplnkového príjmu; vyzýva preto Komisiu a členské štáty, aby podporovali programy vzdelávania a odbornej prípravy, ktoré starnúcemu obyvateľstvu pomôžu rozvíjať zručnosti a získať odborné znalosti v oblastiach ako elektronický obchod, online marketing a IKT;
30. konštatuje, že účinný systém mobility je jedným z predpokladov regionálneho hospodárskeho rozvoja, územnej súdržnosti a rozvoja regionálneho potenciálu. poukazuje na to, že je preto potrebné poskytnúť potrebné finančné prostriedky na rozvoj a údržbu dopravných spojení, čo by mohlo podnietiť staršiu generáciu k tomu, aby dlhšie zostala v poľnohospodárstve, a prilákať mladých ľudí z regionálnych centier, aby pracovali na vidieku;
31. zdôrazňuje úlohu a význam SPP pri podpore generačnej výmeny v odvetví poľnohospodárstva; vyzýva členské štáty, aby vo svojich strategických plánoch uprednostnili opatrenia na zvýšenie počtu mladých poľnohospodárov a aby podporovali súdržnosť s inými nástrojmi dostupnými na vnútroštátnej úrovni a na úrovni EÚ;
32. zdôrazňuje, že v dôsledku vývoja, digitalizácie a špecializácie poľnohospodárstva, potrebujú ľudia v tomto odvetví, ako aj ľudia, ktorí doň ešte len vstupujú, primeranú úroveň digitálnej, technickej a ekonomickej odbornej prípravy, a vyzýva na podporu

výmenných programov, diskusií, online kurzov odbornej prípravy a elektronického vzdelávania;

33. zdôrazňuje ústrednú úlohu, ktorú zohrávajú iniciatívy miestneho rozvoja vedené spoločenstvom pri obnove a udržiavaní živej a prosperujúcej miestnej vidieckej ekonomiky, a potrebu zachovať dostatočnú úroveň financovania programu LEADER; vyzýva členské štáty, aby plne využívali kapacity programu LEADER;
34. pripomína, že práve najvzdialenejšie regióny sa najčastejšie stretávajú s vyľudňovaním a vyžadujú si osobitný súbor opatrení na zmiernenie negatívnych dôsledkov demografických zmien, ktorým sú často vystavené; vyzýva členské štáty, aby aktívne využívali dostupné štrukturálne a investičné fondy s cieľom riešiť výzvy, ktorým tieto regióny čelia;
35. zdôrazňuje zásadný vplyv neustále sa vyvíjajúcich digitálnych technológií na každodenný život ľudí, a preto podčiarkuje potrebu vysokorýchlostného širokopásmového pripojenia a nevyhnutného a aktuálneho technologického vybavenia v školách, nemocniciach a vo všetkých ostatných príslušných zariadeniach verejných služieb vrátane rozvoja účinnej elektronickej správy vecí verejných s cieľom zabezpečiť, aby ľudia žijúci vo vidieckych a odľahlých oblastiach mali dostatok príležitostí;
36. poznamenáva, že služby poskytované mimovládnyimi organizáciami (MVO), najmä starším osobám, sú dôležité; požaduje posilnenie financovania činností MVO v regiónoch.

INFORMÁCIE O PRIJATÍ VO VÝBORE POŽIADANOM O STANOVISKO

Dátum prijatia	27.10.2020
Výsledok záverečného hlasovania vo výbore	+ : 46 - : 0 0 : 1
Poslanci prítomní na záverečnom hlasovaní	Mazaly Aguilar, Clara Aguilera, Atidzhe Alieva-Veli, Álvaro Amaro, Eric Andrieu, Attila Ara-Kovács, Carmen Avram, Adrian-Dragoş Benea, Benoît Biteau, Mara Bizzotto, Daniel Buda, Isabel Carvalhais, Asger Christensen, Angelo Ciocca, Ivan David, Paolo De Castro, Jérémy Decerle, Salvatore De Meo, Herbert Dorfmann, Luke Ming Flanagan, Cristian Ghinea, Dino Giarrusso, Francisco Guerreiro, Martin Häusling, Martin Hlaváček, Krzysztof Jurgiel, Jarosław Kalinowski, Elsi Katainen, Gilles Lebreton, Chris MacManus, Marlene Mortler, Ulrike Müller, Maria Noichl, Juozas Olekas, Pina Picierno, Maxette Pirbakas, Eugenia Rodríguez Palop, Bronis Ropé, Bert-Jan Ruissen, Anne Sander, Petri Sarvamaa, Simone Schmiedtbauer, Annie Schreijer-Pierik, Veronika Vrecionová, Sarah Wiener, Juan Ignacio Zoido Álvarez
Náhradníčka prítomná na záverečnom hlasovaní	Christine Schneider

ZÁVEREČNÉ HLASOVANIE PODĽA MIEN VO VÝBORE POŽIADANOM O STANOVISKO

46	+
EPP	Álvaro Amaro, Daniel Buda, Salvatore De Meo, Herbert Dorfmann, Jarosław Kalinowski, Marlene Mortler, Anne Sander, Petri Sarvamaa, Simone Schmiedtbauer, Christine Schneider, Annie Schreijer-Pierik, Juan Ignacio Zoido Álvarez
S&D	Clara Aguilera, Eric Andrieu, Attila Ara-Kovács, Carmen Avram, Adrian-Dragoş Benea, Isabel Carvalhais, Paolo De Castro, Maria Noichl, Juozas Olekas, Pina Picierno
RENEW	Atidzhe Alieva-Veli, Asger Christensen, Jérémy Decerle, Cristian Ghinea, Martin Hlaváček, Elsi Katainen, Ulrike Müller
ID	Mara Bizzotto, Angelo Ciocca, Gilles Lebreton, Maxette Pirbakas
GREENS/EFA	Benoît Biteau, Francisco Guerreiro, Martin Häusling, Bronis Ropé, Sarah Wiener
ECR	Mazaly Aguilar, Krzysztof Jurgiel, Bert-Jan Ruissen, Veronika Vrecionová
EUL/NGL	Luke Ming Flanagan, Chris MacManus, Eugenia Rodríguez Palop
NI	Dino Giarrusso

0	-

1	0
ID	Ivan David

Vysvetlenie použitých znakov:

+ : za

- : proti

0 : zdržali sa hlasovania

28.9.2020

POZÍCIA VO FORME POZMEŇUJÚCICH NÁVRHOV VÝBORU PRE PRÁVA ŽIEN A RODOVÚ ROVNOSŤ

pre Výbor pre zamestnanosť a sociálne veci

k starnutiu starého kontinentu – možnosti a výzvy súvisiace s politikou v oblasti starnutia po roku 2020
(2020/2008(INI))

Za Výbor pre práva žien a rodovú rovnosť: Christine Anderson (spravodajkyňa)

POZMEŇUJÚCE NÁVRHY

Výbor pre práva žien a rodovú rovnosť predkladá Výboru pre zamestnanosť a sociálne veci ako gestorskému výboru tieto pozmeňujúce návrhy:

Pozmeňujúci návrh 1

Návrh uznesenia
Citácia 1a (nová)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

– *so zreteľom na oznámenie Komisie z 5. marca 2020 s názvom Únia rovnosti: Stratégia pre rodovú rovnosť na roky 2020 – 2025 (COM(2020)0152),*

Pozmeňujúci návrh 2

Návrh uznesenia
Citácia 2 a (nová)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

- *so zreteľom na správu Komisie zo 17. júna 2020 s názvom Vplyv demografickej zmeny (COM(2020)0241),*

Pozmeňujúci návrh 3

Návrh uznesenia
Citácia 3 a (nová)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

- *so zreteľom na správu Komisie s názvom Správa o starnutí obyvateľstva za rok 2018: Hospodárske a rozpočtové prognózy pre členské štáty EÚ (2016 – 2070),*

Pozmeňujúci návrh 4

Návrh uznesenia
Citácia 4 a (nová)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

- *so zreteľom na oznámenie Komisie z 26. apríla 2017 s názvom Iniciatíva na podporu rovnováhy medzi pracovným a súkromným životom pracujúcich rodičov a opatrovateľov (COM(2017)0252),*

Pozmeňujúci návrh 5

Návrh uznesenia Citácia 5 a (nová)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

– *so zreteľom na svoje uznesenie z 26. mája 2016 o chudobe: rodové hľadisko,*

^{1a} Ú. v. EÚ C 76, 28.2.2018, s. 93.

Pozmeňujúci návrh 6

Návrh uznesenia Citácia 6 a (nová)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

– *so zreteľom na Chartu základných práv Európskej únie, najmä na jej články 23, 25, 34, 35 a 36,*

Pozmeňujúci návrh 7

Návrh uznesenia Citácia 7 a (nová)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

– *so zreteľom na svoje uznesenia zo 7. septembra 2010 o úlohe žien v starnúcej spoločnosti^{1a} a z 15. novembra 2018 o službách starostlivosti v EÚ v záujme zlepšenia rodovej rovnosti^{1b},*

Pozmeňujúci návrh 8

Návrh uznesenia Odôvodnenie A a (nové)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

Aa. keďže európska populácia nad'alej starne, čo pravdepodobne povedie k zvýšeným a rôznorodejším potrebám v oblasti starostlivosti; keďže podľa prognóz Eurostatu budú starší ako 85 rokov v roku 2100 tvoriť najväčšiu vekovú skupinu, pričom ženy budú predstavovať väčšinu v tejto skupine; keďže uplatňovanie hľadiska rodovej rovnosti a rodové rozpočtovanie by sa mali uplatňovať s cieľom plne pochopiť rozsah rodových rozdielov v starnutí, pokiaľ ide o využívanie služieb, potrebu služieb a rozdelenie spoločného využívania zdrojov^{1a};

^{1a} https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Population_structure_and_ageing/sk

Pozmeňujúci návrh 9

Návrh uznesenia Odôvodnenie A b (nové)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

Ab. *keďže rodová rovnosť je základnou hodnotou EÚ uznanou v zmluvách a v Charte základných práv a keďže EÚ sa zaviazala začleniť ju do všetkých svojich činností;*

Pozmeňujúci návrh 10

Návrh uznesenia
Odôvodnenie A c (nové)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

Ac. *keďže pandémia COVID-19 postihla najmä starších ľudí, testovala naše systémy zdravotnej starostlivosti a sociálneho zabezpečenia a zvýraznila potrebu primeraných investícií do týchto systémov; keďže v pilieri sociálnych práv sa okrem iného zdôrazňuje význam rodovej rovnosti, rovnováhy medzi pracovným a súkromným životom, starostlivosti o deti, príjmu v starobe a dôchodkov, zdravotnej starostlivosti a dlhodobej starostlivosti prostredníctvom jeho zásad 2, 9, 11, 15, 16 a 18; keďže tieto práva budú mať zásadný význam pre riešenie demografických možností a výziev vo vzťahu k starším ľuďom;*

Pozmeňujúci návrh 11

Návrh uznesenia
Odôvodnenie A d (nové)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

Ad. *keďže podľa článku 8 Zmluvy o*

fungovaní Európskej únie sa Únia vo všetkých svojich činnostiach musí zamerať na odstránenie nerovností a podporu rovnosti medzi mužmi a ženami, čím sa stanovuje zásada uplatňovania hľadiska rodovej rovnosti.

Pozmeňujúci návrh 12

Návrh uznesenia Odôvodnenie A e (nové)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

Ae. keďže Európania žijú vo všeobecnosti dlhšie, zdravšie a bezpečnejšie životy; keďže stredná dĺžka života pri narodení sa za posledných päť desaťročí zvýšila u mužov aj žien približne o 10 rokov; keďže rod je významným faktorom pri starnutí, pretože stredná dĺžka života je v priemere o 5,5 roka vyššia u žien ako u mužov, pričom štatistiky pre EÚ v roku 2018 ukazujú, že stredná dĺžka života pri narodení bola v roku 2018 v prípade mužov 78,2 roka a 83,7 roka v prípade žien^{1a} a keďže v roku 2070 sa očakáva, že stredná dĺžka života pri narodení dosiahne 86,1 roka u mužov a 90,3 roka u žien; keďže na druhej strane z údajov Eurostatu vyplýva, že rozdiel medzi očakávanou dĺžkou zdravého života mužov a žien je oveľa menší, 63,7 roka u mužov a 64,2 roka u žien, čo poukazuje na to, že starnutie a potreby starostlivosti o starnúce obyvateľstvo sú problémom rodovej rovnosti; keďže rozdiely medzi strednou dĺžkou života žien a mužov pri narodení sa v jednotlivých členských štátoch výrazne líšia; keďže staršie ženy sú častejšie závislé od príjmu svojich partnerov v dôsledku tradičného rozdelenia práce a rodinných úloh, ktoré majú vplyv na dôchodkové práva žien, a keďže majú zvyčajne nižší príjem ako

starší muži z důvodu opatrovatel'ských povinností a nižších miezd;

*1a. Ageing Europe (Starnúca Európa):
Looking at the lives of older people in the
EU (Obraz života starších ľudí v EÚ),
Eurostat, 2019.*

Pozmeňujúci návrh 13

**Návrh uznesenia
Odôvodnenie A f (nové)**

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

Af. keďže všetky politiky, ktoré sa zaoberajú demografickými príležitosťami a výzvami, musia zaujať inkluzívny prístup zameraný na ľudí, založený na právach a dôkazoch, a musia dodržiavať zásady rovnosti, najmä rodovej rovnosti a nediskriminácie, a chrániť práva žien vrátane ich sexuálnych, reprodukčných a hospodárskych práv; keďže opatrenia EÚ v oblasti politiky starnutia a demografických zmien musia byť plne v súlade so stratégiou EÚ pre rodovú rovnosť na roky 2020 – 2025; keďže demografické výzvy EÚ úzko súvisia s rodovou nerovnosťou, ale uplatňovanie hľadiska rodovej rovnosti nebolo dostatočne začlenené do politických reakcií;

Pozmeňujúci návrh 14

**Návrh uznesenia
Odôvodnenie A g (nové)**

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

Ag. keďže v roku 2018 ženy v Európskej únii vo veku nad 65 rokov poberali dôchodok, ktorý bol v priemere o

30 % nižší ako dôchodok mužov; keďže rozdiely v dôchodkoch majú tendenciu zhoršovať hospodársku zraniteľnosť žien a vystavujú ich sociálnemu vylúčeniu, trvalej chudobe a hospodárskej závislosti, najmä od ich manželov alebo iných rodinných príslušníkov^{1a}, čiastočne z dôvodu neplatenej opatrovateľskej práce a nerovného rozdelenia opatrovateľských povinností;

^{1a.} Eurostat.

Pozmeňujúci návrh 15

Návrh uznesenia
Odôvodnenie A h (nové)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

Ah. keďže v roku 2018 bolo v EÚ-27 vystavených riziku chudoby 15,5 % ľudí vo veku 65 alebo viac rokov^{1a}; keďže ženy sa častejšie ocitajú v chudobe v starobe, pretože majú zvyčajne nižšiu mieru zamestnanosti, viac prerušení kariéry, nižšie mzdy a častejšie pracujú na čiastočný úväzok a majú dočasnú a neformálnu prácu;

^{1a.} COM(2020)0241.

Pozmeňujúci návrh 16

Návrh uznesenia
Odôvodnenie A i (nové)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

Ai. keďže rozdiel v zamestnanosti žien a mužov v roku 2019 dosahoval 12 %; keďže rodový rozdiel v zamestnanosti je ešte výraznejší, ak sa vezme do úvahy výrazný rozdiel vo využívaní práce na čiastočný úväzok medzi mužmi a ženami;

Pozmeňujúci návrh 17

Návrh uznesenia
Odôvodnenie B a (nové)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

Ba. keďže odstraňovanie rodových rozdielov v zamestnanosti je podmienené dodržiavaním základných sociálnych práv a poskytovaním základných sociálnych služieb;

Pozmeňujúci návrh 18

Návrh uznesenia
Odôvodnenie B b (nové)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

Bb. keďže hospodársku a politickú situáciu v Európe možno zlepšiť a odvrátiť dôsledky demografickej zmeny len vtedy, ak sa využije talent a potenciál všetkých žien a mužov a ak sa podelia o zodpovednosť za starostlivosť;

Pozmeňujúci návrh 19

Návrh uznesenia Odôvodnenie B c (nové)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

Bc. keďže ženy vo veku od 55 do 64 rokov majú nižšiu mieru zamestnanosti ako muži (52,4 % u žien v porovnaní so 65,4 % u mužov) a sú najpravdepodobnejšími poskytovateľmi neformálnych služieb starostlivosti v domácnosti^{1a};

^{1a} Ageing Europe (Starnúca Európa): Looking at the lives of older people in the EU (Obraz života starších ľudí v EÚ), Eurostat, 2019.

Pozmeňujúci návrh 20

Návrh uznesenia Odôvodnenie C a (nové)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

Ca. keďže na starnutie spoločnosti sa často pozerá negatívne, t. j. v zmysle problémov súvisiacich s vekovou štruktúrou pracovnej sily a udržateľnosťou sociálnej ochrany a zdravotnej starostlivosti, hoci aj starší ľudia predstavujú hospodársky zdroj, majú skúsenosti a poskytujú dôležitú spoločenskú a rodinnú podporu ako opatrovatelia závislých osôb a ako pracovní poradcovia vzhľadom na svoju rozsiahlu profesionálnu skúsenosť, a takisto pomáhajú zachovať vidiecke spoločenstvá;

Pozmeňujúci návrh 21

Návrh uznesenia Odôvodnenie C b (nové)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

Cb. keďže na jednej strane sa očakáva, že podiel ľudí vo veku 80 rokov a viac v EÚ-28 sa do roku 2050 viac ako zdvojnásobí, a na druhej strane sa podiel obyvateľstva v produktívnom veku v EÚ (vo veku 15 až 64 rokov) v roku 2010 prvýkrát znížil a očakáva sa, že každoročne bude klesať do roku 2060^{1a};

^{1a} *Briefing – Demography on the European agenda (Briefing – Demografia v európskej agende): Strategies for tackling demographic decline (Stratégie na riešenie demografického poklesu), Európsky parlament, Generálne riaditeľstvo pre parlamentné výskumné služby, Výskumná služba pre poslancov, 2. júna 2020, [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2020/651939/EPRS_BRI\(2020\)651939_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2020/651939/EPRS_BRI(2020)651939_EN.pdf).*

Pozmeňujúci návrh 22

Návrh uznesenia Odôvodnenie C c (nové)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

Cc. keďže rodový rozdiel v strednej dĺžke života pri narodení už existuje a očakáva sa, že sa v budúcnosti bude ďalej zväčšovať; keďže prehlbovanie tohto

rozdielu pravdepodobne prehľbi existujúce rodové nerovnosti a ich vplyvy, ako sú rozdiely v dôchodkoch žien a mužov a chudoba v starobe; keďže chudoba u ľudí vo veku 75 a viac rokov sa trvale týka žien, najmä v dôsledku vplyvu rodovo jednostranných neplatených opatrovateľských povinností, celoživotných rozdielov v odmeňovaní a pracovnom čase, čo vedie k nižším dôchodkom, odlišnému veku odchodu do dôchodku pre mužov a ženy v niektorých členských štátoch, a skutočnosti, že žien, ktoré žijú osamote, je viac;

Pozmeňujúci návrh 23

Návrh uznesenia Odôvodnenie C d (nové)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

Cd. keďže miera práce na čiastočný úväzok je vyššia u žien (31,3 %) ako u mužov (8,7 %) a týka sa aj starších žien (49,8 % starších mužov v porovnaní so 64,1 % starších žien); keďže počet zvyčajných pracovných hodín v EÚ-28 predstavoval v priemere 30,3 hodín týždenne u mužov vo veku od 65 do 74 a 24,1 hodín týždenne u žien rovnakého veku a keďže sa očakáva, že muži budú súčasťou pracovnej sily 38,6 roka, zatiaľ čo zodpovedajúce číslo pre ženy je 33,7 roka^{1a};

^{1a}. Ageing Europe (Starnúca Európa): Looking at the lives of older people in the EU (Obraz života starších ľudí v EÚ), Eurostat, 2019.

Pozmeňujúci návrh 24

Návrh uznesenia Odôvodnenie D a (nové)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

Da. keďže v EÚ je viac ako 80 miliónov osôb so zdravotným postihnutím, z ktorých väčšinu tvoria ženy a dievčatá, a keďže väčšina zdravotného postihnutia sa získava s vekom; keďže osoby so zdravotným postihnutím sú vystavené vyššiemu riziku chudoby; keďže vo všetkých členských štátoch je miera závažnej materiálnej deprivácie žien so zdravotným postihnutím vyššia než u žien bez zdravotného postihnutia; keďže politiky v oblasti starnutia musia zabezpečiť ochranu a sociálne začlenenie osôb so zdravotným postihnutím, ako aj ich prístup na trh práce a k službám;

Pozmeňujúci návrh 25

Návrh uznesenia Odôvodnenie D b (nové)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

Db. keďže miera pôrodnosti je nízka a klesla z priemeru EÚ-28 približne 2,5 dieťaťa na ženu v roku 1960 na niečo menej ako 1,6 v roku 2020, čo je oveľa menej ako 2,1 pôrodov na ženu, ktoré sa považujú za potrebné na udržanie stabilného obyvateľstva v dlhodobom horizonte^{1a};

^{1a} Briefing – Demography on the European agenda (Briefing – Demografia v európskej agende): Strategies for tackling demographic decline (Stratégie na riešenie demografického poklesu), Európsky parlament, Generálne riaditeľstvo pre parlamentné výskumné

Pozmeňujúci návrh 26

**Návrh uznesenia
Odôvodnenie E a (nové)**

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

Ea. keďže dlhodobú otázku kvality služieb starostlivosti dramaticky odhalil COVID-19 s neľudským zaobchádzaním spôsobeným nedostatočnou kvalitou starostlivosti a nedostatočnými zdrojmi, čím sa opäť objasnila širšia otázka kvality starostlivosti poskytovanej osobám v opatrovateľských domovoch pre starších ľudí; keďže je potrebné na úrovni EÚ preskúmať a identifikovať podmienky, kvalitu, ochranné opatrenia a primeranosť zdrojov v rôznych službách starostlivosti o starších ľudí a či a koľko starších ľudí, najmä žien, bolo zbytočne vystavených vírusu alebo zostalo bez náležitej starostlivosti;

Pozmeňujúci návrh 27

**Návrh uznesenia
Odôvodnenie E b (nové)**

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

Eb. keďže v niektorých regiónoch EÚ dochádza k vyľudňovaniu a zvyšuje sa koncentrácia obyvateľstva v určitých mestských oblastiach, čo sťažuje rozvoj a súdržnosť v rámci projektu EÚ;

Pozmeňujúci návrh 28

Návrh uznesenia Odôvodnenie E c (nové)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

Ec. keďže dôsledky rozdielov v odmeňovaní žien a mužov zahŕňajú 37 % rodový rozdiel v dôchodkovom príjme a nerovnakú úroveň ekonomickej nezávislosti medzi ženami a mužmi, pretože u žien sa viac vyskytujú neštandardné formy práce, pracovnoprávne vzťahy, ktoré neposkytujú zamestnanecké dôchodky, a nižšie úrovne príjmov; keďže opatrovateľské povinnosti žien a historicky odlišné vekové hranice odchodu do dôchodku takisto významne prispievajú k rozdielom v dôchodkoch žien a mužov, keďže ženy sú nad'alej negatívne ovplyvnené dlhými obdobiami dovolenky na poskytovanie starostlivosti a/alebo úplným odchodom z trhu práce a majú problémy s opätovným vstupom na trh práce;

Pozmeňujúci návrh 29

Návrh uznesenia Odôvodnenie F a (nové)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

Fa. keďže viac ako 50 % opatrovateľov mladších ako 65 rokov kombinuje starostlivosť so zamestnaním; keďže, ako často zdôrazňuje Komisia, opatrovateľské povinnosti sú jedným z hlavných dôvodov nižšej úrovne účasti žien na trhu práce, a to buď z dôvodu skrátenia pracovného času alebo úplného

odchodu z plateného zamestnania, čo pre Európu predstavuje stratu 370 miliárd EUR ročne; keďže z odhadov vyplýva, že 80 % všetkej starostlivosti v celej EÚ poskytujú neformálni opatrovatelia, väčšinou ženy (75 %), čo poukazuje na existenciu rodových rozdielov v opatere, ktoré výrazne ovplyvňujú rozdiely v dôchodkoch žien a mužov; keďže starostlivosť poskytovaná neformálnymi opatrovateľmi bez akejkoľvek formálnej pracovnej zmluvy je obzvlášť problematická, pretože opatrovatelia sú mimo trh práce a bez akejkoľvek možnosti legalizácie; keďže tento typ situácie vedie k dvojitému negatívnemu účinku, keďže na jednej strane sú tieto neformálne opatrojúce osoby (väčšinou ženy) spravidla slabo platené, nemajú sociálnu ochranu, neplatia príspevky na sociálne zabezpečenie a v dôsledku toho buď nedostávajú žiadne dôchodky na konci svojho pracovného života, alebo dostávajú len minimálny dôchodok, a na druhej strane má tento typ situácie negatívny vplyv na štát a jeho príslušné inštitúcie, ktoré sú zbavené príspevkov na sociálne zabezpečenie a daní platených zamestnávateľmi a zamestnancami;

Pozmeňujúci návrh 30

Návrh uznesenia Odôvodnenie F b (nové)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

Fb. keďže COVID-19 má výrazný vplyv aj na demografiu; keďže mnohí starší ľudia zomreli a, ako naznačujú niektoré štúdie, koronavírus mal značný vplyv na populačné trendy v EÚ, ako je napríklad zníženie strednej dĺžky života alebo plánovanie rodiny;

Pozmeňujúci návrh 31

Návrh uznesenia Odôvodnenie F c (nové)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

Fc. keďže pri vypracúvaní našich politik v oblasti starnutia by sa mal náležite zohľadniť vplyv rodových rozdielov v oblasti zdravia a nerovností v oblasti zdravia súvisiacich so sociálno-kultúrnymi faktormi; keďže niektoré choroby a zdravotné problémy spojené s vekom majú odlišný vplyv na ženy a mužov, ako sú depresia alebo kardiovaskulárne choroby; keďže niektoré choroby a stavy postihujú viac ženy ako mužov, ako je Alzheimerova choroba alebo demencia, rakovina prsníka, inkontinencia, osteoporóza a osteoartróza; keďže výskyt takýchto stavov sa v našich starnúcich spoločnostiach zvýši;

Pozmeňujúci návrh 32

Návrh uznesenia Odôvodnenie F d (nové)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

Fd. keďže staršie ženy sú častejšie vystavené riziku chudoby následkom prerušenia kariéry z dôvodu poskytovania starostlivosti, práce na čiastočný úväzok, slabo platenej práce alebo trvalého odchodu z trhu práce a následne akumulácie nižších dôchodkových práv^{1a}; keďže najmä ženy v najstaršej vekovej skupine, ako posúdil Eurostat (nad 75

rokov), čelili v roku 2018 miere chudoby a sociálneho vylúčenia vo výške 23,3 %, čo je nad priemerom EÚ pre všetky vekové skupiny; keďže zodpovedajúce riziko pre staršie ženy v produktívnom veku (od 55 do 64 rokov v roku 2018) je 24,4 %;

1a. Ageing Europe (Starnúca Európa): Looking at the lives of older people in the EU (Obraz života starších ľudí v EÚ), Eurostat, 2019.

Pozmeňujúci návrh 33

**Návrh uznesenia
Odôvodnenie G a (nové)**

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

Ga. keďže starší ľudia čelia vyššiemu riziku chudoby ako obyvateľstvo vo všeobecnosti, pričom v roku 2017 dosiahlo mieru 14,2 %; keďže v EÚ ako celku bol v rokoch 2010 až 2017 podiel žien ohrozených chudobou približne o dva až tri percentuálne body vyšší ako podiel mužov dôchodcov^{1a};

1a. <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/DDN-20190115-1#:~:text=In%202017%20the%20proportion%20of,figure%20of%2013.8%20%25%20in%202016.&text=In%20most%20of%20the%2027,between%2010%20%25%20and%2025%20%25.>

Pozmeňujúci návrh 34

Návrh uznesenia

Odôvodnenie G b (nové)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

Gb. *keďže opatrenia na obmedzenie pohybu v dôsledku ochorenia COVID-19 a hospodárska recesia mali neprimeraný vplyv na ženy z dôvodu nerovnomerného rozdelenia opatrovateľských povinností, odvetvovej špecializácie a zvýšeného domáceho násilia;*

Pozmeňujúci návrh 35

Návrh uznesenia

Odôvodnenie G c (nové)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

Gc. *keďže viac ako jedna zo štyroch žien vo veku od 50 do 64 rokov a 17 % žien starších ako 65 rokov vykonáva neformálne opatrovateľské povinnosti aspoň raz za týždeň; keďže neformálna starostlivosť je spojená s vyšším rizikom sociálnej izolácie, chudoby a sociálneho vylúčenia a zlých zdravotných podmienok; keďže to poukazuje na neprimeranosť v oblasti služieb dlhodobej starostlivosti a pomoci v mnohých členských štátoch;*

Pozmeňujúci návrh 36

Návrh uznesenia

Odôvodnenie H a (nové)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

Ha. *keďže vyludňovanie a starnutie obyvateľstva budú mať vážne dôsledky na daňové príjmy, financie, primerané*

dôchodky a služby zdravotnej starostlivosti^{1a}; keďže zabezpečenie prístupu k cenovo dostupnej, vysokokvalitnej starostlivosti o deti a podporným službám pre staršie a iné závislé osoby je zásadne dôležité pre zaistenie rovnocenného zapojenia mužov a žien do pracovného trhu, vzdelávania a odbornej prípravy;

^{1a}. Regionálna ročenka Eurostatu 2019, <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-statistical-books/-/KS-HA-19-001>.

Pozmeňujúci návrh 37

Návrh uznesenia Odôvodnenie H b (nové)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

Hb. keďže u starších žien je vo všeobecnosti väčšia pravdepodobnosť ako u starších mužov, že budú čeliť vážnym ťažkostiam pri prístupe k základnému tovaru a službám, ako sú služby v oblasti zdravia, dlhodobá starostlivosť a slušné bývanie, a to v dôsledku rôznych faktorov, ako sú rozdiely v odmeňovaní žien a mužov a rozdiely v dôchodkoch, dlhší život žien alebo väčší podiel starších žien žijúcich osamotene^{1a};

^{1a}. Ageing Europe (Starnúca Európa): Looking at the lives of older people in the EU (Obraz života starších ľudí v EÚ), Eurostat, 2019.

Pozmeňujúci návrh 38

Návrh uznesenia Odôvodnenie I a (nové)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

Ia. keďže ženy sú tradične vystavené väčšiemu riziku chudoby a obmedzeným dôchodkom, najmä ženy staršie ako 65 rokov, ktoré často poberajú dôchodky sotva nad úrovňou životného minima z rôznych dôvodov, ako sú veľké rozdiely v odmeňovaní žien a mužov, ktoré priamo ovplyvňujú dôchodkové práva, alebo skutočnosť, že prerušili prácu alebo úplne prestali pracovať, aby prevzali rodinné povinnosti, alebo skutočnosť, že pracovali v podniku svojho manžela, najmä v podnikateľských a poľnohospodárskych odvetviach, bez odmeny a bez sociálneho zabezpečenia, a keďže v časoch hospodárskej recesie sú tieto ženy ešte vo väčšej miere vystavené riziku chudoby, a preto je schopnosť žien starať sa o seba nižšia; keďže ženy sú viac závislé od starostlivosti; keďže nižšie úrovne príjmov žien vedú k nižším dôchodkom;

Pozmeňujúci návrh 39

Návrh uznesenia Odôvodnenie I b (nové)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

Ib. keďže čoraz viac starších ľudí v Európskej únii žije osamote, najmä starších žien (40,4 % žien v porovnaní s 22,4 % mužov), a tvoria mimoriadne zraniteľnú skupinu so zvýšeným rizikom chudoby alebo sociálneho vylúčenia^{1a}, keďže čelia úmerne vyšším výdavkom na udržiavanie svojej domácnosti a sú viac vystavení riziku sociálnej izolácie a

osamelosti, ako aj súvisiacim rizikám pre duševné a telesné zdravie;

*1a. Ageing Europe (Starnúca Európa):
Looking at the lives of older people in the
EU (Obraz života starších ľudí v EÚ),
Eurostat, 2019.*

Pozmeňujúci návrh 40

**Návrh uznesenia
Odôvodnenie J a (nové)**

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

Ja. keďže štatistiky využívania času poukazujú na nerovnomerný podiel práce v oblasti starostlivosti podľa pohlavia v celej Európe; keďže napriek významným národným rozdielom súvisiacim s rozšírením sociálnej starostlivosti a sociálnych služieb a rozdielnou mierou aktivity žien ženy znášajú neprimeranú časť opatrovateľskej záťaže, čo má zásadný vplyv na ich výkonnosť na trhu práce a ich rozhodnutia pri plánovaní rodiny;

Pozmeňujúci návrh 41

**Návrh uznesenia
Odôvodnenie J b (nové)**

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

Jb. keďže staršie ženy sú inak postihnuté niektorými ochoreniami a zdravotnými problémami súvisiacimi s vekom ako muži, ako je rakovina pľúc, cukrovka, depresia alebo

kardiovaskulárne choroby, a sú výraznejšie postihnuté zdravotnými problémami, ako je rakovina prsníka, osteoporóza, inkontinencia alebo demencia; keďže starnutie znamená, že výskyt takýchto zdravotných problémov sa v budúcnosti pravdepodobne zvýši;

Pozmeňujúci návrh 42

Návrh uznesenia
Odôvodnenie K a (nové)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

Ka. keďže rodový rozdiel v mzdách dosahuje 16 % a rodový rozdiel v dôchodkoch je v priemere 37 %;

Pozmeňujúci návrh 43

Návrh uznesenia
Odôvodnenie K b (nové)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

Kb. keďže násilie voči starším ženám je vo veľkej miere neuznaným a nedostatočne skúmaným javom a opatrenia na obmedzenie pohybu prijaté počas pandémie zvýšili riziko násillia okrem iného v dôsledku izolácie; keďže v súvislosti so starnutím štruktúry obyvateľstva je ešte viac neprijateľné, aby sa takéto zneužívanie ďalej neskúmalo;

Pozmeňujúci návrh 44

Návrh uznesenia Odôvodnenie L a (nové)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

L_a. keďže rodové rozdiely vo vzdelaní sú vo väčšine európskych krajín priaznivé pre ženy, ženy sú však z dôvodu materstva penalizované, zatiaľ čo muži majú otcovské príspevky, ktoré sú založené na miere aktivity a mzde; keďže je dôležité poukázať na ťažkosti, ktorým ženy čelia pri zabezpečovaní súladu materstva s rozvojom profesionálnej kariéry, čím sa znižujú dostupné možnosti materstva a rozvoja profesionálnej kariéry; keďže zosúladovanie kariéry a materstva zvyčajne vedie k tomu, že ženy oddávajú materský vek, čím sa znižuje potenciálny počet detí alebo ženy zostávajú bezdetné; keďže všetky tieto faktory znižujú mieru pôrodnosti pod úroveň miery náhrady v dôsledku následného starnutia obyvateľstva;

Pozmeňujúci návrh 45

Návrh uznesenia Odôvodnenie L b (nové)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

L_b. keďže starší ľudia sú vystavení vyššiemu riziku vážnej choroby a úmrtia v dôsledku ochorenia COVID-19 a môžu byť vystavení diskriminácii na základe veku; keďže staršie ženy sú obzvlášť vystavené ochoreniu COVID-19, pretože tvoria väčšinu starších ľudí, ktorí potrebujú starostlivosť, a často poskytujú starostlivosť starším príbuzným;

Pozmeňujúci návrh 46

Návrh uznesenia Odôvodnenie M a (nové)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

Ma. keďže v dôsledku ochorenia COVID-19 mnohí starší ľudia už nemajú prístup k základnej starostlivosti a podpore, najmä ženy, ktoré sú nadmerne zastúpené medzi staršími osobami a s väčšou pravdepodobnosťou budú potrebovať dlhodobú starostlivosť a budú ohrozené chudobou a sociálnym vylúčením z dôvodu ich obmedzeného príjmu^{1a};

^{1a}. Policy Brief (Politická správa): The impact of COVID-19 on older people (Vplyv ochorenia COVID-19 na staršie osoby), Organizácia Spojených národov, 2020.

Pozmeňujúci návrh 47

Návrh uznesenia Odôvodnenie P a (nové)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

Pa. keďže neštandardné formy práce sa rozširujú a hoci poskytujú flexibilitu pri vykonávaní opatrovateľských povinností nie vždy zodpovedajú potrebám pracujúcich ľudí, a keďže nemožnosť zorganizovať program starostlivosti sťažuje ženám zlúčenie materstva a práce;

Pozmeňujúci návrh 48

Návrh uznesenia Odôvodnenie R a (nové)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

Ra. keďže starnúce obyvateľstvo EÚ prináša nové výzvy pre rodovú rovnosť, keďže ženy sú aj nad'alej hlavnými poskytovateľmi starostlivosti (platenej aj neplatenej)^{1a}; keďže kríza spôsobená koronavírusom túto situáciu ešte zhoršila;

^{1a}. Ageing societies, migration and climate change bring new challenges for gender equality (Starnúce spoločnosti, migrácia a zmena klímy prinášajú nové výzvy pre rodovú rovnosť), Európsky inštitút pre rodovú rovnosť, 2019.

Pozmeňujúci návrh 49

Návrh uznesenia Odôvodnenie S a (nové)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

Sa. keďže politiky rodovej rovnosti sa musia zamerať na všetky ženy a mužov v ich rozmanitosti, aby sa dosiahla skutočná rovnosť, a nemali by sa zúžiť, aby zahŕňali len politiky zamerané na matky a opatrenia na vyváženie pracovného a súkromného života s cieľom riešiť demografické výzvy, a pritom nebrali do úvahy úspechy v oblasti práv žien a rodovej rovnosti;

Pozmeňujúci návrh 50

Návrh uznesenia Odsek 1 a (nový)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

1a. *víta návrh Komisie týkajúci sa smernice o rovnováhe medzi pracovným a súkromným životom pracovníkov a opatrovateľov a v tejto súvislosti zdôrazňuje význam individuálnych práv na dovolenku a pružné formy organizácie práce na pomoc pracujúcim osobám pri zosúladení súkromného a pracovného života; domnieva sa, že na účely budúceho rozvoja by cieľom malo byť postupné predlžovanie opatrovateľskej dovolenky^{1a}, a žiada rozšírenie práv na osoby, ktoré potrebujú čerpať dovolenku, aby sa mohli starať o závislé osoby iné ako deti;*

^{1a}. Ako požaduje vo svojom legislatívnom uznesení z 20. októbra 2010 o návrhu smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa mení a dopĺňa smernica Rady 92/85/EHS o zavedení opatrení na podporu zlepšenia bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci tehotných pracovníčok a pracovníčok krátko po pôrode alebo dojčiacich pracovníčok, Ú. v. EÚ 70 E, 8.3.2012, s. 162, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/HTML/?uri=CELEX:52010AP0373&from=EN>.

Pozmeňujúci návrh 51

Návrh uznesenia Odsek 1 b (nový)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

1b. *vyzýva Komisiu, aby posúdila*

*uplatňovanie smernice 2004/113/ES,
ktorou sa vykonáva zásada rovnakého
zaobchádzania s mužmi a ženami v
prístupe k tovaru a službám a vzala do
úvahy prípady diskriminácie;*

Pozmeňujúci návrh 52

Návrh uznesenia Odsek 1 c (nový)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

Ic. pripomína, že vyššia miera pôrodnosti si vyžaduje lepšie pracovné príležitosti, stabilné zamestnanie a bývanie, dôstojné pracovné a životné podmienky, pružné formy organizácie práce, veľkorysú rodinnú podporu a platenú rodičovskú dovolenku pre oboch rodičov, kvalitnú starostlivosť o deti od prvých rokov a rovnaké rozdelenie neplatenej starostlivosti a domácich povinností medzi mužov a ženy; zdôrazňuje, že vzhľadom na demografickú zmenu a predpokladané zvýšenie strednej dĺžky života je kľúčové zabezpečiť väčšiu plnú účasť žien na trhu práce bez prestávok v kariére, prerušenia alebo prechodu na prácu na čiastočný úväzok a dočasnú prácu, keďže to bude mať negatívny vplyv na zníženie rizika chudoby žien v starobe; naliehavo preto vyzýva členské štáty, aby urýchlene a v plnej miere transponovali a vykonávali smernicu o rovnováhe medzi pracovným a súkromným životom, a vyzýva ich, aby prekročili rámec minimálnych noriem stanovených v smernici;

Pozmeňujúci návrh 53

Návrh uznesenia

Odsek 1 d (nový)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

1d. vyjadruje poľutovanie nad existujúcimi rozdielmi v dôchodkoch žien a mužov a žiada Komisiu a členské štáty, aby predložili konkrétne opatrenia na ich riešenie, a to aj bojom proti rozdielom v odmeňovaní žien a mužov a zvýšením miery zamestnanosti žien prostredníctvom opatrení na vyváženie pracovného a súkromného života, bojom proti neistej a neformálnej práci a zabezpečením minimálneho príjmu pre všetkých;

Pozmeňujúci návrh 54

**Návrh uznesenia
Odsek 1 e (nový)**

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

1e. berie na vedomie, že sa predpokladá zníženie počtu obyvateľov v produktívnom veku, čo by mohlo viesť k zvýšenému tlaku na verejné rozpočty; zdôrazňuje, že v záujme predchádzania tejto situácii je mimoriadne dôležité zvýšiť mieru zamestnanosti žien; vyjadruje poľutovanie nad nízkou mierou zamestnanosti žien narodených mimo EÚ a požaduje konkrétne opatrenia na začlenenie väčšieho počtu žien z rôznych prostredí do zamestnania;

Pozmeňujúci návrh 55

**Návrh uznesenia
Odsek 1 f (nový)**

If. zdôrazňuje, že investície do služieb starostlivosti sú nevyhnutné, pretože nielen zvýšia mieru zamestnanosti žien, poskytnú pracovné príležitosti vo formálnom hospodárstve neformálnym opatrovateľom a podporia rovnováhu medzi pracovným a súkromným životom žien, ale tiež zlepšia životné podmienky starších ľudí prostredníctvom investícií do zariadení dlhodobej starostlivosti, opatrení na zlepšenie duševného zdravia a boja proti izolácii, ako aj opatrení na predchádzanie násiliu voči starším ženám a boj proti nemu, ako aj investovanie do zdravia a vzdelávania ľudí s cieľom zabezpečiť, aby zostali aktívni a v dobrom zdraví počas ich starnutia; vyzýva Komisiu, aby predložila dohodu o starostlivosti pre Európu a európsky program starostlivosti zameraný na prechod na hospodárstvo poskytujúce starostlivosť, ktoré zahŕňa príslušné investície a právne predpisy na úrovni EÚ, a zaujala komplexný prístup ku všetkým potrebám a službám v oblasti starostlivosti, stanovila minimálne normy a kvalitatívne usmernenia pre starostlivosť počas celého života, a to aj pre deti, staršie osoby a osoby s dlhodobými potrebami, s cieľom identifikovať a uznať rôzne druhy neformálnej starostlivosti v Európe a okrem iného zabezpečiť finančnú podporu pre opatrovateľov, primerané trvanie dovolenky a cenovo dostupné služby; vyzýva Komisiu a Radu, aby zhromaždili údaje rozčlenené podľa pohlavia podľa typu poskytovanej starostlivosti a zaviedli ciele pre starostlivosť o starších ľudí a ľudí s odkázanými osobami podobné barcelonským cieľom v oblasti starostlivosti o deti;

Pozmeňujúci návrh 56

Návrh uznesenia Odsek 1 g (nový)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

1g. zdôrazňuje, že zelená a digitálna transformácia musí byť spravodlivá a na nikoho sa nesmie zabudnúť; požaduje najmä investície do zručností a vzdelávania s cieľom preklenúť rodové rozdiely v digitálnej oblasti;

Pozmeňujúci návrh 57

Návrh uznesenia Odsek 1 h (nový)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

1h. vyjadruje znepokojenie nad migračnými tokmi mladých Európanov do tretích krajín a z vidieckych do mestských oblastí; zdôrazňuje, že v záujme riešenia týchto migračných modelov a zamedzenia sprievodnému poklesu počtu obyvateľov v produktívnom veku je nevyhnutné poskytnúť príležitosti mladým ľuďom doma; konštatuje, že akékoľvek možné zvýšenie pôrodnosti jednoducho povedie k ďalšej migrácii, ak sa táto situácia nebude náležite riešiť;

Pozmeňujúci návrh 58

Návrh uznesenia Odsek 1 i (nový)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

Ii. zdôrazňuje, že na to, aby sa ženám vo vidieckych oblastiach poskytlo viac príležitostí, je nevyhnutné zachovať existujúci podprogram venovaný tomuto cieľu v budúcom viacročnom finančnom rámci (VFR); žiada najmä o poskytovanie podpory poľnohospodárkam prostredníctvom opatrení na podporu prístupu k pôde, podpory pri usádzaní sa a sociálneho zabezpečenia;

Pozmeňujúci návrh 59

**Návrh uznesenia
Odsek 1 j (nový)**

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

Ij. žiada o zvýšenie investícií do služieb vo vidieckych oblastiach, ktoré by pritiahli mladšie ženy a zvýšili blaho starších ľudí žijúcich v týchto oblastiach, najmä starších žien;

Pozmeňujúci návrh 60

**Návrh uznesenia
Odsek 1 k (nový)**

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

Ik. zdôrazňuje, že kríza spôsobená ochorením COVID-19 poukázala na existujúce nerovnosti a nedostatky, pokiaľ ide o rodovú rovnosť a ľudské práva žien, a to aj vo vzťahu k starším ženám; zdôrazňuje, že staršie ženy často tvoria väčšinu obyvateľov zariadení dlhodobej

starostlivosti, ktoré sa v mnohých krajinách stali vírusovými centrami pre nedostatok zdrojov na zaručenie bezpečnosti a ochrany; vyzýva členské štáty, aby preskúmali poskytovanie starostlivosti o staršie osoby v rôznych prostrediach a zabezpečili blaho starších žien vrátane prístupu k opatrovateľským službám a službám v oblasti zdravotnej starostlivosti a k ekonomickej nezávislosti;

Pozmeňujúci návrh 61

Návrh uznesenia Odsek 1 l (nový)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

1l. zdôrazňuje, že zvýšenie strednej dĺžky života pri narodení zvyšuje tlak na služby dlhodobej starostlivosti, ktoré boli navrhnuté v odlišnom demografickom kontexte a ktoré v súčasnosti musia reagovať na potreby v oblasti zdravia a starostlivosti v staršej spoločnosti; požaduje preto zvýšenie zdrojov vyčlenených na tento účel s cieľom uspokojiť zvýšený dopyt vyplývajúci z týchto potrieb;

Pozmeňujúci návrh 62

Návrh uznesenia Odsek 1 m (nový)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

1m. žiada Komisiu, aby zahrnula návrhy Parlamentu do pripravovanej zelenej knihy o starnutí a dlhodobej vízii

pre vidiecke oblasti;

Pozmeňujúci návrh 63

Návrh uznesenia
Odsek 2 a (nový)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

2a. *považuje zaujatie celoživotného prístupu, v ktorom sa zohľadňujú súvislosti medzi starnutím a rodovou príslušnosťou, za krok vpred v politike v oblasti starnutia; takisto považuje prijatie vekového a rodového hľadiska, v rámci ktorého sa vekové hľadisko a uplatňovanie hľadiska rodovej rovnosti stávajú nevyhnutnou metódou a nástrojom pri tvorbe politiky vo všetkých príslušných oblastiach (hospodárstvo, sociálna oblasť, zamestnanosť, verejné zdravie, bezpečnosť potravín, práva spotrebiteľov, digitálny program, rozvoj vidieka a miest atď.), za spôsob ako napredovať pri dosahovaní väčšieho sociálneho začlenenia a sociálnej súdržnosti; poukazuje na to, že vek a kvalita starostlivosti sú otázkou rodovej rovnosti;*

Pozmeňujúci návrh 64

Návrh uznesenia
Odsek 2 b (nový)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

2b. *vyzýva Komisiu a členské štáty, aby pracovali s ukazovateľmi rodovej rovnosti vo všetkých oblastiach politiky a na všetkých úrovniach riadenia, a to na základe práce Európskeho inštitútu pre rodovú rovnosť (EIGE), a nabáda na*

začatie posudzovania vplyvu politik členských štátov na rodovú rovnosť, najmä pri navrhovaní reforiem v oblasti práce a dôchodkov; zdôrazňuje, že údaje poskytované Eurostatom by mali obsahovať politickú orientáciu na uplatňovanie hľadiska rodovej rovnosti;

Pozmeňujúci návrh 65

Návrh uznesenia Odsek 2 c (nový)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

2c. opätovne pripomína rozdiel v dôchodkoch žien a mužov, ktorý vyplýva z rozdielu v odmeňovaní žien a mužov na úrovni 37 % a vychádza z nahromadených nerovností počas celého pracovného života žien a z obdobia neprítomnosti na trhu práce, ktorým sú ženy vystavené v dôsledku viacerých foriem nerovnosti a diskriminácie; zdôrazňuje, že je potrebné urýchlene riešiť tento rozdiel v súvislosti s demografickými zmenami vzhľadom na to, že staršie ženy budú ešte dlho výrazne pociťovať jeho dôsledky;

Pozmeňujúci návrh 66

Návrh uznesenia Odsek 2 d (nový)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

2d. zdôrazňuje, že v záujme riešenia nižšej miery účasti žien na trhu práce musia štáty v plnej miere vykonávať barcelonské ciele v oblasti starostlivosti a ísť nad rámec týchto cieľov a zabezpečiť pokrytie potrieb v oblasti starostlivosti prostredníctvom investícií do univerzálnych, vysokokvalitných a

*prístupných služieb starostlivosti
zameraných na jednotlivca;*

Pozmeňujúci návrh 67

**Návrh uznesenia
Odsek 3 a (nový)**

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

3a. žiada, aby sa čo najskôr prijala antidiskriminačná smernica, a zdôrazňuje potrebu uznať viacnásobnú diskrimináciu, ktorej často čelia staršie ženy v spoločnostiach, kde sú vystavené diskriminácii na základe veku, pohlavia, zdravotného stavu a zdravotného postihnutia;

Pozmeňujúci návrh 68

**Návrh uznesenia
Odsek 3 b (nový)**

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

3b. zdôrazňuje, že je dôležité požadovať, aby Eurostat a EIGE zhromažďovali súhrnné, rodovo špecifické údaje o rozdelení času starostlivosti, ako je harmonizovaný európsky prieskum využívania času (HETUS), týkajúce sa napríklad ošetrovateľstva, práce v domácnosti a voľného času s cieľom vykonávať pravidelné hodnotenie;

Pozmeňujúci návrh 69

Návrh uznesenia Odsek 3 c (nový)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

3c. pripomína, že pandémia ďalej zdôraznila rodový charakter starostlivosti, pričom veľká väčšina opatrovateľských povinností týkajúca sa starších osôb, osôb so zdravotným postihnutím a detí spočíva na ženách; vyzýva členské štáty, aby investovali do cenovo dostupných a kvalitných služieb starostlivosti o deti a dlhodobej starostlivosti, najmä do domácej starostlivosti a komunitných služieb s cieľom ul'ahčiť ženám účasť na trhu práce a podporiť ženy pri ich starnutí;

Pozmeňujúci návrh 70

Návrh uznesenia Odsek 3 d (nový)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

3d. zdôrazňuje, že staršie ženy sú viac postihnuté vysokými nákladmi na dlhodobú starostlivosť, keďže stredná dĺžka života žien je vyššia, zatiaľ čo ich výsledky v oblasti zdravia na konci života sú nižšie, čím sa zvyšuje ich potreba dlhodobej starostlivosti a pomoci; pripomína tiež, že ženy tvoria prevažnú väčšinu neformálnych opatrovateľov, pričom najmä staršie ženy v produktívnom veku majú menej príležitostí na prístup na trh práce a na získanie vlastných dôchodkových nárokov;

Pozmeňujúci návrh 71

Návrh uznesenia Odsek 4 a (nový)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

4a. *žiada taký prístup k otázke starnutia, ktorý by sa viac zakladal na právach, aby starší ľudia mohli konať ako subjekty disponujúce určitými právami, a nie ako objekty; okrem toho požaduje prijatie prístupu založeného na právach, aby mali starší ľudia možnosť aktívne sa zúčastňovať na prijímaní rozhodnutí o výbere a návrhu opatrovateľských a sociálnych služieb a liečby, ktoré im budú poskytované vždy, keď to bude možné; ďalej žiada, aby sa uplatňoval prístup založený na dopyte v súvislosti s poskytovaním akéhokoľvek typu opatrovateľských služieb, aby starší ľudia mohli žiť nezávisle dovtedy, kým si to budú želať;*

Pozmeňujúci návrh 72

Návrh uznesenia Odsek 4 b (nový)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

4b. *poukazuje na význam pružných foriem práce, ktoré ženám a mužom umožňujú zosúladiť pracovný a rodinný život, a potrebu kampaní na zvyšovanie informovanosti o rovnakom rozdelení práce v domácnosti, starostlivosti a ošetrovateľstva, lepších investícií do infraštruktúry starostlivosti a rovnakej, neprenosnej a platenej materskej a otcovskej dovolenky s cieľom dosiahnuť pokrok v lepšom rozdelení platenej a neplatenej práce podľa pohlavia;*

Pozmeňujúci návrh 73

Návrh uznesenia Odsek 4 c (nový)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

4c. zdôrazňuje potrebu bojovať proti rodovej segmentácii na trhu práce, najmä v prípade dobre platených povolanií orientovaných na budúcnosť, ako sú veda, inžinierstvo, technológia a matematika (STEM), IKT a digitálne odvetvia; zdôrazňuje význam vzdelávania v týchto oblastiach počas celého života, a to aj pre staršie ženy, aby sa zvýšila ich nepretržitá účasť na trhu práce;

Pozmeňujúci návrh 74

Návrh uznesenia Odsek 4 d (nový)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

4d. poukazuje na skutočnosť, že ženy vo veku 65 rokov a viac majú pred sebou menej rokov zdravého života ako muži a že ženy čelia väčším ťažkostiam pri prístupe k službám v oblasti zdravia; vyzýva členské štáty, aby investovali do spoľahlivých a odolných systémov verejného zdravotníctva, ktoré zabezpečia všeobecne dostupnú zdravotnú starostlivosť, najmä základnú zdravotnú starostlivosť a lekársku a preventívnu liečbu a starostlivosť, pričom zohľadnia ochorenia, ktoré osobitne postihujú ženy, s cieľom zabezpečiť rovnaký prístup starších žien k zdravotnej starostlivosti;

Pozmeňujúci návrh 75

Návrh uznesenia Odsek 5 a (nový)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

5a. požaduje viac zdrojov a výskum, ako aj ďalší rozvoj existujúcich monitorovacích mechanizmov na riešenie diskriminácie na základe veku, keďže sa zriedkakedy uznáva a rieši; uznáva, že v členských štátoch je potrebná väčšia informovanosť o diskriminácii na základe veku, a poukazuje na to, že by privítal príspevok Agentúry pre základné práva a nového inštitútu EIGE;

Pozmeňujúci návrh 76

Návrh uznesenia Odsek 5 b (nový)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

5b. žiada, aby sa prijali opatrenia potrebné na podporu vyššej miery zamestnanosti žien, ako sú cenovo dostupná starostlivosť a starostlivosť o deti, primerané trvanie rodičovskej dovolenky a flexibilita pracovného času a miesta práce, a to aj pre mužov; poukazuje na skutočnosť, že podľa prognóz OECD by celková konvergencia miery účasti mala za následok zvýšenie HDP na obyvateľa o 12,4 % do roku 2030;

Pozmeňujúci návrh 77

Návrh uznesenia Odsek 5 c (nový)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

5c. *pripomína, že ženy sú viac vystavené riziku chudoby v starobe ako muži a že je takmer dvakrát vyššia pravdepodobnosť, že v starobe budú žiť osamote; domnieva sa, že členské štáty by mali zaviesť patrenia s cieľom bojovať proti tomuto riziku a zabezpečiť, aby sa prijalo primerané ustanovenie pre staršie ženy vrátane opatrení, ako sú započítania za obdobia starostlivosti, primerané minimálne dôchodky, pozostalostné dávky a nároky na rodičovskú dovolenku pre mužov s cieľom zabrániť feminizácii chudoby;*

Pozmeňujúci návrh 78

Návrh uznesenia Odsek 5 d (nový)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

5d. *požaduje rozsiahlejší výskum špecifických zdravotných podmienok súvisiacich so staršími ženami vrátane kampaní na zvyšovanie informovanosti s cieľom identifikovať rozdiely v príznakoch chorôb súvisiacich s pohlavím; zdôrazňuje, že štruktúra starnutia obyvateľstva EÚ zvyšuje naliehavosť uplatňovania prístupu „zdravie vo všetkých politikách“; žiada EÚ a členské štáty, aby sa v plnej miere zapojili do Dekády zdravého starnutia Svetovej zdravotníckej organizácie na roky 2020 – 2030, a zdôrazňuje, že znižovanie chorôb spojených s vekom vo všeobecnosti má priaznivý vplyv na ženy,*

najmä preto, že ženy sú dlhšie vystavené zlým zdravotným podmienkam, a vzhľadom na ich tradičnú úlohu pri poskytovaní neformálnej starostlivosti a pomoci;

Pozmeňujúci návrh 79

Návrh uznesenia Odsek 6 a (nový)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

6a. je presvedčený, že každý by mal mať právo vybrať si kvalitné služby v oblasti starostlivosti, ktoré sú vhodné preňho a jeho rodinu; je presvedčený, že prístup k rozvoju služieb v oblasti starostlivosti by mal zohľadňovať všetky kategórie používateľov a rozdiely medzi nimi a rôzne preferencie typov služieb starostlivosti, ktoré vyžadujú; konštatuje, že služby v oblasti starostlivosti by sa mali rozvíjať tak, aby sa posilnila kontinuita starostlivosti, preventívnej zdravotnej starostlivosti, rehabilitácie a nezávislého života;

Pozmeňujúci návrh 80

Návrh uznesenia Odsek 6 b (nový)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

6b. poukazuje na skutočnosť, že práca na skrátený pracovný úväzok, ktorú zväčša vykonávajú ženy, nemôže byť len ženskou záležitosťou, hoci môže uľahčiť zosúladenie rodinného a pracovného života, pretože zároveň znamená menej

kariérnych príležitostí, nižšie príjmy a dôchodky, nedostatočné využívanie ľudského kapitálu, a teda aj nižší hospodársky rast a prosperitu;

Pozmeňujúci návrh 81

**Návrh uznesenia
Odsek 6 c (nový)**

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

6c. požaduje rozsiahlejší výskum a financovanie výskumu zameraného na osobitné zdravotné podmienky spojené so staršími ženami a ich potreby vrátane kampaní na zvyšovanie informovanosti s cieľom poskytnúť informácie o rodových rozdieloch v chorobách a symptómoch;

Pozmeňujúci návrh 82

**Návrh uznesenia
Odsek 6 d (nový)**

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

6d. zdôrazňuje, že je potrebné zlepšiť pracovné podmienky opatrovateľov, a naliehavo vyzýva členské štáty, aby uznali aj úlohu neformálnych opatrovateľov tým, že zaručia ich prístup k sociálnemu zabezpečeniu a ich právo na dôchodkové nároky; vyzýva na predloženie návrhu odporúčania Rady o sociálnej ochrane a službách pre neformálnych opatrovateľov;

Pozmeňujúci návrh 83

Návrh uznesenia Odsek 7 a (nový)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

7a. je presvedčený, že prístupnosť vyplýva z kombinácie nákladov a flexibility a že by preto malo existovať viacero verejných aj súkromných poskytovateľov služieb v oblasti starostlivosti, ako aj domáca starostlivosť a starostlivosť v prostredí podobnom domácomu; okrem toho sa domnieva, že rodinní príslušníci by mali byť dobrovoľne poskytovať starostlivosť, alebo byť dotovaní, aby mohli obstarat služby v oblasti starostlivosti;

Pozmeňujúci návrh 84

Návrh uznesenia Odsek 7 b (nový)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

7b. vyzýva Komisiu, aby nabádala členské štáty na ratifikáciu Dohovoru Medzinárodnej organizácie práce č. 189 v záujme posilnenia práv európskych zamestnancov pracujúcich v domácnosti a ako opatrovatelia;

Pozmeňujúci návrh 85

Návrh uznesenia Odsek 7 c (nový)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

7c. pripomína, že násilie páchané na starších ženách je tiež porušovaním ľudských práv a že staršie ženy sú obeťami tak veku, ako aj sexizmu, že môžu byť uväznené v manželských vzťahoch založených na zneužívaní alebo nepriaznivo ovplyvnené zdravotným postihnutím a dehumanizáciou stereotypov a sociálnych noriem; zdôrazňuje, že v boji proti násiliu páchanému na ženách by sa nemala prehliadať kategória starších žien, a to ani pri ratifikácii a vykonávaní Istanbulskeho dohovoru a Pekinskej akčnej platformy a vo výsledkoch hodnotiacich konferencií;

Pozmeňujúci návrh 86

**Návrh uznesenia
Odsek 7 d (nový)**

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

7d. vyzýva Komisiu, aby predložila európsku stratégiu sociálnej ochrany s cieľom riešiť feminizáciu chudoby s osobitným zameraním na staršie ženy, najmä staršie ženy žijúce osamote, a aby sa v nadchádzajúcom akčnom pláne pre integráciu a začleňovanie zaoberala ochranou starších žien ohrozených sociálnym vylúčením, chudobou a bezdomovstvom; ďalej vyzýva Komisiu, aby venovala väčšiu pozornosť tomuto riziku v rámci európskeho semestra;

Pozmeňujúci návrh 87

Návrh uznesenia Odsek 8 a (nový)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

8a. zdôrazňuje, že poskytovanie kvalitnej opatery v EÚ sa výrazne líši v rámci členských štátov a medzi nimi, medzi súkromným a verejným prostredím, mestskými a vidieckymi oblasťami, a rôznymi vekovými skupinami; okrem toho poukazuje na to, že údaje o poskytovaní opatery v EÚ sú dosť roztrieštené, a takisto chýba holistický prístup na riešenie všetkých demografických výziev, ktorým EÚ čelí, čoho výsledkom je tlak na verejné výdavky;

Pozmeňujúci návrh 88

Návrh uznesenia Odsek 8 b (nový)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

8b. vyzýva členské štáty, aby bojovali proti neistej práci a nelegálnemu zamestnávaniu žien, ktoré spôsobujú zvýšenú chudobu žien, najmä v neskoršom živote, a majú negatívny vplyv na sociálne zabezpečenie žien, ako aj na úroveň HDP EÚ, a aby zabezpečili primeranú sociálnu ochranu pracovníkov;

Pozmeňujúci návrh 89

Návrh uznesenia Odsek 8 c (nový)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

8c. *pripomína zásadu č. 15 Európskeho piliera sociálnych práv a vyzýva Komisiu, aby prijala rámcovú smernicu o primeranom minimálnom príjme s osobitným zameraním na ženy v dôchodkovom veku, pričom zohľadní nielen relatívne riziko poklesu pod hranicu chudoby, ale aj referenčné rozpočty pre jednotlivé vekové kategórie založené na súbore tovaru a služieb;*

Pozmeňujúci návrh 90

Návrh uznesenia
Odsek 9 a (nový)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

9a. *je presvedčený, že tí, ktorí plánujú, programujú a poskytujú služby starostlivosti, sú zodpovední za zohľadnenie potrieb používateľov a že opatrovateľské služby pre starších ľudí a osoby so zdravotným postihnutím sa musia plánovať a rozvíjať za účasti používateľov;*

Pozmeňujúci návrh 91

Návrh uznesenia
Odsek 9 b (nový)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

9b. *zdôrazňuje, že feminizácia chudoby je výsledkom viacerých faktorov vrátane rodovej nerovnosti v kariérnom postupe, skutočnosti, že ženy sú často*

zamestnané na základe neštandardných zmlúv, absencie štatútu sociálneho zabezpečenia pre partnerov, ktorí pomáhajú samostatne zárobkovo činným osobám, a chudoby v domácnostiach, ktoré vedú osamelé matky;

Pozmeňujúci návrh 92

Návrh uznesenia Odsek 9 c (nový)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

9c. vyzýva Komisiu, aby ďalej posilňovala príjem žien v starobe tým, že bude podporovať členské štáty pri reforme ich dôchodkov z rodového hľadiska s cieľom zabezpečiť primerané a udržateľné dôchodky pre všetkých, pričom osobitnú pozornosť bude venovať faktorom, ktoré vedú k rozdielom v dôchodkoch, a opatreniam na ich zníženie, ako je zavedenie kreditov v oblasti starostlivosti (dôchodkové kredity za prerušenie kariéry súvisiace so starostlivosťou), vypracovanie osobitných ustanovení o opatrovateľských dovolenkách alebo ochrana dôchodkových práv a iných sociálnych práv neformálnych opatrovateľov;

Pozmeňujúci návrh 93

Návrh uznesenia Odsek 10 a (nový)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

10a. ďalej vyzýva Komisiu, aby vypracovala harmonizované vymedzenia a

ukazovatele na úrovni EÚ na posúdenie prístupnosti, kvality a účinnosti služieb starostlivosti o osoby so zdravotným postihnutím a starších ľudí; vyzýva Komisiu, aby monitorovala ich vykonávanie a v prípade potreby presadzovala nápravné opatrenia;

Pozmeňujúci návrh 94

Návrh uznesenia
Odsek 10 b (nový)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

10b. *vyzýva Komisiu a členské štáty, aby konali primerane s cieľom znížiť rozdiely v dôchodkoch žien a mužov;*

Pozmeňujúci návrh 95

Návrh uznesenia
Odsek 10 c (nový)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

10c. *vyzýva Komisiu a členské štáty, aby zvýšili nízku mieru účasti žien vo veku od 50 do 64 rokov na trhu práce s cieľom znížiť ostatné rodové rozdiely v zamestnanosti; vyzýva najmä Európsku sieť verejných služieb zamestnanosti, aby posúdila najlepšie spôsoby, ako podporiť staršie ženy, ktoré sa uchádzajú o zamestnanie, aby sa vrátili na trh práce, a aby uskutočnila ďalší výskum ako vytvoriť a prispôsobiť pracoviská pre staršie ženy a mužov;*

Pozmeňujúci návrh 96

Návrh uznesenia Odsek 11 a (nový)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

11a. vyzýva členské štáty, aby vypracovali národné plány na zlepšenie služieb v oblasti starostlivosti tým, že budú venovať pozornosť nielen potrebám používateľov, ale aj rovnováhe medzi pracovným a súkromným životom veľkého počtu neformálne opatrujúcich osôb; vyzýva členské štáty, aby monitorovali ich vykonávanie a v prípade potreby prijali nápravné opatrenia;

Pozmeňujúci návrh 97

Návrh uznesenia Odsek 11 b (nový)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

11b. zdôrazňuje skutočnosť, že ženy tvoria jednu tretinu samostatne zárobkovo činných osôb zo všetkých začínajúcich podnikateľov v EÚ; zdôrazňuje dôležitosť podporných programov pre ženy-podnikateľky, ako aj pre ženy pracujúce v oblasti vedy a v akademickej sfére, a naliehavo vyzýva EÚ, aby takéto programy podporovala konkrétnejším spôsobom;

Pozmeňujúci návrh 98

Návrh uznesenia

Odsek 11 c (nový)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

11c. vyzýva členské štáty, aby zaručili dôstojný príjem ženám, ktoré už odišli do dôchodku, prostredníctvom opatrení, ako je indexácia dôchodkov alebo minimálne dôchodky ako nevyhnutnú nepríspevkovú príjmovú záchrannú sieť na predchádzanie chudobe starších žien bez dôchodkových práv alebo s nedostatočnými dôchodkovými právami;

Pozmeňujúci návrh 99

Návrh uznesenia
Odsek 12 a (nový)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

12a. vyzýva Komisiu a členské štáty, aby pri príprave svojich fiškálnych politík, sociálneho zabezpečenia a verejných služieb zohľadňovali demografický vývoj a zmeny, pokiaľ ide o veľkosť a zloženie domácností;

Pozmeňujúci návrh 100

Návrh uznesenia
Odsek 12 b (nový)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

12b. varuje pred rizikom zväčšenia rozdielu v dôchodkoch žien a mužov v dôsledku pokračujúceho prechodu zo zákonných štátnych dôchodkových systémov na systémy druhého a tretieho piliera, čo kladie väčšiu zodpovednosť na

jednotlivcov, a preto vyzýva Komisiu a príslušné orgány Únie, ako je Európsky orgán pre poisťovníctvo a dôchodkové poistenie zamestnancov, ako aj členské štáty, aby posúdili pokrytie a pomer dávok žien v zamestnaneckých dôchodkových systémoch;

Pozmeňujúci návrh 101

Návrh uznesenia
Odsek 13 a (nový)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

13a. vyzýva Komisiu, aby do svojho monitorovania a revízie údajov v európskom semestri a do výročnej správy o rodovej rovnosti začlenila starostlivosť o starších ľudí a osoby so zdravotným postihnutím; vyzýva členské štáty, aby zväzili zahrnutie hodnotení služieb v oblasti starostlivosti o starších ľudí a osôb so zdravotným postihnutím do svojich správ o krajine; nabáda členské štáty, aby prijali a uplatňovali nápravné opatrenia, ak by sa ukázalo, že pokrok je pomalý;

Pozmeňujúci návrh 102

Návrh uznesenia
Odsek 13 b (nový)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

13b. vyzýva Komisiu, aby podporovala členské štáty v boji proti chudobe, ktorá sa osobitne dotýka osamelých matiek a ktorú ešte viac prehĺbila kríza vedúca k vyššej miere sociálneho vylúčenia,

Pozmeňujúci návrh 103

Návrh uznesenia Odsek 13 c (nový)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

13c. vyzýva Komisiu, aby zaviedla ukazovateľ rozdielu v dôchodkoch žien a mužov s cieľom posúdiť akumulované nerovnosti, s ktorými sa ženy stretávajú počas celého svojho života;

Pozmeňujúci návrh 104

Návrh uznesenia Odsek 14 a (nový)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

14a. vyzýva členské štáty, aby zvýšili investície do služieb v oblasti starostlivosti, zlepšili kvalitu starostlivosti a zvýšili investície do osobitných opatrení, ktoré umožňujú neformálne opatrujúcim osobám udržať si aktívny profesionálny život;

Pozmeňujúci návrh 105

Návrh uznesenia Odsek 14 b (nový)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

14b. vyzýva Komisiu, aby podporovala

členské štáty v rastúcom využívaní štrukturálnych fondov na investície do verejnej starostlivosti o deti a starostlivosti o staršie a závislé osoby;

Pozmeňujúci návrh 106

Návrh uznesenia
Odsek 14 c (nový)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

14c. vyzýva Komisiu a Výbor pre sociálnu ochranu, aby sa podrobnejšie zaoberali neštandardnými trajektóriami trhu práce v budúcej správe o primeranosti dôchodkov a aby v plnej miere analyzovali rodové rozdiely v dôchodkoch vo všetkých jeho rozmeroch a vo všetkých troch pilieroch dôchodkových systémov; ďalej vyzýva Komisiu, aby posúdila primeranosť minimálnych dôchodkov, ktoré sú obzvlášť dôležité na predchádzanie chudobe v starobe;

Pozmeňujúci návrh 107

Návrh uznesenia
Odsek 15 a (nový)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

15a. je hlboko znepokojený tým, do akej miery sú najzraniteľnejšie skupiny žien vystavené viacnásobnej diskriminácii vrátane migrantiek, žien so zdravotným postihnutím, homosexuálnych žien, žien patriacich k menšinám, žien s nízkou kvalifikáciou a starších žien, keďže sú diskriminované na základe veku, pohlavia, etnickej príslušnosti a sexuálnej

alebo náboženskej orientácie, čo je len niekoľko príkladov, a vyzýva na prijatie pozitívnych diskriminačných opatrení;

Pozmeňujúci návrh 108

Návrh uznesenia Odsek 15 b (nový)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

15b. zdôrazňuje, že kríza v oblasti starostlivosti spôsobená ochorením COVID-19 ukázala, že je potrebné uplatňovať hľadisko rodovej rovnosti vo všetkých politikách; vyzýva Komisiu, aby uplatňovala hľadisko rodovej rovnosti, rodové rozpočtovanie a posúdenie vplyvu na rodovú rovnosť vo všetkých oblastiach a pri každom legislatívnom návrhu na všetkých úrovniach riadenia, a tým zabezpečila stanovenie osobitných cieľov v oblasti rodovej rovnosti, a to aj pre všetky politické a rozpočtové nástroje na boj proti COVID-19;

Pozmeňujúci návrh 109

Návrh uznesenia Odsek 15 c (nový)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

15c. zdôrazňuje, že medzi generáciami existuje digitálna priepasť, a vyzýva Komisiu a členské štáty, aby riešili prekážky, ktorým čelia starší ľudia pri vstupe do digitálnej spoločnosti, najmä tie, ktorým čelia staršie ženy, ktoré majú menší prístup k digitálnym zariadeniam a pripojeniu v dôsledku nižších príjmov a

*zamestnanosti v odvetviach, ktoré sú
menej digitalizované;*

Pozmeňujúci návrh 110

**Návrh uznesenia
Odsek 16 a (nový)**

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

16a. *žiada členské štáty, aby vytvorili mechanizmy, ktoré zabezpečia, že akumulácia nárokov na dôchodok bude postačujúca aj v čase, keď je príjem opatrovateľa v dôsledku opatrovateľských povinností dočasne nižší, teda v situácii, ktorá sa týka najmä žien; žiada Komisiu, aby vypracovala štúdiu o rozdielnych dôsledkoch dôchodkových systémov pre ženy a mužov v jednotlivých členských štátoch;*

Pozmeňujúci návrh 111

**Návrh uznesenia
Odsek 16 b (nový)**

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

16b. *vyzýva členské štáty a Komisiu, aby sa zamerali na transformáciu v oblasti starostlivosti smerom k novej sociálnej organizácii starostlivosti, ktorá sa nebude neprimerane spoliehať na ženy; zdôrazňuje, že je potrebné zahrnúť transformáciu v oblasti starostlivosti spolu s dvojitou ekologickou a digitálnou transformáciou medzi politické priority EÚ;*

Pozmeňujúci návrh 112

Návrh uznesenia Odsek 16 c (nový)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

16c. *žiada, aby sa v celej EÚ uskutočnila štúdia o výskyte, faktoroch a politikách na boj proti násiliu voči starším ženám; zdôrazňuje, že riziká násilia, ktorému čelia staršie ženy v rámci celkového programu boja proti násiliu páchanému na ženách, by sa nemali prehliadať, a to ani pri ratifikácii a vykonávaní Istanbulskeho dohovoru a Pekinskej akčnej platformy;*

Pozmeňujúci návrh 113

Návrh uznesenia Odsek 17 a (nový)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

17a. *vyzýva členské štáty, aby pri reforme dôchodkových systémov a úprave veku odchodu do dôchodku zohľadnili rodové hľadisko, a to vzhľadom na rozdiely medzi ženami a mužmi, pokiaľ ide o formy práce, a na vyššie riziko diskriminácie starších žien na trhu práce;*

Pozmeňujúci návrh 114

Návrh uznesenia Odsek 17 b (nový)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

17b. vyzýva Komisiu, aby ciele rodovej rovnosti tiež zahrnula do reakcie na demografické výzvy, ktorým čelí EÚ;

Pozmeňujúci návrh 115

Návrh uznesenia
Odsek 17 c (nový)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

17c. vyzýva členské štáty, aby predchádzali násiliu páchanému na starších ženách a napravili ho v rámci svojich vnútroštátnych reakcií na COVID-19 vrátane liniek pomoci a podporných služieb a aby venovali osobitnú pozornosť zariadeniam rezidenčnej starostlivosti;

Pozmeňujúci návrh 116

Návrh uznesenia
Odsek 18 a (nový)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

18a. žiada, aby sa na úrovni členských štátov vypracovali balíky pomoci, ktoré budú zahŕňať programy s opatreniami na podporu zamestnateľnosti, zmierňovanie účinkov nezamestnanosti a zvyšovanie úrovne zamestnanosti osôb starších ako 50 rokov s osobitnou pozornosťou zameranou na ženy;

Pozmeňujúci návrh 117

Návrh uznesenia Odsek 18 b (nový)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

18b. *zdôrazňuje, že mnohé ukazovatele zozbierané štatistickými systémami EÚ dostatočne nerozlišujú medzi staršími vekovými skupinami, ako sú vekové skupiny od 75 do 84 rokov a nad 85 rokov, čo bráni úsiliu o zvýšenie informovanosti o životných podmienkach žien a mužov v najpokročilejších vekových skupinách vo všeobecnosti, a najmä o rozdieloch medzi ženami a mužmi vo veľmi pokročilých vekových skupinách; vyzýva Komisiu a členské štáty, aby revidovali štatistické vekové skupiny s cieľom sledovať starnutie obyvateľstva a rastúci podiel osôb, ktoré dosiahli veľmi pokročilý vek;*

Pozmeňujúci návrh 118

Návrh uznesenia Odsek 19 a (nový)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

19a. *žiada Komisiu a členské štáty, aby vytvorili účinné programy boja proti násiliu páchanému na ženách, ktoré by zahŕňali vekový rozmer s cieľom zabrániť fyzickému, sexuálnemu, psychickému a ekonomickému zneužívaniu, ktoré môže byť páchané na starších osobách, z ktorých väčšinu tvoria ženy; navrhuje, aby sa uskutočnili štatistické prieskumy o náraste násillia páchanom na starších ľuďoch s cieľom objasniť tento závažný problém, o ktorom starší ľudia obvykle nie sú schopní informovať, pretože znášajú zlé zaobchádzanie ako súčasť toho, že sú starí a závislí, a s cieľom*

účinnnejšie bojovať proti zlému zaobchádzaniu so starými ľuďmi a v tejto súvislosti viac angažovať celú spoločnosť;

Pozmeňujúci návrh 119

**Návrh uznesenia
Odsek 19 b (nový)**

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

19b. žiada EÚ a členské štáty, aby do stratégií a akčných plánov na dosiahnutie rodovej rovnosti zahrnuli staršie LGBTI+ osoby, a to aj preskúmaním prierezu znevýhodnení spojených s vekom a sexuálnou orientáciou; zdôrazňuje napríklad, že štruktúry dlhodobej starostlivosti a pomoci nemusia byť prispôsobené dodržiavaniu práv na súkromie a súkromný život LGBTI+ osôb a že programy na prevenciu a zmiernenie ochorenia HIV/AIDS nemusia byť prístupné starším osobám;

Pozmeňujúci návrh 120

**Návrh uznesenia
Odsek 20 a (nový)**

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

20a. poukazuje na to, že by sa mala zaručiť vysoká kvalita starostlivosti s cieľom zlepšiť kvalitu života v starobe, a zdôrazňuje, že ľudia žijúci vo verejných a súkromných zariadeniach starostlivosti o starších ľuďoch by mali mať právo zúčastňovať sa na rozhodovaní týchto

inštitúcií prostredníctvom správnych rád a administratívnych štruktúr; domnieva sa, že členské štáty by mali zabezpečiť nepretržitú odbornú prípravu osôb, ktoré sú zamestnané ako opatrovatelia starších ľudí vo verejnom i súkromnom sektore, ako aj pravidelné hodnotenie ich výkonov, a že práca týchto ľudí by mala mať väčšiu ekonomickú hodnotu vrátane mzdy, poistenia a pracovných podmienok;

Pozmeňujúci návrh 121

Návrh uznesenia Odsek 21 a (nový)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

21a. žiada, aby sa pri lekárskejších diagnózach zohľadňovalo rodové hľadisko s cieľom zabezpečiť, že tieto diagnózy budú presné a ľudom sa poskytne primeraná liečba a starostlivosť; poukazuje na to, že choroby žien a súvisiace zdravotné problémy sú naďalej nedostatočne diagnostikované a nedostatočne liečené; žiada, aby sa nástroje diagnostikovania, zdravotnícke služby a starostlivosť neobmedzovali iba na vek a pohlavie pacienta, aby tak staršie ženy mohli mať k dispozícii napríklad skrining rakoviny prsníka, maternicového krčka, pľúc a hrubého čreva a konečníka, ako aj skrining kardiovaskulárnych ochorení; okrem toho žiada, aby sa venovala väčšia pozornosť prevencii a liečbe chorôb, na ktoré sú osobitne náchylné staršie ženy, ako je osteoporóza a reumatoidná artritída, a aby sa v prípade liekov, ktoré sa vyvíjajú, vykonávali skúšky na preskúmanie ich účinkov na telo nielen u mužov, ale aj u žien;

Pozmeňujúci návrh 122

Návrh uznesenia Odsek 22 a (nový)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

22a. *poukazuje na to, že technologické aj technické zlepšenia môžu byť dôležité pri adaptácii spoločnosti na potreby starnúceho obyvateľstva; žiada, aby sa vo väčšej miere využívali inovácie vyvinuté v úzkej spolupráci so staršími ľuďmi; domnieva sa, že systémy by mali byť zamerané na používateľa a navrhnuté tak, aby boli prístupné všetkým ľuďom bez ohľadu na ich vek, pohlavie, schopnosti alebo vlastnosti; zdôrazňuje, že v súvislosti so systémami umelej inteligencie by nemal existovať jeden univerzálny prístup a mali by zahŕňať zásady dizajnu pre všetkých zamerané na čo najširšie spektrum používateľov, a to podľa príslušných noriem v oblasti prístupnosti;*

Pozmeňujúci návrh 123

Návrh uznesenia Odsek 23 a (nový)

Návrh uznesenia

Pozmeňujúci návrh

23a. *žiada Komisiu, aby do konca roka 2022 aktualizovala a posilnila mechanizmy monitorovania, ktoré súvisia s plnením úloh spojených so základnými právami; žiada tiež väčšiu informovanosť o týchto často málo využívaných mechanizmoch, keďže starší ľudia vo všeobecnosti, a najmä staršie ženy, sú*

*veľmi nesprávne informovaní o svojich
právach;*

INFORMÁCIE O PRIJATÍ GESTORSKÝM VÝBOROM

Dátum prijatia	27.5.2021
Výsledok záverečného hlasovania	+ : 25 - : 13 0 : 17
Poslanci prítomní na záverečnom hlasovaní	Atidzhe Alieva-Veli, Abir Al-Sahlani, Marc Angel, Dominique Bilde, Gabriele Bischoff, Vilija Blinkevičiūtė, Milan Brglez, Sylvie Brunet, Jordi Cañas, David Casa, Leila Chaibi, Margarita de la Pisa Carrión, Özlem Demirel, Klára Dobrev, Jarosław Duda, Estrella Durá Ferrandis, Lucia Ďuriš Nicholsonová, Rosa Estaràs Ferragut, Nicolaus Fest, Loucas Fourlas, Cindy Franssen, Heléne Fritzon, Helmut Geuking, Elisabetta Gualmini, Alicia Homs Ginel, France Jamet, Agnes Jongerius, Radan Kanev, Stelios Kypouropoulos, Katrin Langensiepen, Miriam Lexmann, Elena Lizzi, Kira Marie Peter-Hansen, Dragoş Pîslaru, Manuel Pizarro, Dennis Radtke, Elżbieta Rafalska, Guido Reil, Daniela Rondinelli, Mounir Satouri, Monica Semedo, Vincenzo Sofo, Beata Szydło, Eugen Tomac, Romana Tomc, Marie-Pierre Vedrenne, Marianne Vind, Maria Walsh, Anna Zalewska, Tatjana Ždanoka, Tomáš Zdechovský
Náhradníci prítomní na záverečnom hlasovaní	Konstantinos Arvanitis, Simona Baldassarre, José Gusmão, Anne Sander

ZÁVEREČNÉ HLASOVANIE PODĽA MIEN V GESTORSKOM VÝBORE

25	+
ID	Simona Baldassarre, Dominique Bilde, France Jamet, Elena Lizzi
NI	Daniela Rondinelli
PPE	David Casa, Jarosław Duda, Rosa Estaràs Ferragut, Loucas Fourlas, Cindy Franssen, Helmut Geuking, Radan Kanev, Stelios Kypouropoulos, Miriam Lexmann, Dennis Radtke, Anne Sander, Eugen Tomac, Romana Tomc, Maria Walsh, Tomáš Zdechovský
Renew	Atidzhe Alieva-Veli, Jordi Cañas, Lucia Ďuriš Nicholsonová, Dragoș Pîslaru, Monica Semedo

13	-
ECR	Margarita de la Pisa Carrión
S&D	Marc Angel, Gabriele Bischoff, Vilija Blinkevičiūtė, Milan Brglez, Klára Dobrev, Estrella Durá Ferrandis, Helène Fritzon, Elisabetta Gualmini, Alicia Homs Ginel, Agnes Jongerius, Manuel Pizarro, Marianne Vind

17	0
ECR	Elzbieta Rafalska, Vincenzo Sofo, Beata Szydło, Anna Zalewska
ID	Nicolaus Fest, Guido Reil
Renew	Abir Al-Sahlani, Sylvie Brunet, Marie-Pierre Vedrenne
The Left	Konstantinos Arvanitis, Leila Chaibi, Özlem Demirel, José Gusmão
Verts/ALE	Katrin Langensiepen, Kira Marie Peter-Hansen, Mounir Satouri, Tatjana Ždanoka

Vysvetlenie použitých znakov:

+ : za

- : proti

0 : zdržali sa hlasovania